

Schoolboeken onder de guillotine

Historiografische multiperspectiviteit in het twintigste-eeuwse handboek

Floris Boudens, 5645417

Begeleider: Saro Lozano Parra

Vakdidactisch ontwerp (VAKD2)

Inhoud

Abstract	3
Inleiding	4
Context school en klas.....	5
Theoretisch kader	6
Pragmatische slag, richting ontwerp	8
Ontwerpprincipes.....	11
Ontwerpfase	12
Uitvoerings- en evaluatiefase	14
Reflectie.....	17
Bibliografie.....	19
Appendix I: Ontwerp 'Schoolboeken als bron' Elise Storck	23
Appendix II: Praktische Opdracht Franse Revolutie	27
<i>Bron 1: C. Wilde, leerboek algemene geschiedenis</i>	34
<i>Bron 2: A. Blonk en J. Romein, leerboek vaderlandse geschiedenis</i>	35
<i>Bron 3: H.J. Smit, leerboek algemene geschiedenis.....</i>	36
<i>Bron 4 J. Meijer, Keten der geslachten.....</i>	37
Appendix III Kwantitatieve data evaluatie	38
Appendix IV: Herontwerp praktische Opdracht Franse Revolutie.....	40
Appendix V: beoordelingsrubric	50

Abstract

Dit ontwerponderzoek poogt VWO-4 leerlingen van de Werkplaats te steigeren tot kritisch denken en meta-reflectie op de subjectiviteit van het handboek geschiedenis. Deze uitdaging kwam in het vizier nadat deze leerlingen in eerdere opdrachten het handboek als absolute objectief interpreteerde, wat in weerwil is met de horizontale kennisstructuur van de discipline. Het onderzoek is schatplichtig aan schaars onderzoek naar schoolboeken in Nederland, waaruit blijkt dat deze vaak een enkelvoudig perspectief omvatten. Ik stel voor enkelvoudig-perspectiviteit in schoolboeken te adresseren via een expertgroep en een praktische opdracht met als kernactiviteit het analyseren en vergelijken van vier handboeken uit de twintigste eeuw uit vier onderscheidende historiografische tradities. Na volbrenging van deze activiteiten zijn leerlingen in staat om ook eigentijdse handboek te analyseren en (schriftelijk) te reflecteren op de vraag in hoeverre het erg is dat een schoolboek slechts één perspectief bevat. Uit de uitvoering van deze werkvormen, het beoordelen van leerlingproducten en de feedback van leerlingen is gebleken dat de werkvormen grotendeels slaagden in hun opzet. Desalniettemin worden aan de hand van deze resultaten suggesties ter verbetering gedaan. Het onderhavige ontwerponderzoek raakt aan fundamentele vraagstukken over multiperspectiviteit, historiografie, epistemologie, historisch besef, burgerschap en hoe deze zaken te didactiseren.

Inleiding

In het examenprogramma havo/vwo is het denken over de tijd- en plaatsgebondenheid van geschiedinterpretaties, het onderscheid tussen feit en mening en de constructie van het verleden nadrukkelijk opgenomen in domein A onder de noemer ‘historisch besef’ (SLO, 2022). Er is echter nog weinig bekend over hoe deze zaken zijn beslag krijgen in geschiedenislesboeken of -lespraktijken (Houwen & Kropman, 2019). Het beperkte onderzoek naar Nederlandse handboeken geschiedenis suggereert dat deze een vertekend beeld schetsen van zowel het verleden als de geschiedbeoefening. Dit komt omdat deze werken een gekleurd narratief construeren waarin slechts één perspectief aan bod komt, welke als waarheid gepresenteerd wordt (Kropman et al., 2020). Kropman, van Boxtel en van Drie (2020, p. 15) suggereren dit manco op te vangen door leerlingen in staat te stellen om zelf perspectieven van schoolboeken te identificeren en analyseren. Dit exploratieve onderzoek poogt werkvormen te ontwerpen die leerlingen deze vaardigheden bijbrengen middels steigeren (*scaffolding*), ten einde leerlingen kritisch leren omgaan met de veelvoud aan representaties en interpretaties van het verleden. Daarnaast is het belangrijk dat er een bewustzijn ontstaat dat het schoolboek per definitie beperkt is. De hoofdvraag die centraal staat is: wat is een effectieve steiger die V4 leerlingen van de Werkplaats ondersteunt in het kritisch denken over de subjectieve aard van (historische) schoolboeken? Omwille van de operationaliseerbaarheid van dit onderzoek beperkt dit kritisch denken zich *in concreto* tot één specifieke manifestatie van subjectiviteit, namelijk historiografisch-normatief oordelen, over één bepaalde historische gebeurtenis, de Franse Revolutie.

De vraag is relevant, omdat uit een eerdere opdracht bleek dat de leerlingen in de VWO-4 klassen van de Werkplaats het eigentijdse schoolboek als absolute waarheid opvatten. Leerlingen kwalificeerde het *MEMO* handboek desgevraagd als ‘niet beïnvloed ... door de overheid en dus betrouwbaar’, ‘een erg betrouwbare bron, [want] het is officieel goedgekeurd en word op scholen onderwezen’. De geaggregeerde conclusie van deze kwalificaties moet zijn dat leerlingen het schoolboek om uiteenlopende redenen als epistemologisch superieur beschouwen. Dit is problematisch, omdat (1) de literatuur over schoolboeken geschiedenis juist tot de conclusie leidt dat deze documenten *geen* neutrale entiteiten, maar ‘gezaghebbende culturele artefacten’ die normatieve ideeën over de maatschappij willen overdragen (Foster, 2011). Bovendien blijkt uit dat dit onderzoek dat (2) deze ‘artefacten’ een neiging tot sociale reproductie vertonen, i.e. de status quo en zichzelf als expressie daarvan reproduceren. Veranderingen in het narratief van schoolboeken komen daarom sporadisch voor. Dit is dan een gevolg van een staatsinterventie op basis van een ideologische agenda, of een historiografische ontwikkeling (Grever & van der Vlies, 2017; van der Vlies, 2022). Ten derde (3) moet opgemerkt worden dat denken over ‘subjectiviteit’ nadrukkelijk is uitgesloten van de eindexamentermen: ‘Het is belangrijk het begrip tijd- en plaatsgebondenheid niet te verwarren met subjectiviteit. Van ‘gebondenheid’ is alleen sprake als men iets niet anders *kan* zien. Van subjectiviteit is sprake als men iets vanuit een bepaalde overtuiging of achtergrond beoordeelt’ (SLO, 2022, p. 8). Historiografie en kritisch denken zijn echter fundamenteel in het begrijpen van de geschiedbeoefening als discipline en beroep. We bewijzen onze leerlingen een slechte dienst door hen enkel te confronteren met een ongeproblematiseerd narratief uit het handboek (Hoefflerle, 2007). Het kritisch denken over subjectiviteit in de context van de geschiedenisles ligt dus buiten het *de jure* curriculum, maar vertoont er wel raakvlakken mee en vormt er gelijktijdig een zeer belangrijke aanvulling op. Tot slot (4) mag van leerlingen op de Werkplaats, ‘werkers’, in het bijzonder kritisch denken over de invloed van de staat en andere autoriteiten verwacht worden, omdat dit centraal staat in de pedagogische en didactische opvattingen waarin de Werkplaats wortelt (Boeke, 1934; Kuipers, 1992).

Context school en klas

De Werkplaats in Bilthoven is een schoolgemeenschap voor het primair en secundair onderwijs. De instelling werd in 1923 gesticht door reform-pedagoog Kees Boeke. Centraal in de reformbeweging stond het kind dat werk opgevat als een gegeven, en niet als dat politiek, sociaal of cultureel opgevat moest worden (Biesta, 2017, p. 54). Boeke radicaliseerde het kind-centrische element vanuit een anarchistische opvatting en maakte van elke betrokkene, zowel kind als volwassene, medebestuurder en medebeslisser (Hooghiemstra, 2013, pp. 184–200; Kuipers, 1992). Boeke verwierp daarbij zelfs het predicaat ‘school’: “De reden waarom ik de naam gekozen heb, is dat ik bij ‘school’ altijd geneigd ben te denken aan iemand die ‘geschoold wordt’ en het mijn bedoeling juist is de kinderen niet te ‘scholen’ maar hun de gelegenheid te geven door allerlei soort werk zich naar hun eigen aard en aanleg te ontwikkelen” (Boeke, 1934, p. 12) Boeke vatte ‘werken’ breed op, er was naast de reguliere schoolvakken plaats voor muziek, tuinieren, koken en astronomie en de leerlingen werden ook ingezet om collectieve taken als de schoonmaak op te pakken (Boeke, 1934, pp. 136–161). Over het schoolvak geschiedenis schreef Boeke overigens: “ik geloof, dat voor de beste kinderen de echte geschiedenis een gesloten boek zal blijven totdat zij ouder zijn, omdat zij – uitzonderingen daargelaten – het orgaan en de ervaring missen, die een mens voor historisch inzicht toegankelijk maken (Boeke, 1934, p. 161)”

De eigentijdse school is een erfenis van Boekes creatie, door eigentijdse politieke krachten als het neoliberalisme hervormd. Desalniettemin vindt men op de Werkplaats nog steeds ‘dat wij een bijzondere school zijn, waarin steeds opnieuw gevoed door de oude idealen vorm gegeven wordt aan het onderwijs’ (De Werkplaats, 2023). In de hedendaagse Werkplaats is inderdaad nog iets van Boekes opvattingen te herkennen, het meest in het oog springende is dat er een gelijkwaardigheid nageleefd of geveinsd wordt tussen leerling en docent, tutoyeren is daarbij nadrukkelijk de bedoeling. Daarnaast heeft de school als kennisvisie de drie werkwoorden ‘samenwerken, leren en creëren’ centraal staan (de Werkplaats, 2023). Hiermee hoopt de school de volgende uitkomsten te genereren: ‘Zelfstandig denkende jong volwassenen die zich kenmerken door eigenheid, creativiteit en solidariteit. ... [en] voldoende kennis en vaardigheden om de eigen sociaal/maatschappelijke rol te kunnen ontwikkelen’ (idem.). De leerlingen genieten veel autonomie, dit werkt voor sommige leerlingen goed, andere leerlingen (en leraren) hebben meer behoefte aan structuur. De school is verdeeld langs een aantal ‘domeinen’, waarin twee leerjaren van hetzelfde schoolniveau worden onderwezen. Klassieke ‘instructieuren’ in een klaslokaal worden opgevolgd door ‘domeinuren’ waar meerdere klassen tegelijk aan het werk (kunnen) zijn, onder supervisie van één of meerdere vakdocenten.

In de VWO-4 klassen werken leerlingen ongeveer de helft van de tijd zelfstandig. Ze maken dan vaak opgaven van het *MEMO* handboek, wat ik altijd probeer te complementeren met ‘actief historisch denken’ opdrachten, zoals een levenslijn, kwadrant of diamant. Zo ontstaat een redelijk inzicht in het niveau van de leerlingen, dat redelijk hoog is. In de klas zijn 0 à 2 onvoldoendes voor het vak, wel een aantal rond de 5,5. Leerlingen hebben vooral op het domein moeite gemotiveerd te zitten aan de opdrachten van de methode, die om deze reden alleen al kritisch heroverwogen dient te worden. Als de testweek eraan komt wordt in dit kader veel herstelwerkzaamheden verricht. Tijdens een eerdere praktische opdracht en de feedback daarop is het punt naar voren gekomen dat leerlingen het fijn vinden dat de opdracht gesegmentaliseerd is. Dus in verschillende stapjes opgedeeld. Leerlingen geven aan dat ze daardoor weten waar ze aan toe zijn. De winst in termen van stressreductie is gunstig, zeker bij ingewikkelde opdrachten. Zoals al beschreven komt geschiedenis voor de leerlingen haast overeen met het *schoolboek* geschiedenis. Een enkeling vraagt nog wel eens door over bronnen, over verschillende visies, of mijn ideeën ergens over maar nog geen is in staat zichzelf te positioneren in historiografie of

epistemologie. De vraag rijst of Boeke gelijk had en dit niet aan kinderen besteed is. De volgende sectie beschouwt enige theorie die behulpzaam is bij het beantwoorden van die vraag.

Theoretisch kader

Dit ontwerp is voornamelijk schatplichtig aan theorie over de discrepantie tussen het politiek gemotiveerde, maar vrijwel universele gebruik van schoolboeken enerzijds, en de epistemologische en historiografische beperkingen van deze leermiddelen anderzijds (Foster, 2011; Grever & van der Vlies, 2017; Houwen & Kropman, 2019; Kropman et al., 2020; Sakki, 2014; van der Vlies, 2022). Een bijzonder vruchtbare en interessante onderzoeksrichting is het benaderen van schoolboeken als historische bron (Harison, 2002; van der Vlies, 2022). Zoals al beschreven suggereren Kropman et al. (2020) leerlingen zelf in staat te stellen naratieven en perspectieven te ontwaren. Deze inzichten gecombineerd brachten mij tot de conclusie dat het interessant zou zijn om een educatief ontwerp te ontwikkelen waarbij leerlingen geconfronteerd zouden worden met verschillende historische schoolboeken als tekstbron. Elise Storck heeft een dergelijke werkvorm ontwikkeld en gepresenteerd op de LIO dag 2023 te Leiden (Appendix I). Dit ontwerp was toegespitst op de HAVO context Britse Rijk en daarom niet bruikbaar voor mijn VWO klassen, maar vormde desalniettemin een prettig vertrekpunt. Alvorens keuzes over de aanpassing van dit ontwerp nader uit te specificeren zal ik relevante theoretische literatuur bespreken welke relateren aan dit onderzoeksproject. Deze literatuur heeft betrekking op multiperspectiviteit, historisch denken, historiografie, epistemologie en burgerschap.

Een nuttig model die meerdere van deze elementen samenbrengt is de ‘measure of epistemic cognition in history’ (Maggioni et al., 2009). Het model onderscheidt drie niveaus van die langs epistemologische lijnen geordend zijn: de *copier stance*, *borrower stance* en *criticalist stance*. In de *copier stance* wordt het verleden ‘gekopieerd’, i.e. er is geen differentiatie tussen het verleden en een (re)constructie ervan (Maggioni et al., 2009, p. 194; Cf. Havekes et al., 2012). In de *borrower stance* is er een beginnend bewustzijn dat het verleden geconstrueerd wordt aan de hand van menselijke ooggetuigenverslagen en dat deze dus op een zeker toeval berust. De naam verwijst naar de instinctieve neiging van protohistorici om naar gelang hun voorkeur elementen uit de sporen van het verleden te ‘lenen’. Het is belangrijk op te merken dat in deze houding nog geen ontwikkeld begrip is van de theorie of methoden die in de geschiedbeoefening worden toegepast in haar bronanalyse om kennis te verkrijgen over het verleden. Een risico van deze houding is daarom dat leerlingen zich relativistisch zullen opstellen. Omdat er geen begrip is over hoe geldige interpretaties van ongeldige te onderscheiden kan het idee ontstaan dat een selectie altijd willekeurig is: *anything goes*. Nederlandse onderzoekers suggereren dat de meeste leerlingen deze houding aannemen, maar leveren hiervoor geen empirisch bewijs of argumenten (Havekes, 2017a). De meest ontwikkelde houding is de *criticalist stance*, waarin bewust gebruikgemaakt wordt van disciplinair conceptueel gereedschap. In dit soort geschiedschrijving wordt een veelvoud aan bijzonderheden meegenomen, zonder het overzicht te verliezen. Dit is de houding waarin je leerlingen *naartoe* zou willen brengen. Het gaat dus nadrukkelijk om een richting in plaats van een einddoel, omdat het vermoeden bestaat dat dit een redelijk hoog gegrepen doel is voor veel middelbare scholieren.

Dit model wordt in Nederlandse vakdidactische kringen ten onrechte aan Harry Havekes toegeschreven, vermoedelijk omdat hij het model toepast in een Nederlandse context en heeft gesimplificeerd en gevisualiseerd. Havekes is voor het onderhavige onderzoek echter relevanter voor zijn Kleio-artikel over concrete ontwerpcriteria die historisch denken zouden moeten stimuleren (Havekes, 2017b). In de inleiding raakt Havekes al onmiddellijk aan de kern van dit onderzoek: “[leerlingen] realiseren zich dat er meerdere perspectieven mogelijk zijn, maar vinden

het lastig daarmee om te gaan. Vaak blijft het idee dat er één correct antwoord is dominant. Het is daarom van belang dat leerlingen gestimuleerd worden meerdere perspectieven te onderzoeken en dat ze leren hun antwoord te onderbouwen” (Havekes, 2017b, p. 55). Havekes licht toe dat leerlingen in het formuleren van hun antwoord moeilijkheden hebben met het hanteren van vaktaal, het gebruik van historische begrippen en historische vaardigheden. Vervolgens categoriseert Havekes zijn ontwerpprincipes in “1) [het] creëren van cognitieve wrijving; 2) stimuleren van beargumenteerde onderbouwing en 3) het scheppen van een uitdagend leerklimaat” (Havekes, 2017b, p. 56). Deze categorisering en enkele geconcretiseerde ontwerpprincipes kunnen linea recta worden overgenomen voor dit onderzoek. Door één van de aannames van dit onderzoek, enkele verschillende schoolboeken als historische bron aanbieden, is al *in antecessum* voldaan aan de ontwerpcriteria ‘creëer historische spanning door conflicterende informatie te geven’ en ‘daag hun epistemologische houding uit’.

Door leerlingen te confronteren met kwalitatief sterk verschillende schoolboeken over de Franse Revolutie introduceer ik hen feitelijk in een historiografisch debat. Dit debat kan worden begrepen als een vorm van ‘multiperspectiviteit’. Dit concept kan gedefinieerd worden vanuit de epistemologische opvatting dat geschiedenis interpretatief en subjectief is, geschiedenis heeft dan meervoudige perspectieven, en niet één gesloten narratief – zoals in handboeken deze weergeven (Wansink et al., 2018; Wansink & Lozano Parra, 2022). Bjorn Wansink e.a. betogen dat multiperspectiviteit in verschillende ‘temporele lagen’ vorm kan krijgen (Wansink et al., 2018). Het gaat in dit ontwerp nadrukkelijk niet over verschillende stemmen binnen de context van de Franse Revolutie, de eerste temporele laag: het verleden. Noch gaat dit ontwerp over het geven van ruimte aan verschillende perspectieven van leerlingen, de derde temporele laag: het heden. Het gaat nadrukkelijk om multiperspectiviteit in de periode tussen de historische context van de Franse Revolutie en het heden in: de historiografische temporele laag. Ook Wansink et al. waarschuwen ervoor dat historiografische multiperspectiviteit epistemologische vraagstukken kan opwerpen omtrent historiciteit en methodologie (Wansink et al., 2018, p. 498). Het is dus wel van belang dat mijn ontwerp dit risico enigszins ontzenuwt. Dit kan bijvoorbeeld door leerlingen expliciet te vragen naar de overeenkomsten en verschillen van de verschillende bronnen. Op die manier ontwikkelen leerlingen een gevoel waar de feitelijkheid wordt begrenst en wat open staat voor interpretatie.

Onderzoek wijst uit dat slechts een fractie van geschiedenisdocenten het aandurft om historiografie te introduceren in hun lessen ongeacht hun eigen kennis, kunde of epistemologische opvattingen, omdat zij inschatten dat daar risico’s aan verbonden zitten (Barton & Levstik, 2003; Brown & Hughes, 2018; Hoefflerle, 2007; Wansink et al., 2018, p. 517; Wansink et al., 2017). Het is extreem belangrijk dat we wel een vorm vinden om historiografie in het middelbaar onderwijs te introduceren. Dit is niet alleen van groot belang in de geschiedkundige opvoeding richting een *criterialist stance*, maar levert ook kritisch denkvermogen wat bijdraagt aan goed burgerschap (Barton & Levstik, 2003; Hoefflerle, 2007). Het aanleren van historiografische vaardigheden zoals het scheiden van feit en mening, het scheiden van legitieme argumenten van illegitieme argumenten en het kritisch kunnen evalueren van (het gewicht van) bepaalde historische gebeurtenissen heeft een leeropbrengst die de kaders van het geschiedenislokaal ruimschoots overschrijden. Vanwege de inherente epistemologische aard van historiografie gaat het hier ook om het uitdagen van een kennisautoriteit, wat de voorwaarde is voor het worden ervan. Of, zoals twee Amerikaanse onderzoekers het verwoorden: ‘If students are simply asked to remember a body of information, which they think is true because someone in a position of authority said it was, then they don’t actually have any knowledge at all—they just have a memory of baseless assertions’ (Barton & Levstik, 2003, p. 260, Cf. Barton & Levstik, 2004, p. 83). Een

bewonderingswaardig sentiment, hoewel ik me wel afvraag of al te verheven is voor een opdracht geschiedenis.

Pragmatische slag, richting ontwerp

Omdat de interesse en motivatie voor dit onderwerp voornamelijk uit de theorie voortspoot was het zaak om het vervolgens vanuit enig pragmatisme te benaderen. De tijd ontbreekt om een serieuze theoretische bijdrage te leveren in het kader van deze opleiding. Wat gevraagd wordt is een educatief ontwerp waarvan het de taak is om ‘substantial and daunting how-to-do guidelines’ te scheppen (Kelly, 2013). Een ontwerponderzoek concludeer ik hieruit, heeft dus eerder betrekking op de onderwijspraktijk dan op onderwijstheorie. Daarom moest ik een ‘vertaalslag’ maken, die, omdat deze in tijd beperkt is, door pragmatiek is ingegeven. In het onderstaande beschrijf ik uitgebreid enige pragmatische overwegingen, omdat deze minstens zo’n grote invloed hebben gehad op de vorm van het uiteindelijke ontwerp als de theorie. Successievelijk wordt behandeld: overwegingen bij het bepalen van het onderwerp, overwegingen bij de bronselectie, bronaanpassingen en overwegingen bij het ontwerpen van lesactiviteiten. De volgende sectie behandelt de ontwerpcriteria die uit het voorgaande zijn af te leiden, waarna nog niet behandelde elementen van het ontwerp van de praktische opdracht wordt besproken en keuzes daaromtrent in relatie gebracht tot het ‘curriculair spinnenweb’ (Akker, 2003, p. 6).

Het schooljaar voor leerlingen wordt op de werkplaats bezegeld door een zogenaamde PO-week, de week na de laatste toetsweek. Leerlingen komen dan alleen naar school als zij een achterstand hebben met betrekking tot het inleveren van opdrachten uit de periodes 1 – 3, de anderen mogen thuis werken aan de opdrachten die ze hebben voor periode 4. Van mij werd verwacht dat ik ook nog een praktische opdracht zou uitschrijven voor die week. Mijn inschatting was dat het inopportuun was om de opdracht te instrueren in de week voor de testweek, omdat leerlingen dan gestrests zijn en vaak een inhaalslag maken met de lesstof. Dus, de week dat ik de opdracht zou uitdelen was de week daarvoor. Daarom leek het me in het kader van constructive alignment (Biggs, 2014) gunstig om het onderwerp van de opdracht af te stemmen op het onderwerp dat die week centraal staat, dat is het thema de ‘democratische revoluties’ van de eind achttiende eeuw. Na bestudering van het handboek *MEMO*, waarmee gewerkt wordt was het mijn opvatting dat de Franse Revolutie daarin wel erg bekaaid besproken wordt (de Bruijn et al., 2022, pp. 212–217). Dit onderwerp is geschikt, omdat er uiteenlopende duidingen van de Franse Revolutie zijn. Voor mij als modernist is de Franse Revolutie daarnaast van kardinaal belang, de consensus is dat hiermee het moderne tijdperk wordt ingeluid. Dit is zelfs het eerste onderwerp waar je mee te maken krijgt in de Bachelor en associeer ik daarom met een vorming in de geschiedbeoefening, wat ik in het bijzonder passend vond voor deze opdracht.

Vervolgens was het zaak om bronnen te vinden. Het enige archief in Nederland dat historische schoolboeken ter beschikking heeft is de Historisch Didactische Collectie te Rotterdam. Via de zoekmachine kon ik redelijk makkelijk op het ‘onderwerp’ Franse Revolutie sorteren. Ik heb voorts gekozen voor uitsluitend twintigste-eeuwse handboeken. Ik was bang dat wanneer de schoolboeken té oud zouden zijn leerlingen een lineaire vooruitgangsgedachte het eigentijdse schoolboek alsnog als superieur zouden zien. Een redenering in de trant van: oude schoolboeken zijn normatief / oordelen vanuit hun eigen standpunt, maar tegenwoordig zijn schoolboeken objectief en betrouwbaar. Met de keuze voor de twintigste eeuw probeerde ik te spelen met historische afstand. Het moest zowel fundamenteel anders-zijn dan het schoolboek in het heden, als de subjectiviteit ‘dichtbij’ te laten komen. Ik heb dit effect versterkt door er nadrukkelijk bij te vertellen dat het zomaar zou kunnen dat de ouders en grootouders van de leerlingen met deze bronnen les hebben gehad. Ik heb uiteindelijk ca. 15 schoolboeken

gereserveerd. Te Rotterdam had ik nog niet echt een indruk van hoe ik de opdracht zou kunnen vormgeven dus heb ik rücksichtslos foto's gemaakt van alles pagina's die handelde over de Franse Revolutie, zodat ik op basis daarvan een ontwerp zou kunnen maken. Wel was het go/no go moment een toets of de schoolboeken überhaupt kwalitatief verschillende interpretaties gaven van de Franse Revolutie, en dat was het geval.

Hoewel ik nu dus bronnen ter beschikking had, was het alsnog even puzzelen naar een insteek voor het ontwerp van de opdracht. Daarvoor had ik twee hulpbronnen ter beschikking. Allereerst het ontwerp van Elise Storck. Zij had ervoor gekozen om de kolonisering van India te benaderen vanuit verschillende Britse en Indiase bronnen. Een interessante insteek, omdat het contrast zo scherp is. De begeleidende vraag is dan: maakt het iets uit *waar* je les krijgt. Het zou enorm interessant zijn om een dergelijke opdracht te ontwikkelen bijvoorbeeld ten aanzien van de Belgische of Indonesische onafhankelijkheidsoorlogen. Voor de Franse Revolutie was deze nadruk op het ruimtelijke echter niet heel logisch, immers zijn de houdingen ten aanzien van de Revolutie in Frankrijk ook myriade, had ik geen Franse schoolboeken ter beschikking en zou de tijd en moeite voor het vertalen sowieso te veel worden. Dus er was wel een probleem, uiteindelijk door serendipiteit opgelost. Ik bofte ontzettend toen ik bij een close reading van één van de schoolboeken een opdracht tegenkwam getiteld 'Capita selecta. Geschiedschrijving over de Franse Revolutie' (Vermeulen & Latiers, 1989, pp. 30–35). Deze opdracht gaf een overzicht van enkele historiografische tradities en stelde daar enkele vragen over. Ik heb vanuit deze historiografische tradities verder geredeneerd en ontworpen.

De historiografische tradities die werden geïdentificeerd waren de negatieve benadering, de Franse "republikeinse" benadering, de marxistische en de Atlantische. Dit komt grofweg overeen met de historiografische tradities die genoemd worden in een monografie over het onderwerp (Verheijen, 2013). Daarin wordt de negatieve benadering 'burgerlijk' genoemd aan de hand van bijvoorbeeld de Tocqueville en de Frans-republikeinse benadering er 'republicanisme' omdat deze traditie wortel schoot tijdens de vorming van de Derde Republiek vanaf 1871. Verheijen ordent de historiografische tradities sowieso chronologisch, eerst de burgerlijke benadering (1815 – 1870) dan het republicanisme (1870 – 1917), vervolgens het marxisme (1917 – 1968) en tot slot een periode getiteld het 'revisionisme', wat in de marxistische theorie zoïets betekent als een 'afdwaling' of 'vervuiling'. Ik achtte de indeling van schoolboek passender dan de categorisering in de monografie, omdat ik de chronologie verdacht vond. Zo kon ik in de twintigste-eeuwse schoolboeken verschillende perspectieven terugvinden. Het enige waar ik mee in de maag zat was de Franse "republikeinse" benadering, want hoe kan ik leerlingen vragen dit in Nederlandse schoolboeken te herkennen? De overeenkomst tussen de duiding in het schoolboek en van Verheijen was dat het de geschiedinterpretatie expliciet diende ter legitimatie van de Derde Franse Republiek. Ik heb er daarom maar de 'liberale benadering' van gemaakt, die de Terreur afwijst, zich richt op de verworvenheden voor de liberale democratie en dus op de gevolgen van de Franse Revolutie. Dit strookt grosso modo met de Franse "republikeinse"/republicanisme benaderingen, maar sluit beter op de voorkennis van de leerlingen aan en geeft bovendien een specifieke kijkprikkel (zie je gevolgen? Dan is het misschien een liberale benadering).

Ik stelde mezelf tot de taak om verschillende perspectieven te identificeren in de schoolboeken waarvan ik een kopie had. Het was gunstig dat ik vrijwel onmiddellijk een historicus uit de marxistische traditie herkende als een van de auteurs, namelijk Jan Romein (Blonk & Romein, 1960). Ook het negatief perspectief was niet ver zoeken, dit was het eerste schoolboek wat ik had bestudeerd en het antirevolutionaire druïpt ervan af, wat gezien de

datering ook wel mogelijk is (Wilde, 1923). Het ‘liberale’ perspectief was moeilijker te vinden, feitelijk omdat dit dus min of meer een eigen constructie is die elementen uit Franse tradities combineert. Gelukkig trof ik een handboek dat het woord liberaal letterlijk gebruikte, de Revolutie van de jacobijnen probeerde te redden en ook expliciet inging op natievorming van de laat-negentiende eeuw, wat naadloos aansloot bij het liberale perspectief en de republikeinse traditie waar deze op gebaseerd is (Smit & Sneller, 1948). Het enige wat maar niet wilde lukken was het Atlantische perspectief. Uiteindelijk vond ik een passage waarin van leerlingen gevraagd werd om de grondwetten van Frankrijk, Amerika en de Verenigde Naties te vergelijken (Meijer & Ringrose, 1960). De tekst voor deze vergelijking sloot echter niet bij de tabel aan. Daarom heb ik de bron gefabriceerd, de tekst voor de vergelijkende tabel komt uit een ander handboek (Vermeulen & Latiers, 1989). Tot slot heb ik de spelling van de bronnen waar nodig gemoderniseerd.

Voor ik mij wendt tot het ontwerp van de praktische opdracht nog een kort woord over de instructie van de opdracht. Het ontwerp van Storck was een expertgroep, waarin de leerlingen eerst een bron moesten bestuderen en daarover een schema invullen en het vervolgens aan leerlingen uitleggen die een andere bron hadden bestudeerd. Dit leek me een geschikte en effectieve manier om de leerlingen kennis te laten maken met de vier verschillende bronnen. Ik heb dus feitelijk twee ontwerpen gemaakt, één expertgroepje. Daarbij heb ik de leerlingen eerst uitgelegd wat de vier perspectieven zijn, en vervolgens een schema gegeven met een de perspectieven nog eens uitgelegd en één bron. Het schema vraagt naar het perspectief van de bron, de oorzaken/gevolgen van de bron – het idee hier is dat de leerlingen al in gaan zien dat de verschillende perspectieven ook andere focus leggen in de gebeurtenissen en tot slot een ander ding dat ze is opgevallen. Dit kon van alles zijn, een woord dat ze niet kenden of iets wat ze nog niet wisten over het verleden. Ik hoopte zo inzicht te krijgen in de indrukken van leerlingen. Het schema uitwerken op de computer was de eerste stap van de praktische opdracht. In de volgende sectie beschrijf ik keuzes omtrent het ontwerp van deze opdracht.

Ontwerpprincipes

Uit het voorgaande zijn de volgende ontwerpprincipes te distilleren:

Context / pragmatiek

- leerlingen beseffen zich dat het schoolboek één perspectief op het verleden inneemt (aanleiding)
- het ontwerp omvat de analyse van vier kwalitatief verschillende historische schoolboeken als tekstbron overeenkomstig met historiografische tradities.
- het ontwerp mondt uit in een praktische opdracht.
- het ontwerp maakt het leren van leerlingen zichtbaar (brains-on-the-table) doordat ze de bronnen aan elkaar moeten uitleggen.
- de instructie voor de opdracht is past binnen een instructie-uur, zodat de leerlingen in het aansluitende domeinuur onmiddellijk mee aan de slag kunnen.
- het ontwerp is in stappen opgedeeld.

Curriculum / vakdoelen

- het ontwerp maakt leerlingen bewust van het feit dat (historische) schoolboeken slechts één perspectief op de geschiedenis bevatten en kunnen uitleggen waarom het belangrijk is om daarvan bewust te zijn bij het maken van een interpretatie van het verleden.
- het ontwerp verdiept en verbreedt de kennis van leerlingen van de aard en reikwijdte van het kenmerkend aspect 'De democratische revoluties in westerse landen met als gevolg discussies over grondwetten, grondrechten en staatsburgerschap'.
- het ontwerp steigert het gegeven dat geschiedenis het resultaat het is van bronstudie en broninterpretatie.

Epistemologie

- het ontwerp betreft leerlingen in een historiografisch debat.
- het ontwerp maakt leerlingen bewust van historiografische multiperspectiviteit.
- het ontwerp stelt hierover een evaluatieve vraag.
- het ontwerp daagt hun epistemologische houding uit en poogt leerlingen richting een *criticalist stance* te begeleiden.
- het ontwerp steigert het onderscheid maken tussen een historiografische consensus en een geschiedinterpretatie, ten einde epistemologisch relativisme tegen te gaan.

Ontwerpfase

Uit de ontwerpcriteria heb ik de volgende leerdoelen in leerlingtaal opgesteld en bij de praktische opdracht gevoegd:

1. Je kunt uitleggen dat geschiedenis het resultaat is van bronstudie en broninterpretatie.
2. Je kent vier verschillende perspectieven over de Franse Revolutie.
3. Je kunt tekstbronnen kritisch analyseren en uitleggen welk perspectief op de Franse Revolutie te herkennen is in tekstbronnen.
4. Je kunt uitleggen dat schoolboeken vaak maar één perspectief op de Franse Revolutie innemen en waarom het belangrijk is om je hiervan bewust te zijn bij het geven van oordelen over het verleden.

De leerdoelen hebben betrekking op fundamentele historische vaardigheden zoals bronkritiek, bronanalyse en het ordenen en schriftelijk weergeven van deze informatie. Het eerste leerdoel is een generieke bronvaardigheid/epistemologische punt, goeddeels ontleend aan het curriculum (SLO, 2022). De tweede en derde komen voort uit de aard van historiografie over dit onderwerp. Feitelijk is bij het tweede leerdoel (historiografische) multiperspectiviteit als leerdoel aanwezig. Het laatste leerdoel heeft expliciet betrekking op het leerpunt dat bij de leerlingen is waargenomen en ook in de literatuur terugkomt (Kropman et al., 2020) en haar formulering ontleend aan het standplaatsgebondenheidsdiscours (SLO, 2022).¹ Dit leerdoel is congruent met de hier relevante beginsituatie (Gelder, 1979).

De doelstellingen kaderen eigenlijk het ontwerpen, en zorgen dat deze niet uit zijn voegen barst. Bijvoorbeeld het stappenplan. Het leek bijvoorbeeld opportuun om de lesactiviteit die de verschillende bronnen introduceert een expertgroep is waarin de verschillende bronnen een vergelijkend schema worden geplaatst, naar voorbeeld van de werkvorm ‘schoolboeken als bron’ op de LIO dag 2023 te Leiden (Appendix I). Dat is een heldere eerste stap. Leerlingen is gevraagd het schema uit te laten werken op de computer en in te leveren, zodat ik kon goed beoordelen wat ze hieruit hadden gedaan. De tabel vraagt naar (1) het perspectief van de bron en deze te onderbouwen aan de hand van informatie over de perspectieven en een bronverwijzing, (2) oorzaken of gevolgen van de bron en of deze politiek, sociaal, cultureel of economisch van aard zijn. Zo krijgen leerlingen een overzicht van de verschillende accenten in verschillende bronnen die de verschillende perspectieven aanhangen, e.g. marxistisch perspectief meer

¹ Dit ligt buiten de reikwijdte van dit onderzoek, maar een klein woord hierover. Hoe meer ik erover nadenk hoe meer het begrip standplaatsgebondenheid mij bevreemd. Ten eerste is het geen term die in de academische discipline geschiedenis op welke manier dan ook een plek heeft, wat eigenlijk al raar is. Het is dus een begrip dat specifiek in het secundair onderwijs geacht wordt een pedagogische of didactische functie te hebben, maar dat is ook niet per se logisch want leerlingen worstelen enorm met dit begrip. Niet alleen om het toe te passen en er inzichtelijk mee te werken, maar ook om met de letterlijke interpretatie van de betekenis ervan. Daarnaast ben ik geschrokken van de toelichting op domein A waarin expliciet gesteld wordt dat het er bij standplaatsgebondenheid om gaat dat iemand iets “niet anders *kan* zien” (met de nadruk op ‘kan’ in het origineel). Het is bespottelijk en onwenselijk om met zulke stelligheid te suggereren dat contingentie niet bestaat. Dat we deze suggestie wel wekken bij leerlingen maakt dat we hun begrip van geschiedenis eerder belemmeren dan bevorderen. Tot slot acht ik het moreel onjuist. Het is niet aan ons als professionele historici, laat staan aan leerlingen, om de agency van een historisch figuur over diens zienswijze weg te nemen. Dit is ook niet in lijn met historiografische en theoretische ontwikkelingen in het vakgebied, waarin ‘agency’ teruggeven aan de subalternen juist in de mode is. Concluderend, het concept ‘standplaatsgebondenheid’ is ten dode opgeschreven. Alternatieve begrippen zoals ‘positionaliteit’ of ‘subjectiviteit’ hebben een plaats in de gereedschapskist van de historicus, zijn voor leerlingen begrijpelijker, komen met aanzienlijk minder epistemologische en morele ballast en zijn preciezer.

economisch. Daarnaast om de leerling serieus te nemen in hun lezing van de bron heb ik gevraagd naar één ding dat ze opviel aan de bron, met de mededeling dat dit van alles kon zijn.

Een andere doelstelling heeft betrekking op het uitdagen van de epistemologische houding (Havekes, 2017b), maar het voorkomen epistemologisch relativisme, een beantwoording op de feedbackvraag op het concept van dit ontwerp ‘hoe zorg je ervoor dat je de baby niet met het badwater wegpleurt?’. Het is inderdaad zo dat leerlingen, als de suggestie gewekt is dat geschiedenis een horizontale kennisstructuur heeft (Bernstein, 1999), vatbaar kunnen worden voor de postmoderne opvatting dat feit en fictie onafscheidelijk zijn, of preciezer gezegd dat fictief discours feiten construeren (Aylesworth, 2015). Deze opvatting hang ik zelf niet aan en daarom adresseer ik deze spanning, echter kan opgemerkt kan worden dat deze filosofische traditie in het huidige tijdsgewricht aanzien heeft, en dat het dus niet eens zo heel erg zou zijn als leerlingen het postmodernisme opvatten. De spanning is opgelost door in de tweede stap, een schrijfo opdracht expliciet is gevraagd naar een aantal overeenkomsten en verschillen tussen de bronnen, met de vraag om te onderbouwen dat als er een grote mate van overeenkomstigheid bestaat tussen de bronnen we zeker(der) weten dat iets echt is gebeurd, terwijl ook interpretatieverschil mogelijk is. Zo steiger ik leerlingen naar een weloverwogen antwoord op de vraag: maakt het iets uit welk schoolboek je gebruikt om te leren over de Franse Revolutie?

Tot slot is een belangrijke doelstelling dat de leerlingen de vaardigheid die ze hebben geleerd, het herkennen van een bepaald perspectief, ook kunnen toepassen op het eigen schoolboek. Dit is de kern: het adresseren en hopelijk oplossen van de lacune in de beginsituatie. Leerlingen zijn hiertoe door de voorgaande opdrachten gesteigerd. Ze kennen op dit punt aanbeland de perspectieven, weten hoe ze in een tekst de perspectieven kunnen herkennen en dit onderbouwen. Nu gaat het erom om deze vaardigheden en competenties toe te passen op het voor de leerling primaire leermiddel. Ik heb ook specifiek gevraagd om het kenmerkend aspect waar de paragraaf op gebaseerd is, omdat daarin vrij kernachtig het Atlantisch perspectief geformuleerd wordt (‘in westerse landen’), wat het antwoord is dat hier het meest op zijn plaats is. Van de overige perspectieven kunnen met enige goed wil en argumenten nog wel iets flarden ontdekt worden in de paragraaf, maar niet in het kenmerkend aspect. De derde stap, de ‘reflectieopdracht’ is om het handboek te analyseren, het perspectief daarin te analyseren en (opnieuw) een conclusie te trekken uit de vraag of het iets uitmaakt dat er één perspectief in zat. Het is te hopen dat leerlingen deze vaardigheden meenemen naar de vijfde en hun overige geschiedinterpretaties in de toekomst. Als dat zo is heeft deze opdracht onbewust en onbedoeld het RTII-model gevolgd (Drost & Verra, 2011).

Ik heb de leerlingen een indicatie gegeven van de punten die verdiend kunnen worden, maar pas een uitgebreid beoordelingsinstrument ontwikkeld nadat ik de opdrachten heb binnengekregen. Omdat de tijdsdruk voor het nakijken enorm was, ook omdat dit cruciaal was voor het maken van deze opdracht, besloot ik het op hele en halve cijfers te houden en een effectieve snelle manier te bedenken om te checken welk getal het meest passend is. Ik heb daartoe de beoordelingsrubric (Appendix V) van dit ontwerp onderzoek aangepast naar de PO. Door comparatief onderzoek en gebruikmaking van mijn theoretisch kader en ervaringen met de expert werkvorm kon ik de verschillende onderdelen wat meer uitwerken. Het beoordelen van dit soort opdrachten blijft echter een subjectieve aangelegenheid. Ik heb daarom voor mezelf de stelregel gehanteerd dat leerlingen een voldoende moesten kunnen halen als ze serieus met de opdracht bezig zijn geweest, wat zoiets wilt zeggen als: volzinnen en alinea’s gebruiken, netjes verzorgd verslag, alle opdrachten gedaan, iets opgestoken van de verschillende perspectieven en het punt over monoperspectiviteit in handboeken.

Het uiteindelijke ontwerp is te vinden in Appendix II. In wat volgt bespreek ik de uitvoering en de evaluatie van het ontwerp, aan de hand waarvan ik enkele suggesties doe ter herontwerp (Appendix IV) en reflecteer ik op het onderzoeksproces.

Uitvoerings- en evaluatiefase

Het was mijn intentie om breed feedback te vragen, aan medestudenten, aan collega's geschiedenis en liefst ook bij vakdidactici en onderzoekers als Elise Storck, Marc Kropman en Tina van der Vlies. Door tijdnood heb ik dit echter allemaal niet kunnen doen. Het concept-ontwerp is alleen kort langs mijn stagebegeleider gegaan, die het een mooie opdracht vond en verder alleen de suggestie deed om een streng woordje over plagiaat toe te voegen en er nadrukkelijk bij te zetten dat de opdracht individueel is. De twee andere evaluatiemethodes zijn: de uitvoering zelf en een korte evaluatieopdracht die ik heb toegevoegd aan de opdracht. Dit behelst een tip/top en een aantal vragen een vijfpunts likert-schaal die vragen naar het niveau van de opdracht in de daarvoor beschikbare tijd, of de lessen op de opdracht aansloten en of de leerdoelen zijn behaald. Er is dus kwantitatieve en kwalitatieve data.

Om met het kwantitatieve te beginnen. Alle leerlingen hebben een voldoende behaald, hoewel er nog enkele ingeleverd moeten worden en de ervaring leert dat dit niet altijd de sterkste zijn en er ook punten verloren kunnen op te laat inleveren. Het gemiddelde is een 7,25. Per 28 juni is er van 42 van de 46 leerlingen data. Twee leerlingen hebben hun opdracht nog niet ingeleverd, en zijn daarmee ruim te laat. Een leerling heeft een gebroken Word-document ingeleverd en lijkt onbereikbaar, en bij één leerling is (flagrant) plagiaat geconstateerd en die moet volgens de regels van de Werkplaats de opdracht opnieuw maken ten koste van een herkansing. De kwantitatieve data van de evaluatieopdracht (zie Appendix III) geven een inkijkje in hoe de leerlingen het behalen van de leerdoelen zelf hebben beoordeeld. Een overweldigende meerderheid van de leerlingen geeft aan het enigszins of heel erg eens zijn met de stellingen dat ze door de opdracht hebben geleerd dat er vier perspectieven op de Franse Revolutie zijn en dat het schoolboek daarvan één vormt en dat het belangrijk is om je daarbij bewust te zijn bij een interpretatie van het verleden. Dat is top, want voor mij vormde dat de kern. De meeste leerlingen geven ook aan een perspectief in een bron te kunnen herkennen en te kunnen uitleggen dat geschiedenis het gevolg is van bronstudie. In de tips kwam veel terug dat leerlingen de opdracht graag eerder hadden willen hebben; de data suggereert dat sommige leerlingen de opdracht te lang of te moeilijk vonden. Maar, dat geldt lang niet voor alle leerlingen, en persoonlijk vind ik dat ze het verdienstelijk gedaan hebben. Daarover later meer. Wat ik me voor nu het meeste aantrek is dat de data van de vraag 'de les bereidde mij goed op de opdracht voor' beter kan en dus mijn onderwijs voor verbetering vatbaar is.

Het klopt voor mijn gevoel inderdaad dat de lesactiviteiten de leerlingen beter hadden kunnen voorbereiden op de praktische opdracht. Eigenlijk ging het in beide klassen half-goed. In één klas ging de expertgroep geweldig, tot op het punt dat ik leerlingen die het hele jaar vrij laks zijn geweest in beweging zag komen en zelfs de strekking van het liberalisme of marxisme aan medeleerlingen zag uitleggen. In deze groep had ik echter niet goed nagedacht over hoe ik van de expertgroep naar de instructie van de opdracht moest komen, wat herstellen via de mail en een volgende les tot gevolg had. In de andere klas ging juist de instructie van de praktische opdracht goed, maar mislukte de expertgroep door ordeproblemen, dus matig klassenmanagement. Een belangrijke herontwerpvrage is hoe dit in deze klas beter had kunnen aanpakken. Bij deze klas spelen sowieso al langer ordeproblemen, is bovendien groter terwijl de onderwijsruimte kleiner is, dit had ik dus kunnen zien aankomen.

Het is schier onmogelijk om de leeropbrengst en de overige kwalitatieve data van alle leerlingen in detail te bespreken. Ik beperk me daarom tot (1) de grote lijnen, i.e. vaker terugkomende zaken die ik heb kunnen waarnemen, (2) een close reading van negen leerlingproducten, waarbij gekozen is voor één van elk cijfer dat ik heb uitgedeeld van een 5,5 tot een 9,5 – deze zijn in oplopende volgorde bijgevoegd. De opbrengsten worden verklaard en geanalyseerd aan de hand van het theoretisch kader. Tot slot (3) wordt aan de hand van de vorige punten een suggestie gedaan tot herontwerp.

Om met het positieve te beginnen: ik ben aangenaam verrast door het denkniveau en het leerproces van de leerlingen. Op één leerling na hebben alle leerlingen de bronnen zo ingedeeld bij de perspectieven zoals ik het had bedacht, en een overweldigende meerderheid heeft geconcludeerd dat het schoolboek een Atlantisch perspectief inneemt en heeft een antwoord gegeven op de vraag of het uitmaakt uit welk boek je leert over de Franse Revolutie waarvan de strekking was dat multiperspectiviteit beter zou zijn. Ik deel dus de opvatting van de leerlingen dat de leerdoelen met betrekking tot multi- en monoperspectiviteit van respectievelijk de historiografie en het handboek absoluut behaald is. Een leerling kwam er zelfs in de tip/top op terug: ‘Ik heb echt een ander inzicht gekregen over de perspectieven, ik snap nu dat niet elk geschiedenisboek precies dezelfde informatie heeft.’ Dat is geweldig.

De expertgroep, of anders in ieder geval het vergelijkend schema, heeft leerlingen ogenschijnlijk redelijk ingevoerd in de bronnen. Toch vind ik dat een aantal elementen beter zouden kunnen. Ten eerste sloeg naar een opvallendheid vragen zonder verdere instructie helemaal nergens op. Er is niets zinnigs uitgekomen en ik had simpelweg beter moeten weten. Daarnaast denk ik dat het vragen naar de oorzaken/gevolgen bij de verschillende bronnen beter het gegeven had kunnen steigeren dat een bepaald perspectief innemen, ook echt een *perspectief* is, in de zin dat het de focus legt op bepaalde elementen van de Franse Revolutie. Tot slot twijfel ik een beetje of het schema via groepswork laten invullen en vervolgens wel verwachten dat leerlingen het individueel uitwerken en inleveren wel verstandig was. Enerzijds wil je de leeropbrengst kunnen controleren, anderzijds voelt het als dubbel werk en dus overbodig – dit is relevant want ook ‘te weinig tijd’ en ‘te lang’ kwam in de kwalitatieve feedback vaak terug. En bij een paar leerlingen, zeker in de groep waar de expertgroep minder ging, is de misvatting ontstaan dat het inleveren van groepswork voldeed.

Kijkend naar de negen opdrachten die zijn bijgevoegd trek ik een aantal conclusies. Ten overvloede: leerlingen hebben echt uit de PO gehaald dat het schoolboek één perspectief inneemt, van zwak tot sterk. In Havekes termen: hun epistemologische houding is uitgedaagd, en ik zou zeggen ook hun cognitie. Vergelijk bijvoorbeeld de tops van de 5,5 en 9,5 leerlingen: ‘Het vergelijken van de bronnen. Je leert er veel van’ en ‘Wat goed was aan de praktische opdracht was dat je zelf heel erg aan het nadenken werd gezet.’ Eigenlijk is dit al symptomatisch van hoe de sterkere leerlingen zich onderscheiden van de zwakkere, voornamelijk door uitgebreider te schrijven, te antwoorden zoals gevraagd en taalgebruik – wat pleit voor een aanpak die meer geënt is op taalgericht vakonderwijs – hoewel ik mijzelf nog altijd niet als taaldocent beschouw. Daarnaast zijn ook de kwaliteit en diepgang van de analyse en gegeven argumenten onderscheidend.

Afgezet tegen het theoretisch kader denk ik dat de voornaamste conclusie van een lezing van deze stukken moet zijn is dat Havekes een punt heeft toen hij schreef dat de meeste leerlingen in het voortgezet onderwijs in de *borrower stance* zitten. De “locus of authority still remained in the text [instead of the student acting as arbiter of the historical evidence] ... Thus, it

is not surprising that they found instances of conflicting evidence to be troublesome,” (Maggioni et al., 2009, pp. 194–195). Mijn leerlingen vertonen iets wat Maggioni ‘quasi-reflective thinking’ noemt. Hoewel er een bewustzijn is ontstaan bij leerlingen dat het boek één perspectief inneemt is de suggestie van leerlingen eigenlijk altijd om historiografisch multiperspectieve handboeken te gaan maken. Daarmee laten ze zien dat ze nog niet begrijpen dat iedere historiografische positie uiteindelijk niet meer is dan dat: een positie. Een diepere vraag is welke regels en conventies pas je toe om die positie te verdedigen, dat wilt zeggen: gebruik maken van het disciplinair gereedschap zoals de criterialist dat doet. Maar tot dat punt komen we dus niet. Of, alleen een enkeling. Ik denk dat alleen de 9,5 leerling in de buurt komt. Deze schrijft dat historiografisch verschil niet zozeer uitmaakt welke feiten iemand kent over een historische gebeurtenis, maar het wel uitmaakt *hoe* je over iets leert. Dit is een briljante distinctie. De leerling is zich wel bewust dat andere perspectieven ook andere vragen kunnen adresseren, bijvoorbeeld als je “een Atlantisch perspectief voor je neus krijgt er veel meer wordt gekeken naar hoe er zich globale verbanden voordoen tussen de verschillende revoluties”. Er is zelfs een meta-reflectie aanwezig op historiografisch perspectiviteit in het onderwijs en bijbehorende burgerschapsdoelen: “ik [vind] het persoonlijk belangrijk dat ontwikkelende kinderen een breed en meerzijdig beeld krijgen van de geschiedenis en hoe dit tot de hedendaagse wereld heeft geleid. Niet alleen omdat dat voor een kinds persoonlijke ontwikkeling van belang is, maar ook omdat je dan de rest van de wereld beter gaat begrijpen en meer begrip krijgt voor de situaties waar andere mensen zich in bevinden.”

Conclusie

Een expliciet antwoord op de vraag ‘wat is een effectieve steiger die V4 leerlingen van de Werkplaats ondersteunt in het kritisch denken over de subjectieve aard van (historische) schoolboeken?’ kan volgens mij als beantwoordt met de suggestie dat het door mij ontwikkelde ontwerp een goed vertrekpunt daarvoor is. Een aantal elementen kunnen in het bijzonder worden uitgelicht: *verschillende historische schoolboeken op historiografische multiperspectiviteit* laten beoordelen door leerlingen was in het bijzonder succesvol. Ik ben ook aan het denken gezet in hoe de formulering van mijn vragen leerlingen heeft gesteigerd. Leerlingen gaven steeds aan het stapsgewijze karakter fijn te vinden, niet alleen door de praktische opdrachten in stappen te verdelen, maar ook de opbouw van de evaluatieve vragen zelf. Bijvoorbeeld dat ik vraag naar overeenkomsten en daarbij zeg ‘beargumenteer dat we waarschijnlijk zekerder weten dat iets echt is gebeurd als er overeenkomsten zijn’. Ik was bang dat dit al te veel een antwoord weggeeft, maar ik kom juist tot de slotsom dat prikkelende, i.e. *epistemologisch uitdagend* (dixit Havekes), *evaluatieve vragen*, best de kern van het antwoord mogen bevatten als dit een complexe fenomeen in de geschieddiscipline steigert. Na kritische bronvaardigheid, specifiek met betrekking tot historische schoolboeken waren leerlingen voldoende voorbereid om het eigentijdse schoolboek te analyseren.

Ten aanzien van het herontwerp (Appendix IV) zijn een aantal dingen relevant. In de leerdoelen neem ik explicieter de analyse van oorzaken/gevolgen die genoemd worden in de Franse Revolutie mee. Ook het deel overeenkomsten/verschillen tussen de bronnen stond veel centraler dan ik bij aanvang dacht. In het schema verander ik de ‘wat valt je op’ vraag pas ik aan naar een vraag gespist op welke soort oorzaken/gevolgen in het bijzonder genoemd worden door de bron en hoe dit samenhangt met het *perspectief* van de bron, zo steiger ik leerlingen nog beter om te doorgronden wat een perspectief op het verleden precies behelst. Het schema inleveren ga voortaan langs twee varianten doen. 1) Leerlingen doen de expertgroep, maar maken in groepjes van vier het schema op de computer en leveren het tussentijds bij mij in, dan kan ik er feedback op geven. Of 2) in klassen waarvan het vermoeden bestaat dat de expertgroep niet

lekker gaat lopen, leerlingen eerst zelfstandig een bron laten bestuderen, daarna 2 keer in tweetallen bronnen laten uitwisselen. Deze laatste variant komt uit de feedback van mijn medestudenten. Samen inleveren is een logische, omdat leerlingen de opdracht te lang vonden en zo ontlast ik de opdracht iets. Ik tweak ook de analyse van de schrijfoopdracht en het woordenmaximum en -minimum van de reflectie, de schrijfoopdracht mag iets korter, de reflectieopdracht juist langer. Vanwege de sterke onderlinge afhankelijkheid van leerlingen wijzig ik ook de puntenverdeling iets.

Een laatste overweging is dat het interessant zou zijn om de opdracht te herontwikkelen voor eind-vijfdeklassers. Leerlingen hebben dan een breder overzicht van de moderniteit, waardoor de historiografische periode beter in context begrepen kan worden. Een voordehand liggend voorbeeld is dat je leerlingen dan zou kunnen vragen waarom het marxistisch perspectief na 1917 ineens populair werd. De monografie suggereert zelfs een bepaalde historische tendens in historiografische ontwikkelingen, die door leerlingen kan worden ontwaard en verklaard (Verheijen, 2013). Dan ligt de opdracht ook wat dichterbij het curriculaire ‘standplaatsgebondenheid’, wat gunstig is als aansluiting bij het curriculum het streven is, hoewel ik niet kan laten nogmaals op mijn bezwaren bij dat begrip in voetnoot 1 op p.11 te wijzen.

Reflectie

Vanaf letterlijk het eerste college vakdidactiek had ik het idee opgevat om leerlingen kritisch naar het handboek te laten kijken, omdat ik daartoe geïnspireerd was door een *KLEIO* artikel (Houwen & Kropman, 2019). Via het sneeuwbaaleffect kwam ik vrij snel bij superinteressante literatuur (Foster, 2011; Kropman et al., 2020). Mijn motivatie en interesse lag voornamelijk bij een bijdrage aan de kennisproductie waar deze literatuur ook een bijdrage aan probeert te leveren. De kloof tussen theorie en praktijk is daardoor kenmerkend geweest voor dit onderzoek, hoewel dit onderscheid niet zo binair is als het algemeen gebruik ervan suggereert. Het uitvoeren van dit ontwerp, zou ik stellen, heeft ook een theorievormende of zelfs -creërend effect. Desalniettemin was de ‘vertaalslag’ van theorie *naar* praktijk moeizaam, maar het vreemde is dat dit niet per se kwam door een discrepantie tussen de epistemologische complexiteit die ik van het product eiste en wat er binnen de cognitie van de adolescent of aan werkvormen op school mogelijk is. Mijn probleem was eerder een tekort aan kennis van de historiografie over de Franse Revolutie. De puzzelstukjes vielen eigenlijk pas op hun plek, maar wel vrijwel onmiddellijk, toen ik zelf een overzicht had van de verschillende historiografische tradities over de Franse Revolutie.

Omdat dit laat in het proces kwam heb ik het minder grondig, doorwrocht of coöperatief kunnen aanpakken dan ik had gehoopt. Desalniettemin ben ik behoorlijk trots op het ontwerp en ook wel op het verdere proces. Ouderwets archiefonderzoek heeft zover ik weet geen centrale rol in vakdidactisch ontwerponderzoek, een rijke aanvulling. Vervolgens het pluizen in de bronnen en historiografie. Ik denk kortom dat het ontwerp voorzichtig succesvol genoemd kan worden, of er ten minste redelijk in slaagde om leerlingen te betrekken in interpretatie (Barton & Levstik, 2003), omdat het onderzoek en het eindproduct zijn gevormd naar de daadwerkelijke praktijken van een professioneel historicus. Het mooiste is dat het product historiografie heeft geïntroduceerd in het secundair onderwijs, iets waarvan de wetenschappelijke consensus zo’n beetje is dat het heel belangrijk is, maar veel te weinig gebeurt. Het heeft daardoor bij leerlingen echt inzichten teweeg gebracht die ze bij een andere docent niet zouden opdoen, en die ook nog. Het heeft interessante theoretische implicaties, die ik ook wel overweeg ergens gepubliceerd te krijgen – hoewel ik wel meer van dat soort projecten heb liggen. Hopelijk heb ik binnenkort de tijd om deze ook daadwerkelijk uit te voeren.

Er zijn talloze richtingen voor vervolgonderzoek. Binnen de Nederlandse context staat onderzoek naar de invloed van politiek en ideologie op het ontwerp van curricula en leermiddelen in de kinderschoenen. De historische ontwikkeling van het schoolboek is ook nog nauwelijks aan systematisch onderzoek onderhevig. Het was overduidelijk dat de teksten in deze middelen korter en makkelijker zijn geworden, ongetwijfeld mede door de paradigmawisseling van het behaviorisme naar het cognitivisme in de kennispsychologie. Hier liggen kansen voor onderzoek, is de invloed van politiek/ideologie minder omdat disciplineren niet langer het voornaamste doel lijkt of is die aanname naïef? Het snijvlak didactiek, historisch onderzoek naar leermiddelen en epistemologie, waar dit onderzoek zich feitelijk op bevindt, is volgens mij zo goed als onontgonnen terrein. We zouden daar voor een groter onderzoeksproject nog de cognitieve dimensie aan toe willen voegen – verschillende categorieën zoals de *stances* zouden dan getoetst of zelfs herschikt kunnen worden. Intuïtief voelt het namelijk niet juist dat slecht een enkeling in de *criticalist stance* zit en het leeuwendeel in de *borrower stance*. Een interessant onderzoek zou zijn om na te gaan of er een onderverdeling te maken is in die laatste, welke demarcatiecriteria dan te identificeren zijn en welke implicaties dit heeft voor didactiek en het ontwerpen van leermiddelen.

Dat ik deze schets zo weet te geven maakt dat ik volgens mij wel voorzichtig kan concluderen dat ik gegroeid ben als vakdidactisch onderzoeker. Daar hebben de stage, de werkcolleges, werkgroepbegeleiding en peer-support wel een rol in gespeeld, maar nog een veel grotere invloed is mijn interesse in de literatuur van het vakgebied die ik min of meer autodidactisch heb eigen gemaakt. Dus wil ik toch van de gelegenheid te baat maken om een kanttekening te maken bij het wetenschappelijk gehalte van de opleiding, het wetenschappelijk ethos waardoor het wordt gevormd en in het bijzonder de vorm van een ontwerponderzoek. Opgemerkt kan worden dat we sowieso weinig doortastend hebben stilgestaan bij wat een ontwerponderzoek nou eigenlijk is. Ik vind het eerlijk gezegd een wankel onderbouwd paradigma. De fixatie op ‘de praktijk’, i.e. de concrete ondersteuning van het lesgeven op stage, maakt dit type onderwijs een grote mate van overeenkomstigheid vertoont met het beroepsonderwijs. Gechargeerd gesteld vraag ik me af of het ontwerponderzoek niet ronduit als pseudowetenschappelijk beschouwd kan worden (Hansson, 2021). We zouden ten minste het nadenken over hoe ons onderwijs en onderzoek zich precies van het niet-wetenschappelijke onderscheid kunnen stimuleren. Daarnaast lijkt ontwerponderzoek een specifiek Nederlands fenomeen, dat niet of nauwelijks is geïnternationaliseerd. Dit naarbinnengekeerde versterkt de indruk van pseudowetenschappelijkheid. Een uitwas hiervan op de opleiding is toch wel de karakterisering “de stances van Havekes”. Mijn mond viel open toen ik Maggioni onder ogen zag. Het wekt de indruk dat je in Nederland door kan als boegbeeld als je iemand anders conceptualisering kan toepassen, simplificeert en er een plaatje van maakt. Ik vind het intellectueel oneerlijk, als in: niet fair naar Maggioni, maar het is ook een gemiste kans want haar onderzoek lijkt veel doortastender en diepgravender te zijn. Meer Maggioni, minder Havekes, daar kunnen de ontwerponderzoeken alleen maar beter van worden.

Bibliografie

- Akker, J. van den. (2003). Curriculum perspectives: An introduction. In *Curriculum landscapes and trends*. Kluwer Academic Publishers.
- <https://research.utwente.nl/en/publications/curriculum-perspectives-an-introduction>
- Aylesworth, G. (2015). Postmodernism. In E. N. Zalta (Ed.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Spring 2015). Metaphysics Research Lab, Stanford University.
- <https://plato.stanford.edu/archives/spr2015/entries/postmodernism/>
- Barton, K. C., & Levstik, L. S. (2003). Why Don't More History Teachers Engage Students in Interpretation? *Social Education*, 67(6), 358–361.
- Barton, K. C., & Levstik, L. S. (2004). *Teaching history for the common good*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Bernstein, B. (1999). Vertical and Horizontal Discourse: An essay. *British Journal of Sociology of Education*, 20(2), 157–173. <https://doi.org/10.1080/01425699995380>
- Biesta, G. (2017). Don't be fooled by ignorant schoolmasters: On the role of the teacher in emancipatory education. *Policy Futures in Education*, 15(1), 52–73.
- <https://doi.org/10.1177/1478210316681202>
- Biggs, J. (2014). Constructive alignment in university teaching. *HERDSA Review of Higher Education*, 1, 5–22.
- Blonk, A. (Arij)., & Romein, J. M. (Jan M. (1960). *Leerboek der algemene en vaderlandse geschiedenis / Dl. 3, Nieuwere en nieuwste geschiedenis*. (6e dr). Wolters.
- Boeke, K. (1934). *Kindergemeenschap: Ervaringen en perspectieven van 'De Werkplaats' te Bilthoven*. Bijleveld.
- Brown, S. D., & Hughes, R. L. (2018). “It’s not something we thought about”: Teachers’ perception of historiography and narratives. *Social Studies Research and Practice*, 13(1), 16–30. <https://doi.org/10.1108/SSRP-09-2017-0054>

- de Bruijn, P., Dekkers, G., Fruytier, P., & Hagenaaars, M. (2022). *Memo Geschiedenis. Leer/Opdrachtenboek* (E. Beukers & S. Klein, Eds.). Malmberg.
- de Werkplaats. (2023). *Visie*. <https://wpkeesboeke.nl/bo/algemeen/ons-beleid/visie/>
- De Werkplaats. (2023). *Kees en Betty*. <https://www.wpkeesboeke.nl/kb/kees/kees-en-betty/>
- Drost, M., & Verra, P. (2011). *Werkvormen & presteren: Handboek voor docenten : sturen van leerprocessen met RTTI* (2de dr). Docentplus.nl.
- Foster, S. (2011). Dominant Traditions in International Textbook Research and Revision. *Education Inquiry*, 2(1), 5–20. <https://doi.org/10.3402/edui.v2i1.21959>
- Gelder, L. van. (1979). *Didactische Analyse*. Wolters-Noordhoff.
- Grever, M., & van der Vlies, T. (2017). Why national narratives are perpetuated: A literature review on new insights from history textbook research. *London Review of Education*, 15(2). <https://doi.org/10.18546/LRE.15.2.11>
- Hansson, S. O. (2021). Science and Pseudo-Science. In E. N. Zalta (Ed.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2021). Metaphysics Research Lab, Stanford University. <https://plato.stanford.edu/archives/fall2021/entries/pseudo-science/>
- Harison, C. (2002). Teaching the French Revolution: Lessons and Imagery from Nineteenth and Twentieth Century Textbooks. *The History Teacher*, 35(2), 137–162. <https://doi.org/10.2307/3054175>
- Havekes, H. (2017a). Hoe leren leerlingen geschiedenis? *Kleio*, 58(2), 42–43.
- Havekes, H. (2017b). Onderwijs dat leerlingen historisch laat denken: Ontwerpprincipes voor het geschiedenisonderwijs. *Kleio*, 58(5), 55–57.
- Havekes, H., Arno-Coppen, P., & Luttenberg, J. (2012). Knowing and Doing History: A Conceptual Framework and Pedagogy for Teaching Historical Contextualisation. *History Education Research Journal*, 11(1), 72–93. <https://doi.org/10.18546/HERJ.11.1.06>
- Hoefflerle, C. (2007). Teaching Historiography to High School and Undergraduate Students. *OAH Magazine of History*, 21(2), 40–44.

- Hooghiemstra, D. (2013). *De geest in dit huis is liefderijk: Het leven en De Werkplaats van Kees Boeke (1884-1966)*. De Arbeiderspers.
- Houwen, A., & Kropman, M. (2019). Een kant van het verhaal. Onderzoek naar narratieven in schoolboeken. *Kleio*, 60(5), 30–35.
- Kelly, A. E. (2013). When is Design Research Appropriate? In T. Plomp & N. Nieveen (Eds.), *Educational Design Research Part A: An introduction* (pp. 134–151). SLO.
- Kropman, M., van Boxtel, C., & van Drie, J. (2020). Narratives and Multiperspectivity in Dutch Secondary School History Textbooks. *Journal of Educational Media, Memory, and Society*, 12(1), 1–23. <https://doi.org/10.3167/jemms.2020.120101>
- Kuipers, H. J. (1992). *De wereld als werkplaats: Over de vorming van Kees Boeke en Beatrice Cadbury*. Stichting beheer IISG.
- Maggioni, L., VanSLEDRIGHT, B., & Alexander, P. A. (2009). Walking on the Borders: A Measure of Epistemic Cognition in History. *The Journal of Experimental Education*, 77(3), 187–213.
- Meijer, J. (Jakob), & Ringrose, J. H. (1960). *Keten der geslachten: Nieuw leerboek voor de algemene en vaderlandse geschiedenis voor alle scholen voor V.H.M.O., deel III* (Tweede herziene druk). J.M. Meulenhoff.
- Sakki, I. (2014). Social representations of European integration as narrated by school textbooks in five European nations. *International Journal of Intercultural Relations*, 43, 35–47. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2014.08.010>
- SLO. (2022). *Nadere toelichting op de eindtermen—Domein A*. <https://www.slo.nl/handreikingen/havo-vwo/handreiking-geschiedenis/examenprogramma/domein-historisch-besef/>
- Smit, H. J., & Sneller, Z. W. (1948). *Leerboek der algemeene geschiedenis / Dl.2, 1648-1919, met een aanhangsel over den tijd 1919-1945 / bev. Door Z.W. Sneller*. (3 herz. dr). Zomer & Keuning.

- van der Vlies, T. (2022). *Echoing Events: The Perpetuation of National Narratives in English and Dutch History Textbooks, 1920–2010*. V&R unipress. <https://doi.org/10.14220/9783737014502>
- Verheijen, B. (2013). *Geschiedenis onder de guillotine: Twee eeuwen geschiedschrijving van de Franse Revolutie*. Vantilt.
- Vermeulen, K. geschiedenis, & Latiers, J. (1989). *De Franse Revolutie* (1e dr). Tacitvs.
- Wansink, B., Akkerman, S., Zuiker, I., & Wubbels, T. (2018). Where Does Teaching Multiperspectivity in History Education Begin and End? An Analysis of the Uses of Temporality. *Theory & Research in Social Education*, 46(4), 495–527. <https://doi.org/10.1080/00933104.2018.1480439>
- Wansink, B. G. J., Akkerman, S. F., Vermunt, J. D., Haenen, J. P. P., & Wubbels, T. (2017). Epistemological tensions in prospective Dutch history teachers' beliefs about the objectives of secondary education. *Journal of Social Studies Research*, 41(1), 11–24. <https://doi.org/10.1016/j.jssr.2015.10.003>
- Wansink, B., & Lozano Parra, S. (2022). Multiperspectivity in History Education. In *Bloomsbury History: Theory & Method: Key Concepts*. <https://doi.org/10.5040/9781350927926.106>
- Wilde, C. W. I. (1923). *Leerboek der algemeene geschiedenis: Ten dienste van het hooger en middelbaar onderwijs / Aanhangsel, De wereldoorlog*. Théonville.

Appendix I: Ontwerp ‘Schoolboeken als bron’ Elise Storck

India 1857 in schoolboeken: ieder zijn eigen geschiedenis?

Namen:

The Modern World. Look and remember (1977),

muitelij	revolte /opstand	rebellie	revolutie	onafhankelijkheidsoorlog
----------	------------------	----------	-----------	--------------------------

Welke oorzaken en gevolgen?	wie zijn goed en/ of fout?	Wat is de boodschap (het narratief)?	Wat valt je verder op?

Heinemann History Scheme. (2000),

muitelij	revolte /opstand	rebellie	revolutie	onafhankelijkheidsoorlog
----------	------------------	----------	-----------	--------------------------

Welke oorzaken en gevolgen?	wie zijn goed en/ of fout?	Wat is de boodschap (het narratief)? Uit welke woorden of zin(nen) blijkt dat?	Wat valt je verder op?

Zie ommezijde

Our Freedom Struggle (jaar onbekend, van voor 2002?)

muitelij	revolte /opstand	rebellie	revolutie	onafhankelijkheidsoorlog
----------	------------------	----------	-----------	--------------------------

Welke oorzaken en gevolgen?	wie zijn goed en/ of fout?	Wat is de boodschap (het narratief)? Uit welke woorden of zin(nen) blijkt dat?	Wat valt je verder op?

History. The English Rule India (2003)

muitelij	revolte /opstand	rebellie	revolutie	onafhankelijkheidsoorlog
----------	------------------	----------	-----------	--------------------------

Welke oorzaken en gevolgen?	wie zijn goed en/ of fout?	Wat is de boodschap (het narratief)? Uit welke woorden of zin(nen) blijkt dat?	Wat valt je verder op?

OUR PASTS – III PART 1, (2019)

muitelij	revolte /opstand	rebellie	revolutie	onafhankelijkheidsoorlog
----------	------------------	----------	-----------	--------------------------

Welke oorzaken en gevolgen?	wie zijn goed en/ of fout?	Wat is de boodschap (het narratief)? Uit welke woorden of zin(nen) blijkt dat?	Wat valt je verder op?

India 1857 in schoolboeken: ieder zijn eigen geschiedenis?

Namen:

The Modern World. Look and remember (1977),

muitelij	revolte /opstand	rebellie	revolutie	onafhankelijkheidsoorlog
----------	------------------	----------	-----------	--------------------------

<p>Welke oorzaken en gevolgen?</p> <p><i>O: Ill-feeling between the two races</i></p> <p><i>G: eenheid, welvaart, rechtvaardigheid, goede infrastructuur</i></p>	<p>wie zijn goed en/ of fout?</p> <p><i>Britten zijn de goeden</i></p> <p><i>Opstandelingen zijn ongehoorzaam,</i></p>	<p>Wat is de boodschap (het narratief)?</p> <p><i>De Mutiny leidde tot volledig Brits bestuur, dat eenheid en welvaart bracht in een verdeeld en achtergebleven land</i></p>	<p>Wat valt je verder op?</p> <p><i>Mutiny wordt verder niet besproken</i></p> <p><i>Alles werd door Britten – goed- gedaan, over Indiërs wordt nauwelijks gesproken, (ingenieurs legde de spoorwegen aan)</i></p> <p><i>Indiërs worden afgebeeld als arm/ woest</i></p> <p><i>Wij = Britten, Zij = Indiërs</i></p>				
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding: 2px;">pol</td> <td style="padding: 2px;">soc</td> <td style="padding: 2px;">econ</td> <td style="padding: 2px;">cult/gods</td> </tr> </table>	pol	soc	econ	cult/gods			
pol	soc	econ	cult/gods				

Heinemann History Scheme. (2000),

muitelij	revolte /opstand	rebellie	revolutie	onafhankelijkheidsoorlog
----------	------------------	----------	-----------	--------------------------

<p>Welke oorzaken en gevolgen?</p> <p><i>O: het gerucht van het vet in de patronen; t; wens voor onafhankelijkheid van Indiase vorsten; Britse invloed op indische cultuur;</i></p> <p><i>G: Brits bestuur werd verstevigd (Victoria keizerin) en wederzijdse bitter gevoelens bleven bestaan + onafhankelijkheidsstreven</i></p>	<p>wie zijn goed en/ of fout?</p> <p><i>Wreedheden van beide kanten</i></p>	<p>Wat is de boodschap (het narratief)? Uit welke woorden of zin(nen) blijkt dat?</p> <p><i>Van beide kanten werden wreedheden begaan</i></p>	<p>Wat valt je verder op?</p> <p><i>Nadruk op beide kanten</i></p>				
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding: 2px;">pol</td> <td style="padding: 2px;">soc</td> <td style="padding: 2px;">econ</td> <td style="padding: 2px;">cult/gods</td> </tr> </table>	pol	soc	econ	cult/gods			
pol	soc	econ	cult/gods				

Our Freedom Struggle (jaar onbekend, van voor 2002?)

muitelij	revolte /opstand	rebellie	revolutie	onafhankelijkheidsoorlog
----------	------------------	----------	-----------	--------------------------

Welke oorzaken en gevolgen? <i>O: ontevredenheid over armoedewerkloosheid, belastingen, discriminatie, nieuwe geweerpatronen</i> <i>G: Victoria vervangt de EIC en zegt toe de Indiase cultuur te respecteren en het land niet verder te annexeren.</i>	wie zijn goed en/ of fout? <i>Helden: Magal Pandey (soldaat); veel Indiase leiders; Indiase soldaten /opstandelingen</i>	Wat is de boodschap (het narratief)? Uit welke woorden of zin(nen) blijkt dat? <i>Indiërs waren slachtoffer van het Britse bestuur</i> <i>Opstandelingen waren dapper en vele mensen in grote delen van het land deden mee.</i> <i>Britten waren militair beter</i> <i>Victoria deed belangrijk beloften</i>	Wat valt je verder op? <i>Veel Indiase leiders en regio's worden met namen genoemd</i> <i>De samenwerking tussen de opstandelingen wordt benadrukt, vooral die tussen hindoes en moslims</i> <i>Annexatie wordt gebruikt als term voor kolonisatie.</i> <i>Toezeggingen van Victoria krijgen meer nadruk dan het verliezen van de opstand.</i>				
<table border="1"> <tr> <td>pol</td> <td>soc</td> <td>econ</td> <td>cult/gods</td> </tr> </table>	pol	soc	econ	cult/gods			
pol	soc	econ	cult/gods				

History. The English Rule India (2003)

muitelij	revolte /opstand	rebellie	revolutie	onafhankelijkheidsoorlog
----------	------------------	----------	-----------	--------------------------

Welke oorzaken en gevolgen? <i>-verlies aan macht</i> <i>-hoge belastingen</i> <i>-Verlies van rechten over land,</i> <i>-Angst voor kerstening</i> <i>- dierlijk vet om munitie = aanleiding</i>	wie zijn goed en/ of fout? <i>Heldin: Rani Lakshmi Bai</i> <i>Plaatjes leggen nadruk op wrede Engelsen</i>	Wat is de boodschap (het narratief)? Uit welke woorden of zin(nen) blijkt dat? <i>De Indiërs kwamen terecht in opstand maar verloren deze door gebrek aan coördinatie en goede wapens. De Engelsen waren bang en reageerden wreed. Niet alle Indiërs deden mee, uit eigenbelang of bewondering voor de De Engelsen onderdrukten de opstand, maar dankzij de opstand geven ze veel toe.</i>	Wat valt je verder op? <i>Niet alle Indiërs deden mee</i> <i>De opstand was verloren, maar er ligt veel nadruk op wat er gewonnen was aan concessie door koningin Victoria</i>				
<table border="1"> <tr> <td>pol</td> <td>soc</td> <td>econ</td> <td>cult/gods</td> </tr> </table>	pol	soc	econ	cult/gods			
pol	soc	econ	cult/gods				

OUR PASTS – III PART 1, (2019)

muitelij	revolte /opstand	rebellie	revolutie	onafhankelijkheidsoorlog
----------	------------------	----------	-----------	--------------------------

Welke oorzaken en gevolgen? <i>-Vorsten verloren macht</i> <i>-hoge belastingen → schulden</i> <i>-klachten sepoys</i> <i>-bedreiging Indiase cultuur</i> <i>-dierlijk vet om munitie</i>	wie zijn goed en/ of fout?	Wat is de boodschap (het narratief)? Uit welke woorden of zin(nen) blijkt dat? <i>Sommigen zien dit als de grootste gewapende opstand in de kolonialisme in de 19^e eeuw.</i> <i>Hoewel de opstand werden onderdrukt, moesten de Britten veel toegeven</i>	Wat valt je verder op? <i>Aandacht voor verschillen in India (bevolkingsgroepen, regio's);</i> <i>Opstand duurde ruim twee jaar;</i> <i>Aandacht voor Taiping opstand in China</i>				
<table border="1"> <tr> <td>pol</td> <td>soc</td> <td>econ</td> <td>cult/gods</td> </tr> </table>	pol	soc	econ	cult/gods			
pol	soc	econ	cult/gods				

Appendix II: Praktische Opdracht Franse Revolutie

PRAKTISCHE OPDRACHT: SCHOOLBOEKEN OVER DE FRANSE REVOLUTIE

Inleiding

Over weinig gebeurtenissen is zoveel geschreven als over de Franse Revolutie. Niemand is in staat om alles over de deze gebeurtenis te lezen. Maar wie de moeite neemt een aantal 'geschiedenissen' te bestuderen, zal het meteen opvallen hoezeer die studies van elkaar verschillen. Geschiedschrijvers die de Franse Revolutie negatief beoordelen zien een instorting van beschaving. Historici die de Franse Revolutie positief waarderen herkennen in de revolutie een belangrijke stap in de richting van modernisering van de westerse wereld. In deze opdrachten gaan we onderzoeken hoe dit soort opvattingen zijn doorgedrongen tot verschillende oude, Nederlandse schoolboeken. We gaan een aantal schoolboekteksten lezen en de geschiedenissen die daarin opgeschreven staan vergelijken en analyseren. Je maakt een reeks schrijf- en reflectieopdrachten die samen een antwoord suggereren op de vraag: maakt het uit welk schoolboek je gebruikt om te leren over de Franse Revolutie?

Leerdoelen

- Je kunt uitleggen dat geschiedenis het resultaat is van bronstudie en broninterpretatie.
- Je kent vier verschillende perspectieven over de Franse Revolutie.
- Je kunt tekstbronnen kritisch analyseren en uitleggen welk perspectief op de Franse Revolutie te herkennen is in tekstbronnen.
- Je kunt uitleggen dat schoolboeken vaak maar één perspectief op de Franse Revolutie innemen en waarom het belangrijk is om je hiervan bewust te zijn bij het geven van oordelen over het verleden.

Inleveren en weging

Wanneer en hoe lever je het verslag in?

Deadline: 23 juni 18:00.

Inleveren via Somtoday

Weging: De PO telt half zo zwaar (3x) als een test (6x).

Je maakt de opdracht individueel.

Beoordelingscriteria

Beoordelingscriterium	Maximum aantal punten
Voorwaardelijk: <ul style="list-style-type: none">- Tijdig ingeleverd- Voorblad met naam- Netjes opgemaakt	10
Vergelijkend schema is ingevuld inclusief de gevraagde onderbouwing met behulp van perspectief op de Franse Revolutie, citaten, categorisering oorzaken/gevolgen en een opvallendheid.	20
Inhoud schrijfopdracht. Je hebt je antwoorden steeds onderbouwd met argumenten, bronanalyse en eventueel bronverwijzingen. Je hebt een onderbouwde conclusie getrokken over de vraag of het iets uitmaakt met welk boek geleerd wordt.	30
Inhoud analyseopdracht. Je hebt het KA en het handboek <i>MEMO</i> geanalyseerd, gereflecteerd op de vraag of een enkelvoudig perspectief in dit handboek erg is en de onderbouwde conclusie uit de schrijfopdracht betrokken in je antwoord.	20
Vorm schrijfopdracht en reflectieopdracht. Je tekst is leesbaar. Geen fouten in taal, spelling of interpunctie. Alineagebruik en taalgebruik is uitstekend. De tekst is lopend.	20
Je hebt de evaluatie-opdracht serieus gemaakt.	5

Cijfer: aantal punten / 10

NB: plagiaat is streng verboden, wordt gecontroleerd en kan bestraft worden met het in mindering brengen van punten of zelfs een 1,0. Onder plagiaat wordt verstaan andermans werk laten doorgaan als eigen werk, zoals niet in eigen woorden formuleren. Ook werk overnemen van kunstmatige intelligentie geldt als plagiaat.

Stap 1: perspectieven op de Franse Revolutie, vergelijkend schema

Over de Franse Revolutie bestaan grofweg vier verschillende perspectieven. Bekijk de tabel voor een korte uitleg per perspectief.

Tabel 1. Verschillende perspectieven over de Franse Revolutie

<i>Negatief perspectief</i>	Historici die de Franse Revolutie negatief waarderen leggen sterk de nadruk op het onnodig gebruik geweld. Deze historici interpreteren de gebeurtenissen als het instorten van tradities, orde en beschaving.
<i>Liberaal perspectief</i>	Het liberale perspectief legt de nadruk op de verworvenheden van de Franse Revolutie voor de liberale democratie, zoals gelijkheid voor de wet. Daarom richtten liberale historici zich vooral op de gevolgen van de Franse Revolutie. De liberalen stelden zichzelf ten doel de revolutie te redden uit de sluier van negativiteit die veroorzaakt werd door de Terreur vanaf 1793.
<i>Marxistisch perspectief</i>	Marxistische historici zien de Franse Revolutie als een noodzakelijke uitkomst van botsende belangen van sociale klassen. Zij interpreteren de Franse Revolutie als het beginpunt van het kapitalisme en hopen dat er later een andere (socialistische) revolutie komt die het kapitalisme weer afschaft. Marxistische historici leggen sterk de nadruk op sociale en economische oorzaken van de Franse Revolutie.
<i>Atlantisch perspectief</i>	Het Atlantisch perspectief ziet de Franse Revolutie als onderdeel van een laat achttiende-eeuwse internationale beweging van democratische revoluties. Met name is het verband tussen de Amerikaanse en Franse revolutie belangrijk: de naam verwijst naar de democratische revolutie aan beide zijdes van de Atlantische oceaan. Soms kan ook de Bataafse revolutie worden meegenomen in de vergelijking.

Je gaat in deze praktische opdracht verschillende schoolboeken analyseren en vergelijken. Lees de verschillende bronnen. Leg vervolgens uit:

1. Welk perspectief op de Franse Revolutie de bron inneemt. Verwijs daarbij naar bovenstaande tabel (tabel 1) en gebruik minimaal twee citaten uit de bron om je antwoord te ondersteunen.
2. Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie door de tekst benoemd worden. Noem er ten minste vier (maximaal zes) per bron. Benoem steeds of het om een oorzaak of gevolg gaat, en of deze oorzaken/gevolgen politiek, economisch, sociaal of cultureel zijn.
3. Benoem per bron één ander ding wat je opvalt. Dit kan van alles zijn, van een opvallende overeenkomst of verschil met het handboek *MEMO*, een oorzaak/gevolg wat je niet had verwacht of een woord dat je niet kent en daarom even hebt opgezocht (leg in dat geval uit waarom je de bron beter begrijpt nu je het woord kent). Leg kort uit waarom juist dit jouw aandacht trok.

Als je vergelijkend schema compleet is kopieer en plak je de tabel naar een apart Word document. Daarin werk je de verschillende opdrachten uit.

Bron 1 (C. Wilde)	
Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.	
Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds: <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	1. 2. 3. 4.
Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.	
Bron 2 (A. Blonk en J. Romein)	
Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.	
Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds: <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	1. 2. 3. 4.
Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.	

Bron 3 (H.J. Smit)	
Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.	
Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds: <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	1. 2. 3. 4.
Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.	
Bron 4 (J. Meijer)	
Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.	
Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds: <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	1. 2. 3. 4.
Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.	

Stap 2: schrijfofdracht

Stel je voor je doet onderzoek naar de Franse Revolutie en mag daarbij alleen bronnen 1 tot en met 4 gebruiken. Je schrijft een kort verslag van tussen de 600 en 900 woorden over de volgende vragen:

1. Wat zijn de belangrijkste oorzaken van de Franse Revolutie?
2. Wat weten we zeker over de oorzaken van de Franse Revolutie en wat is open voor interpretatie?
3. Maakt het uit welk schoolboek je gebruikt om de eerste twee vragen te beantwoorden.

Pak het zo aan:

- Beschrijf minstens drie opvallende overeenkomsten tussen de bronnen. Leg uit waarom het waarschijnlijker is dat historische ontwikkelingen echt gebeurd zijn als er overeenkomsten bestaan tussen de bronnen.
- Kies twee bronnen en beschrijf per bron één oorzaak of gevolg die in de andere bronnen niet voorkomt. Leg uit of dit samenhangt met het perspectief (negatief, liberaal, marxistisch of Atlantisch) op de Franse Revolutie dat deze bron inneemt.
- Concludeer of het wel of niet uitmaakt welk schoolboek je gebruikt om te leren over de Franse Revolutie? Verschillende antwoorden zijn mogelijk, maar onderbouw je antwoord uitgebreid.

Als je klaar bent kopieer dan je schrijfofdracht naar het aparte Word document met daarin ook je vergelijkend schema.

Stap 3: reflectieopdracht

Bekijk de lesstof van paragraaf 8.3 van *MEMO* (pp 212 – 217) en kenmerkend aspect 30 ('De democratische revoluties in westerse landen met als gevolg discussies over grondwetten, grondrechten en staatsburgerschap').

Welk perspectief herken je in de paragraaf en in het KA? Ondersteun je antwoord met ten minste twee citaten uit paragraaf 8.3 van *MEMO*. Reflecteer op de vraag of het erg is dat er één specifiek perspectief op de Franse Revolutie wordt ingenomen. Verwijs hierbij naar je conclusie van de schrijfofdracht bij stap 2.

Gebruik ten minste 250 woorden, er geldt geen maximum.

Als je klaar bent kopieer dan je reflectieopdracht naar het aparte Word document met daarin ook je vergelijkend schema en schrijfofdracht.

Stap 4: Evaluatieopdracht

Kopieer de volgende tabel naar je Word document en vul deze in. Het gaat om korte evaluatie over wat je hebt geleerd van deze PO. Deze informatie is belangrijk om de PO in de toekomst te verbeteren. Motiveer steeds je antwoord.

Vraag	Antwoord
Tip: om de praktische opdracht te verbeteren zou ik voorstellen om...	
Top: wat goed was aan de praktische opdracht was....	

Wil je verder nog wat kwijt over deze PO?	
Beantwoord de volgende vragen op een schaal van 1 tot 5 1 = heel erg mee oneens 2 = enigszins mee oneens 3 = neutraal 4 = enigszins mee eens 5 = heel erg mee eens	
De les bereidde mij goed voor op het maken van deze praktische opdracht.	
De praktische opdracht was te moeilijk.	
De praktische opdracht was te lang.	
De praktische opdracht sloot goed aan bij mijn niveau geschiedenis.	
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat geschiedenis het resultaat is van bronstudie en broninterpretatie	
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat er vier perspectieven zijn op de Franse Revolutie.	
Ik kan na het maken van deze PO tekstbronnen kritisch analyseren en uitleggen welk perspectief op de Franse Revolutie te herkennen is in tekstbronnen.	
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat schoolboeken vaak maar één perspectief op de Franse Revolutie innemen en waarom het belangrijk is om je hiervan bewust te zijn bij het geven van oordelen over het verleden.	

Stap 5: Inleveren

Wat lever je in?

Een verzorgd verslag met daarin de verschillende onderdelen van de praktische opdracht. Controleer voor het inleveren de volgende checklist.

Je verslag bevat:

- een voorblad met je naam.
- een ingevuld vergelijkend schema die hoort bij stap 1.
- Schrijfoopdracht (600 tot 900 woorden) die hoort bij stap 2.
- een reflectieopdracht over het handboek *MEMO* (min. 250 woorden) die hoort bij stap 3
- een ingevuld schema die hoor bij de evaluatieopdracht bij stap 4.

Lever je PO uiterlijk 23 juni 18:00 in via SOMToday.

Bron 1: C. Wilde, leerboek algemene geschiedenis

De Franse Revolutie, 1789 – 1800.

De bloedige omwenteling, die niet alleen *Frankrijk* maar geheel *Europa* teisterde en zowel in de denkwijze als in den staatkundige toestand der volkeren een volslagen omkeer teweegbracht, begint met de opening der *Staten-Generaal* te *Versailles*, 5 Mei 1789.

Sinds dat ogenblik heerst in bijna geheel Frankrijk een voortdurende regeringloosheid. Het door dweepzieke opruiers misleide en opgehitste volk pleegt in zijn woede en de gruwelijkste misdaden; de *Staten-Generaal* – weldra *Nationale Vergadering* geheten – die zich feitelijk alle gezag hebben aangematigd, bepalen zich, in plaats van middelen te beramen om het financieel evenwicht te herstellen, tot het ontijdig verkondigen van de gevaarlijke beginselen, tot stelselmatige oppositie tegen de regering en het omverwerpen van alle bestaande instellingen. De nieuwe grondwet, die te midden van alle beroeringen ontworpen en aangenomen is, blijkt weldra ongeschikt; de val van het koningschap is slechts een kwestie van tijd. Een roekeloos ondernomen oorlog verhaast de bloedige ontknoping en opent voor Frankrijk *in het binnenland* een tijdperk van *ijzingwekkende gruwelen* en *wreedaardige dwingelandij*.

De heerschappij over het door alle rampen der anarchie en tirannie geteisterde land valt uiteindelijk de dapperste en grootste krijgsheld ten deel, wiens krachtige hand weldra rust en orde herstelt, maar wiens onverzadelijke heerszucht een nieuwe reeks van bloedige oorlogen veroorzaakt.

De oorzaken der Franse Omwenteling kan men onderscheiden in stoffelijke en zedelijke, naarmate zij meer de materiële toestand of de heersende denkwijze betreffen.

Stoffelijke oorzaken:

- a) de talrijke misbruiken in het absolutistische staatsbestuur. Alle macht berustte feitelijk bij de koning, die soms met grote willekeur over vrijheid en goederen van zijn onderdanen beschikte. Belastingen werden uitgeschreven zonder enige medewerkingen des volks, de *Staten-Generaal* waren sinds 1614 niet meer bijeengeroepen.
- b) de grote en onredelijke voorrechten van geestelijkheid en adel, die bijna alleen toegang hadden tot de hoogste functies en grotendeels van de belastingen vrij waren, waaronder de derde stand gebukt ging.
- c) de treurige verwarring in de geldmiddelen, ten gevolge waarvan de belastingen altijd hoger werden, ja zelfs bankroet dreigde.

Zedelijke oorzaken:

- a) de verzwakking van het geloof.
- b) de invloed van de zogenaamde filosofen – Voltaire, Rousseau, Montesquieu – en de verspreiding der nieuwe beginselen omtrent het staatsbestuur en de maatschappelijke betrekkingen.
- c) Het voorbeeld van een geslaagde opstand der kolonies in Noord-Amerika, waar veel invloedrijke Fransen de republikeinse beginselen hadden aangenomen.

Bij deze redenen dienen wij nog te voegen de zwakheid en onstandvastigheid van Lodewijk XVI, de onvoorzichtigheid en bekrompenheid van zijn raadlieden, de snode plannen van enige utopisten, die hun dwaze hersenschimmen zelfs ten koste der grootste gruwelen wilde verwezenlijken.

Gewoonlijk voltrekken zich de veranderingen in maatschappij en staat geleidelijk. Dan spreekt van *evolutie*. Een plotselinge verandering noemt men een revolutie of omwenteling. In de regel geschiedt deze met geweld en met terzijdestelling van de bestaande wetten onder leiding van een groep, die volgens een vast plan handelt.

De Franse revolutie was echter niet van te voren beraamd. Ze ontwikkelde zich uit een reeks botsingen tussen het vermolmde absolutisme en de gezeten burgerklasse, die de invloed eiste op de regering en de daarin werd gesteund door het volk, dat zijn nood aan de bestaande machten weet.

Een der oorzaken van verzwakking van de regering lag in de persoonlijke tekortkomingen van Lodewijk XV en Lodewijk XVI. Een andere in de financiële toestand, die naar het bankroet ging. Daar de kas van de staat en die van de koning één waren, kom men de spilzucht van het hof de schuld geven van de toestand.

Maar tevens richtte de oppositie zich tegen de standenstaat, waarin adel en geestelijkheid nog bijzondere rechten bezaten, die uit de tijd waren. Verder hadden de nieuwe denkbeelden de eerbied ondergraven voor wat in de kerk als heilig en wat in de staat als onaantastbaar werd beschouwd.

De 5de Mei opende de koning plechtig de bijeenkomst der Staten-Generaal waarin adel en geestelijkheid elk met 300, de derde stand met 600 leden waren vertegenwoordigd.

De vroegere Staten-Generaal hadden drie afzonderlijke groepen gevormd, die elk haar oordeel uitspraken. De derde stand eiste nu, dat gezamenlijk werd vergaderd en gestemd. Hij was dan zeker van een meerderheid door de gezindheid der lagere geestelijken.

Reeds in Juni kwam het hierdoor tot een botsing. De derde stand wilde niet van Statenvergaderingen weten en noemde zich de Nationale Vergadering. De koning liet toen de zaal sluiten, maar de afgevaardigden van de derde stand kwamen in een naburige kaatsbaan bijeen, waar ze belofte aflegden, niet uiteen te gaan voor Frankrijk een grondwet had. De koninklijke zitting, waarin de koning met de oude praal zijn wil bekend maakte, deed hem niet terugwijken en de koning gaf toe.

Toen kort erop om Versailles troepen werden bijeengetrokken, ontstond in Parijs een volksoproer. De arbeiders maakten zich meester van wapenen en bestormden hiertoe ook de Bastille. Later werd de 14de Juli de nationale feestdag de Franse republiek en de Bastille het symbool van het absolutisme.

De wanordelijkheden in Parijs werkten op het land na. De boerenbevolking kwam in verzet. Vele kastelen werden verbrand en deze oproeren maakte een eind aan de tienden (belasting). Zelfs de adellijke leden werkte hieraan mee. Maar vele edelen achtten dit het begin van nog erger maatregelen tegen hun belangen. Duizenden weken uit, vooral naar West-Duitsland. Dit verwerkte vijandschap en wantrouwen tegen de gehele adel en bracht bovendien voor velen werkloosheid. Het bedrijfsleven geraakte in de war; de levensmiddelen werden in Parijs voor velen te duur.

Rustiger maanden braken aan vanaf Oktober, waarin de Vergadering de aandacht kon richten op de voornaamste oorzaak van haar bijeenroeping: de financiële toestand. Ze besloot het kerkelijke goed in beslag te nemen.

De verkoop van grond bracht een groot deel ervan in de handen van boeren, waardoor het aantal pachters belangrijk daalde, wat een voordeel betekende voor het platteland. Tevens werden deze nieuwe eigenaars belanghebbende bij de revolutie. Een terugkeer van het oude zou hun goedkoop verworven bezit in gevaar brengen.

De Franse revolutie verbrak op het vasteland van Europa het ancien régime. Zij stelde, onder invloed van de staatkundige ontwikkeling in Engeland, in de plaats van de absolute monarchie de constitutionele, met haar grondwet, haar volksvertegenwoordiging en haar ministeriële verantwoordelijkheid. Achter deze 'liberale' macht verhief zich de 'radicale', die onder strenge doorvoering van het beginsel der volkssoevereiniteit aandrang op de stichting van de democratische republiek.

In de democratische staat, zoals die door de Franse Revolutie is gepropageerd, heerst gelijkheid voor de wet. Met andere woorden, de oude standenstaat, waarin verschillende groepen (standen) bestonden, met verschillende rechten toegerust, verdween en de burgers werden als gelijkgerechtigde leden van dezelfde staat naast elkaar gesteld.

Uit het democratisch beginsel vloeit het zelfsbeschikkingsrecht der volken voort. Naties als de Duitse en de Italiaanse, door verouderde staatkundige formaties verdeeld verbraken de overgeleverde staatsvormen en veroverden op de behoudzucht hunner dynasten de nationale eenheid en zelfstandigheid (1870).

De Rooms-Katholieke kerk bleef, meer dan nodig was, met de machten van het oude verbonden en stelde zich daardoor aan de aanvallen van het nieuwe bloot. Katholiek-conservatief tegenover liberaal werd, vooral in de Romaanse landen, de grote tegenstelling, die oorzaak werd van veel heftige strijd.

De Franse revolutie heeft niet alleen op politiek, maar ook op sociaal gebied haar invloed doen gevoelen. Zij vernietigde in Frankrijk de horigheid en afhankelijkheid van de heer, en maakte de boer eigenaar van de grond. Deze werd daardoor een trouw aanhanger van de Revolutie. Voorts heeft de Revolutie de belemmeringen in het bedrijfsleven opgeven. De baan kwam hierdoor vrij voor de moderne grootindustrie, die geen bemoeiing van buiten af verdragen kan. De mercantilistische bemoeiing door de landsoverheid kwam mede tot een einde. De gevolgen van de Franse revolutie hebben zich ver buiten de grenzen van Frankrijk doen gevoelen.

Wat de Franse revolutie kenmerkt is haar opruimingswerk, is haar gemis aan eerbied voor het historisch geworden. Dit hangt samen met haar rationalistische trek. In de eeuw van Rationalisme werd de rede richter over het bestaande. Bleek het bestaande, ook al was het vrucht van historische ontwikkeling, onredelijk, dan diende het te verdwijnen en plaats te maken voor wat de rede had geconstrueerd. Zo werd de eeuw der Rede die der Revolutie, dat wil zeggen van het breken met historisch geworden.

Bron 4 J. Meijer, Ketten der geslachten

In een eerder hoofdstuk heb je al kunnen lezen, dat het in Europa heel moeilijk was om de verlichtingsidealen onmiddellijk in de praktijk te brengen. Je kunt je daarom wel voorstellen dat de aanhangers van de verlichting vol bewondering opzagen naar de Verenigde Staten van Amerika en dat zij vol spanning uitzagen naar het juiste moment om ook tot acties te kunnen overgaan.

Vooraf in Frankrijk deed men dit. Zo verwonderlijk was dat niet. Frankrijk was in die tijd nog de meest absolute staat van West-Europa. Bovendien kwamen er de meeste verlichtingsfilosofen vandaan. Deze maakten de Fransen er op attent dat het eigenlijk allemaal best anders kon. Daardoor nam vooral na 1750 de kritiek op de regering toe en steeg de ontevredenheid. (...)

Tot nu toe hebben wij nog niet gesproken over de theoretische inhoud en achtergrond van de Revolutie. Wij weten, dat in de loop van de 18^e eeuw het streven naar menselijke vrijheid aanbreekt. Nu zouden wij bij het leren van de ontwikkeling der gebeurtenissen uit het jaar 1789 misschien de grote lijn uit het oog verliezen. Wat er in deze eeuw omging, komt echter onstuimig naar voren bij de beraadslagingen van de Nationale Vergadering in 1791 over de grondwet, die naar het voorbeeld van Amerika voorafgegaan werd door een 'Verklaring van de rechten van de mens en van de burger'. In de volgende kolommen staan naast elkaar fragmenten uit de Amerikaanse en de Franse versie, en uit die van de Verenigde Naties. Vergelijk ze eens met elkaar:

Amerika

That all men are by nature equally free and independent, and have certain inherent rights, of which, when they enter into a state of society, they cannot, by any compact, deprive or divest their posterity; namely the enjoyment of life and liberty, with the means of acquiring and possessing property, and pursuing and obtaining happiness and safety.

Frankrijk

- 1) Les hommes naissent et demeurent libres et égaux en droits. Les distinctions sociales ne peuvent être fondées que sur l'utilité commune.
- 2) Le but de toute association politique est la conservation des droits naturels et imprescriptibles de l'homme. Ces droits sont la liberté, la propriété, la sûreté, et la résistance à l'oppression.

Verenigde naties

- 1) Alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren. Zij zijn begiftigd met verstand en geweten, en behoren zich jegens elkander in een geest van broederschap te gedragen.
- 2) Een ieder heeft aanspraak op alle rechten en vrijheden, in deze verklaring opgesomd, zonder enig onderscheid van welke aard dan ook, zoals ras, kleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, eigendom, geboorte of andere status.

Appendix III Kwantitatieve data evaluatie

Likertschaal onderzoek

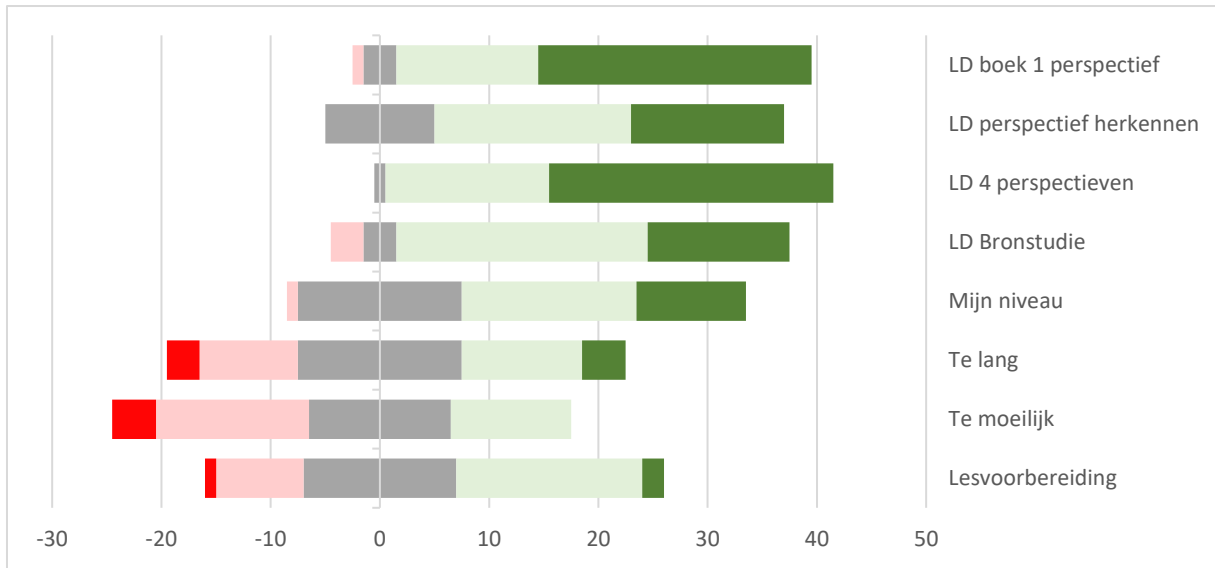
N=42

Legenda

Lesvoorbereiding	De les bereidde mij goed voor op het maken van deze praktische opdracht.
Te moeilijk	De praktische opdracht was te moeilijk.
Te lang	De praktische opdracht was te lang.
Mijn niveau	De praktische opdracht sloot goed aan bij mijn niveau geschiedenis.
LD Bronstudie	Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat geschiedenis het resultaat is van bronstudie en broninterpretatie
LD 4 perspectieven	Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat er vier perspectieven zijn op de Franse Revolutie.
LD perspectief herkennen	Ik kan na het maken van deze PO tekstbronnen kritisch analyseren en uitleggen welk perspectief op de Franse Revolutie te herkennen is in tekstbronnen.
LD boek 1 perspectief	Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat schoolboeken vaak maar één perspectief op de Franse Revolutie innemen en waarom het belangrijk is om je hiervan bewust te zijn bij het geven van oordelen over het verleden.

Tabel, uitkomsten onderzoek

Vraag	Lesvoorbereiding	Te moeilijk	Te lang	Mijn niveau	LD Bronstudie	LD 4 perspectieven	LD perspectief herkennen	LD boek 1 perspectief
1 = heel erg mee oneens	1	4	3	0	0	0	0	0
2 = enigszins mee oneens	8	14	9	1	3	0	0	1
3 = neutraal	14	13	15	15	3	1	10	3
4 = enigszins mee eens	17	11	11	16	23	15	18	13
5 = heel erg mee eens	2	0	4	10	13	26	14	25

Visualisering data likert-schaal

Appendix IV: Herontwerp praktische Opdracht Franse Revolutie

PRAKTISCHE OPDRACHT: SCHOOLBOEKEN OVER DE FRANSE REVOLUTIE

Inleiding

Over weinig gebeurtenissen is zoveel geschreven als over de Franse Revolutie. Niemand is in staat om alles over de deze gebeurtenis te lezen. Maar wie de moeite neemt een aantal 'geschiedenissen' te bestuderen, zal het meteen opvallen hoezeer die studies van elkaar verschillen. Geschiedschrijvers die de Franse Revolutie negatief beoordelen zien een instorting van beschaving. Historici die de Franse Revolutie positief waarderen herkennen in de revolutie een belangrijke stap in de richting van modernisering van de westerse wereld. In deze opdrachten gaan we onderzoeken hoe dit soort opvattingen zijn doorgedrongen tot verschillende oude, Nederlandse schoolboeken. We gaan een aantal schoolboekteksten lezen en de geschiedenissen die daarin opgeschreven staan vergelijken en analyseren. Je maakt een reeks schrijf- en reflectieopdrachten die samen een antwoord suggereren op de vraag: maakt het uit welk schoolboek je gebruikt om te leren over de Franse Revolutie?

Leerdoelen

- Je kunt uitleggen dat geschiedenis het resultaat is van bronstudie en broninterpretatie.
- Je kent vier verschillende perspectieven over de Franse Revolutie.
- Je kunt tekstbronnen kritisch analyseren en uitleggen welk perspectief op de Franse Revolutie te herkennen is in tekstbronnen.
- **Je kunt uitleggen dat verschillende dat overeenkomsten tussen de bronnen het waarschijnlijker maakt dat dingen ook echt zijn gebeurd.**
- **Je kunt uitleggen dat een de verschillende perspectieven de focus leggen op verschillende oorzaken/gevolgen van de Franse Revolutie.**
- Je kunt uitleggen dat schoolboeken vaak maar één perspectief op de Franse Revolutie innemen en waarom het belangrijk is om je hiervan bewust te zijn bij het geven van oordelen over het verleden.

Inleveren en weging

Wanneer en hoe lever je het verslag in?

Deadline: 23 juni 18:00.

Inleveren via Somtoday

Weging: De PO telt half zo zwaar (3x) als een test (6x).

Je maakt de opdracht individueel.

Beoordelingscriteria

Beoordelingscriterium	Maximum aantal punten
Voorwaardelijk: <ul style="list-style-type: none">- Tijdig ingeleverd- Voorblad met naam- Netjes opgemaakt	10
Vergelijkend schema is ingevuld inclusief de gevraagde onderbouwing met behulp van perspectief op de Franse Revolutie, citaten, categorisering oorzaken/gevolgen en een opvallendheid.	10
Inhoud schrijfopdracht. Je hebt je antwoorden steeds onderbouwd met argumenten, bronanalyse en eventueel bronverwijzingen. Je hebt een onderbouwde conclusie getrokken over de vraag of het iets uitmaakt met welk boek geleerd wordt.	40
Inhoud analyseopdracht. Je hebt het KA en het handboek <i>MEMO</i> geanalyseerd, gereflecteerd op de vraag of een enkelvoudig perspectief in dit handboek erg is en de onderbouwde conclusie uit de schrijfopdracht betrokken in je antwoord.	20
Vorm schrijfopdracht en reflectieopdracht. Je tekst is leesbaar. Geen fouten in taal, spelling of interpunctie. Alineagebruik en taalgebruik is uitstekend. De tekst is lopend.	20

Cijfer: aantal punten / 10

NB: plagiaat is streng verboden, wordt gecontroleerd en kan bestraft worden met het in mindering brengen van punten of zelfs een 1,0. Onder plagiaat wordt verstaan andermans werk laten doorgaan als eigen werk, zoals niet in eigen woorden formuleren. Ook werk overnemen van kunstmatige intelligentie geldt als plagiaat.

Stap 1: perspectieven op de Franse Revolutie, vergelijkend schema

Over de Franse Revolutie bestaan grofweg vier verschillende perspectieven. Bekijk de tabel voor een korte uitleg per perspectief.

Tabel 1. Verschillende perspectieven over de Franse Revolutie

<i>Negatief perspectief</i>	Historici die de Franse Revolutie negatief waarderen leggen sterk de nadruk op het onnodig gebruik geweld. Deze historici interpreteren de gebeurtenissen als het instorten van tradities, orde en beschaving.
<i>Liberaal perspectief</i>	Het liberale perspectief legt de nadruk op de verworvenheden van de Franse Revolutie voor de liberale democratie, zoals gelijkheid voor de wet. Daarom richtten liberale historici zich vooral op de gevolgen van de Franse Revolutie. De liberalen stelden zichzelf ten doel de revolutie te redden uit de sluier van negativiteit die veroorzaakt werd door de Terreur vanaf 1793.
<i>Marxistisch perspectief</i>	Marxistische historici zien de Franse Revolutie als een noodzakelijke uitkomst van botsende belangen van sociale klassen. Zij interpreteren de Franse Revolutie als het beginpunt van het kapitalisme en hopen dat er later een andere (socialistische) revolutie komt die het kapitalisme weer afschaft. Marxistische historici leggen sterk de nadruk op sociale en economische oorzaken van de Franse Revolutie.
<i>Atlantisch perspectief</i>	Het Atlantisch perspectief ziet de Franse Revolutie als onderdeel van een laat achttiende-eeuwse internationale beweging van democratische revoluties. Met name is het verband tussen de Amerikaanse en Franse revolutie belangrijk: de naam verwijst naar de democratische revolutie aan beide zijdes van de Atlantische oceaan. Soms kan ook de Bataafse revolutie worden meegenomen in de vergelijking.

Je gaat in deze praktische opdracht verschillende schoolboeken analyseren en vergelijken. Lees de verschillende bronnen. Leg vervolgens uit:

1. Welk perspectief op de Franse Revolutie de bron inneemt. Verwijs daarbij naar bovenstaande tabel (tabel 1) en gebruik minimaal twee citaten uit de bron om je antwoord te ondersteunen.
2. Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie door de tekst benoemd worden. Noem er ten minste vier (maximaal zes) per bron. Benoem steeds of het om een oorzaak of gevolg gaat, en of deze oorzaken/gevolgen politiek, economisch, sociaal of cultureel zijn.
3. Benoem per bron één ander ding wat je opvalt. Dit kan van alles zijn, van een opvallende overeenkomst of verschil met het handboek *MEMO*, een oorzaak/gevolg wat je niet had verwacht of een woord dat je niet kent en daarom even hebt opgezocht (leg in dat geval uit waarom je de bron beter begrijpt nu je het woord kent). Leg kort uit waarom juist dit jouw aandacht trok.

Als het vergelijkend schema compleet is lever je het in.

Bron 1 (C. Wilde)	
Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.	
Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds: <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	1. 2. 3. 4.
Welk soort oorzaak/gevolg (politiek, economisch, sociaal of cultureel) komt in de bron veel voor? Leg uit of dit samenhangt met het perspectief van de bron.	
Bron 2 (A. Blonk en J. Romein)	
Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.	
Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds: <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	1. 2. 3. 4.
Welk soort oorzaak/gevolg (politiek, economisch, sociaal of cultureel) komt in de bron veel voor? Leg uit of dit samenhangt met het perspectief van de bron.	

Bron 3 (H.J. Smit)	
Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.	
Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds: <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	1. 2. 3. 4.
Welk soort oorzaak/gevolg (politiek, economisch, sociaal of cultureel) komt in de bron veel voor? Leg uit of dit samenhangt met het perspectief van de bron.	
Bron 4 (J. Meijer)	
Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.	
Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds: <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	1. 2. 3. 4.
Welk soort oorzaak/gevolg (politiek, economisch, sociaal of cultureel) komt in de bron veel voor? Leg uit of dit samenhangt met het perspectief van de bron.	

Stap 2: schrijfoopdracht

Stel je voor je doet onderzoek naar de Franse Revolutie en mag daarbij alleen bronnen 1 tot en met 4 gebruiken. Je schrijft een kort verslag van tussen de 600 en 900 woorden over de volgende vragen:

1. **Wat weten we zeker over de oorzaken van de Franse Revolutie en wat is open voor interpretatie?**
2. **Maakt het uit welk schoolboek je gebruikt om de eerste twee vragen te beantwoorden.**

Pak het zo aan:

- Beschrijf minstens twee opvallende overeenkomsten tussen de bronnen. Leg uit waarom het waarschijnlijker is dat historische ontwikkelingen echt gebeurd zijn als er overeenkomsten bestaan tussen de bronnen.
- Kies twee bronnen en beschrijf per bron één oorzaak of gevolg die in de andere bronnen niet voorkomt. Leg uit of dit samenhangt met het perspectief (negatief, liberaal, marxistisch of Atlantisch) op de Franse Revolutie dat deze bron inneemt.
- Concludeer of het wel of niet uitmaakt welk schoolboek je gebruikt om te leren over de Franse Revolutie? Verschillende antwoorden zijn mogelijk, maar onderbouw je antwoord uitgebreid.

Stap 3: reflectieopdracht

Bekijk de lesstof van paragraaf 8.3 van *MEMO* (pp 212 – 217) en kenmerkend aspect 30 ('De democratische revoluties in westerse landen met als gevolg discussies over grondwetten, grondrechten en staatsburgerschap').

Welk perspectief herken je in de paragraaf en in het KA? Ondersteun je antwoord met ten minste twee citaten uit paragraaf 8.3 van *MEMO*. Reflecteer op de vraag of het erg is dat er één specifiek perspectief op de Franse Revolutie wordt ingenomen. Verwijs hierbij naar je conclusie van de schrijfoopdracht bij stap 2.

Gebruik tussen de 300 en 500 woorden.

Als je klaar bent kopieer dan je reflectieopdracht naar een apart Word-document met daarin ook je schrijfoopdracht.

Stap 4: Inleveren

Wat lever je in?

Een verzorgd verslag met daarin de verschillende onderdelen van de praktische opdracht. Controleer voor het inleveren de volgende checklist.

Je verslag bevat:

- een voorblad met je naam.
- een ingevuld vergelijkend schema die hoort bij stap 1.
- Schrijfoopdracht (600 tot 900 woorden) die hoort bij stap 2.
- een reflectieopdracht over het handboek *MEMO* (min. 250 woorden) die hoort bij stap 3
- een ingevuld schema die hoort bij de evaluatieopdracht bij stap 4.

Lever je PO uiterlijk 23 juni 18:00 in via SOMToday.

De Franse Revolutie, 1789 – 1800.

De bloedige omwenteling, die niet alleen *Frankrijk* maar geheel *Europa* teisterde en zowel in de denkwijze als in den staatkundige toestand der volkeren een volslagen omkeer teweegbracht, begint met de opening der *Staten-Generaal* te *Versailles*, 5 Mei 1789.

Sinds dat ogenblik heerst in bijna geheel Frankrijk een voortdurende regeringloosheid. Het door dweepzieke opruiers misleide en opgehitste volk pleegt in zijn woede en de gruwelijkste misdaden; de *Staten-Generaal* – weldra *Nationale Vergadering* geheten – die zich feitelijk alle gezag hebben aangematigd, bepalen zich, in plaats van middelen te beramen om het financieel evenwicht te herstellen, tot het ontijdig verkondigen van de gevaarlijke beginselen, tot stelselmatige oppositie tegen de regering en het omverwerpen van alle bestaande instellingen. De nieuwe grondwet, die te midden van alle beroeringen ontworpen en aangenomen is, blijkt weldra ongeschikt; de val van het koningschap is slechts een kwestie van tijd. Een roekeloos ondernomen oorlog verhaast de bloedige ontknoping en opent voor Frankrijk *in het binnenland* een tijdperk van *ijzingwekkende gruwelen* en *wredaardige dwingelandij*.

De heerschappij over het door alle rampen der anarchie en tirannie geteisterde land valt uiteindelijk de dapperste en grootste krijgsheld ten deel, wiens krachtige hand weldra rust en orde herstelt, maar wiens onverzadelijke heerszucht een nieuwe reeks van bloedige oorlogen veroorzaakt.

De oorzaken der Franse Omwenteling kan men onderscheiden in stoffelijke en zedelijke, naarmate zij meer de materiële toestand of de heersende denkwijze betreffen.

Stoffelijke oorzaken:

- a) de talrijke misbruiken in het absolutistische staatsbestuur. Alle macht berustte feitelijk bij de koning, die soms met grote willekeur over vrijheid en goederen van zijn onderdanen beschikte. Belastingen werden uitgeschreven zonder enige medewerkingen des volks, de *Staten-Generaal* waren sinds 1614 niet meer bijeengeroepen.
- b) de grote en onredelijke voorrechten van geestelijkheid en adel, die bijna alleen toegang hadden tot de hoogste functies en grotendeels van de belastingen vrij waren, waaronder de derde stand gebukt ging.
- c) de treurige verwarring in de geldmiddelen, ten gevolge waarvan de belastingen altijd hoger werden, ja zelfs bankroet dreigde.

Zedelijke oorzaken:

- a) de verzwakking van het geloof.
- b) de invloed van de zogenaamde filosofen – Voltaire, Rousseau, Montesquieu – en de verspreiding der nieuwe beginselen omtrent het staatsbestuur en de maatschappelijke betrekkingen.
- c) Het voorbeeld van een geslaagde opstand der kolonies in Noord-Amerika, waar veel invloedrijke Fransen de republikeinse beginselen hadden aangenomen.

Bij deze redenen dienen wij nog te voegen de zwakheid en onstandvastigheid van Lodewijk XVI, de onvoorzichtigheid en bekrompenheid van zijn raadlieden, de snode plannen van enige utopisten, die hun dwaze hersenschimmen zelfs ten koste der grootste gruwelen wilde verwezenlijken.

Gewoonlijk voltrekken zich de veranderingen in maatschappij en staat geleidelijk. Dan spreekt van *evolutie*. Een plotselinge verandering noemt men een revolutie of omwenteling. In de regel geschiedt deze met geweld en met terzijdestelling van de bestaande wetten onder leiding van een groep, die volgens een vast plan handelt.

De Franse revolutie was echter niet van te voren beraamd. Ze ontwikkelde zich uit een reeks botsingen tussen het vermolmd absolutisme en de gezeten burgerklasse, die de invloed eiste op de regering en de daarin werd gesteund door het volk, dat zijn nood aan de bestaande machten weet.

Een der oorzaken van verzwakking van de regering lag in de persoonlijke tekortkomingen van Lodewijk XV en Lodewijk XVI. Een andere in de financiële toestand, die naar het bankroet ging. Daar de kas van de staat en die van de koning één waren, kom men de spilzucht van het hof de schuld geven van de toestand.

Maar tevens richtte de oppositie zich tegen de standenstaat, waarin adel en geestelijkheid nog bijzondere rechten bezaten, die uit de tijd waren. Verder hadden de nieuwe denkbeelden de eerbied ondergraven voor wat in de kerk als heilig en wat in de staat als onaantastbaar werd beschouwd.

De 5de Mei opende de koning plechtig de bijeenkomst der Staten-Generaal waarin adel en geestelijkheid elk met 300, de derde stand met 600 leden waren vertegenwoordigd.

De vroegere Staten-Generaal hadden drie afzonderlijke groepen gevormd, die elk haar oordeel uitspraken. De derde stand eiste nu, dat gezamenlijk werd vergaderd en gestemd. Hij was dan zeker van een meerderheid door de gezindheid der lagere geestelijken.

Reeds in Juni kwam het hierdoor tot een botsing. De derde stand wilde niet van Statenvergaderingen weten en noemde zich de Nationale Vergadering. De koning liet toen de zaal sluiten, maar de afgevaardigden van de derde stand kwamen in een naburige kaatsbaan bijeen, waar ze belofte aflegden, niet uiteen te gaan voor Frankrijk een grondwet had. De koninklijke zitting, waarin de koning met de oude praal zijn wil bekend maakte, deed hem niet terugwijken en de koning gaf toe.

Toen kort erop om Versailles troepen werden bijeengetrokken, ontstond in Parijs een volksoproer. De arbeiders maakten zich meester van wapenen en bestormden hiertoe ook de Bastille. Later werd de 14de Juli de nationale feestdag de Franse republiek en de Bastille het symbool van het absolutisme.

De wanordelijkheden in Parijs werkten op het land na. De boerenbevolking kwam in verzet. Vele kastelen werden verbrand en deze oproeren maakte een eind aan de tienden (belasting). Zelfs de adellijke leden werkte hieraan mee. Maar vele edelen achtten dit het begin van nog erger maatregelen tegen hun belangen. Duizenden weken uit, vooral naar West-Duitsland. Dit verwerkte vijandschap en wantrouwen tegen de gehele adel en bracht bovendien voor velen werkloosheid. Het bedrijfsleven geraakte in de war; de levensmiddelen werden in Parijs voor velen te duur.

Rustiger maanden braken aan vanaf Oktober, waarin de Vergadering de aandacht kon richten op de voornaamste oorzaak van haar bijeenroeping: de financiële toestand. Ze besloot het kerkelijke goed in beslag te nemen.

De verkoop van grond bracht een groot deel ervan in de handen van boeren, waardoor het aantal pachters belangrijk daalde, wat een voordeel betekende voor het platteland. Tevens werden deze nieuwe eigenaars belanghebbende bij de revolutie. Een terugkeer van het oude zou hun goedkoop verworven bezit in gevaar brengen.

De Franse revolutie verbrak op het vasteland van Europa het ancien régime. Zij stelde, onder invloed van de staatkundige ontwikkeling in Engeland, in de plaats van de absolute monarchie de constitutionele, met haar grondwet, haar volksvertegenwoordiging en haar ministeriële verantwoordelijkheid. Achter deze 'liberale' macht verhief zich de 'radicale', die onder strenge doorvoering van het beginsel der volkssoevereiniteit aandrang op de stichting van de democratische republiek.

In de democratische staat, zoals die door de Franse Revolutie is gepropageerd, heerst gelijkheid voor de wet. Met andere woorden, de oude standenstaat, waarin verschillende groepen (standen) bestonden, met verschillende rechten toegerust, verdween en de burgers werden als gelijkgerechtigde leden van dezelfde staat naast elkaar gesteld.

Uit het democratisch beginsel vloeit het zelfsbeschikkingsrecht der volken voort. Naties als de Duitse en de Italiaanse, door verouderde staatkundige formaties verdeeld verbraken de overgeleverde staatsvormen en veroverden op de behoudzucht hunner dynasten de nationale eenheid en zelfstandigheid (1870).

De Rooms-Katholieke kerk bleef, meer dan nodig was, met de machten van het oude verbonden en stelde zich daardoor aan de aanvallen van het nieuwe bloot. Katholiek-conservatief tegenover liberaal werd, vooral in de Romaanse landen, de grote tegenstelling, die oorzaak werd van veel heftige strijd.

De Franse revolutie heeft niet alleen op politiek, maar ook op sociaal gebied haar invloed doen gevoelen. Zij vernietigde in Frankrijk de horigheid en afhankelijkheid van de heer, en maakte de boer eigenaar van de grond. Deze werd daardoor een trouw aanhanger van de Revolutie. Voorts heeft de Revolutie de belemmeringen in het bedrijfsleven opgeven. De baan kwam hierdoor vrij voor de moderne grootindustrie, die geen bemoeiing van buiten af verdragen kan. De mercantilistische bemoeiing door de landsoverheid kwam mede tot een einde. De gevolgen van de Franse revolutie hebben zich ver buiten de grenzen van Frankrijk doen gevoelen.

Wat de Franse revolutie kenmerkt is haar opruimingswerk, is haar gemis aan eerbied voor het historisch geworden. Dit hangt samen met haar rationalistische trek. In de eeuw van Rationalisme werd de rede richter over het bestaande. Bleek het bestaande, ook al was het vrucht van historische ontwikkeling, onredelijk, dan diende het te verdwijnen en plaats te maken voor wat de rede had geconstrueerd. Zo werd de eeuw der Rede die der Revolutie, dat wil zeggen van het breken met historisch geworden.

Bron 4 J. Meijer, *Keten der geslachten*

In een eerder hoofdstuk heb je al kunnen lezen, dat het in Europa heel moeilijk was om de verlichtingsidealen onmiddellijk in de praktijk te brengen. Je kunt je daarom wel voorstellen dat de aanhangers van de verlichting vol bewondering opzagen naar de Verenigde Staten van Amerika en dat zij vol spanning uitzagen naar het juiste moment om ook tot acties te kunnen overgaan.

Vooraf in Frankrijk deed men dit. Zo verwonderlijk was dat niet. Frankrijk was in die tijd nog de meest absolute staat van West-Europa. Bovendien kwamen er de meeste verlichtingsfilosofen vandaan. Deze maakten de Fransen er op attent dat het eigenlijk allemaal best anders kon. Daardoor nam vooral na 1750 de kritiek op de regering toe en steeg de ontevredenheid. (...)

Tot nu toe hebben wij nog niet gesproken over de theoretische inhoud en achtergrond van de Revolutie. Wij weten, dat in de loop van de 18^e eeuw het streven naar menselijke vrijheid aanbreekt. Nu zouden wij bij het leren van de ontwikkeling der gebeurtenissen uit het jaar 1789 misschien de grote lijn uit het oog verliezen. Wat er in deze eeuw omging, komt echter onstuimig naar voren bij de beraadslagingen van de Nationale Vergadering in 1791 over de grondwet, die naar het voorbeeld van Amerika voorafgegaan werd door een *'Verklaring van de rechten van de mens en van de burger'*. In de volgende kolommen staan naast elkaar fragmenten uit de Amerikaanse en de Franse versie, en uit die van de Verenigde Naties. Vergelijk ze eens met elkaar:

Amerika

That all men are by nature equally free and independent, and have certain inherent rights, of which, when they enter into a state of society, they cannot, by any compact, deprive or divest their posterity; namely the enjoyment of life and liberty, with the means of acquiring and possessing property, and pursuing and obtaining happiness and safety.

Frankrijk

- 3) Les hommes naissent et demeurent libres et égaux en droits. Les distinctions sociales ne peuvent être fondées que sur l'utilité commune.
- 4) Le but de toute association politique est la conservation des droits naturels et imprescriptibles de l'homme. Ces droits sont la liberté, la propriété, la sûreté, et la résistance à l'oppression.

Verenigde naties

- 3) Alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren. Zij zijn begiftigd met verstand en geweten, en behoren zich jegens elkander in een geest van broederschap te gedragen.
- 4) Een ieder heeft aanspraak op alle rechten en vrijheden, in deze verklaring opgesomd, zonder enig onderscheid van welke aard dan ook, zoals ras, kleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, eigendom, geboorte of andere status.

Appendix V: beoordelingsrubric

Criterion	Niveau 0	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4
Voorwaardelijk	De opdracht is niet op tijd ingeverd, is slorig opgemaakt / heeft geen voorblad		De opdracht heeft een voorblad / is redelijk opgemaakt maar niet op tijd ingeleverd. OF: opdracht is op tijd ingeleverd maar slordig opgemaakt.		Keurig opgemaakt en tijdig ingeleverd.
Vergelijkend schema	De tabel is niet ingevuld of er is geen eigen werk aangeleverd.	De tabel is zeer minimalistisch ingevuld. Er is geen of een enkele verwijzing naar de perspectieven of de brontekst. OF oorzaken/gevolgen zijn niet gecategoriseerd zoals gevraagd.	De tabel is ingevuld, er is een verwijzing naar de brontekst of de verschillende perspectieven maar deze zijn niet nader van een uitleg voorzien en liggen ook niet in elkaars verlengde. De oorzaken/gevolgen zijn gecategoriseerd zoals gevraagd.	De tabel is ingevuld, er is een verwijzing naar zowel de tabel als naar de verschillende perspectieven, deze zijn voorzien van een uitleg, maar de gegeven verwijzingen, antwoorden en uitleg zijn niet (altijd) met elkaar in overeenstemming. De oorzaken/gevolgen zijn gecategoriseerd zoals gevraagd.	De tabel is ingevuld, er is een verwijzing naar zowel de tabel als naar de verschillende perspectieven, deze zijn voorzien van een uitleg, en de gegeven verwijzingen, antwoorden en uitleg zijn met elkaar in overeenstemming. De oorzaken/gevolgen zijn gecategoriseerd zoals gevraagd en van een korte uitleg voorzien.

Schrijfpod racht	Weinig coherentie / niet genoeg woorden, de leerling heeft geen overeenkomsten of verschillen genoemd of geen antwoord gegeven op de vraag of het iets uitmaakt uit welk boek is geleerd..	De opdracht is redelijk coherent. De leerling heeft enkele overeenkomst en of verschillen genoemd, maar niet uitgelegd waarom consensus tussen de bronnen belangrijk is / waarom verschillen interpretatief van aard zijn. Er zijn weinig argumenten of onderbouwing van bronanalyse. De conclusie is niet onderbouwd.	De opdracht is redelijk coherent. De leerling heeft enkele overeenkomst en of verschillen genoemd, en kort uitgelegd waarom consensus tussen de bronnen belangrijk is / waarom verschillen interpretatief van aard zijn. Er zijn argumenten of onderbouwing van bronanalyse. De conclusie is onderbouwd, maar sluit niet logisch op het voorgaande aan.	De opdracht is coherent. De leerling heeft enkele overeenkomsten of verschillen genoemd en deze onderbouwd, en kort uitgelegd waarom consensus tussen de bronnen belangrijk is / waarom verschillen interpretatief van aard zijn. Er zijn argumenten of onderbouwing van bronanalyse. Uit de schrijfpodracht blijkt wel dat de leerling meent dat er één juist antwoord is bij de interpretatie van het verleden OF de conclusie is onderbouwd maar sluit niet logisch bij het voorgaande aan.	De opdracht is coherent. De leerling heeft overeenkomsten of verschillen genoemd en deze onderbouwd, en goed uitgelegd waarom consensus tussen de bronnen belangrijk is / waarom verschillen interpretatief van aard zijn. Er zijn argumenten of onderbouwing van bronanalyse. Uit de schrijfpodracht blijkt wel dat de leerling weet dat er meerdere juiste antwoorden mogelijk zijn bij de interpretatie van het verleden / hanteert de criterialst stance EN de conclusie is onderbouwd en sluit logisch bij het voorgaande aan.
---------------------	---	--	--	--	--

Reflectieopdracht	De reflectieopdracht is incoherent, maakt geen analyse van het handboek of het KA en relateert niet aan de analyse in de schrijfoopdracht.	De reflectieopdracht redelijk coherent, maakt een analyse van het KA maar niet tot nauwelijks van het handboek en relateert niet tot nauwelijks aan de analyse in de schrijfoopdracht. De verschillende onderdelen zijn niet tot nauwelijks onderbouwd.	De reflectieopdracht redelijk coherent, maakt een analyse van het KA en het handboek en relateert enigszins aan de analyse in de schrijfoopdracht, maar herhaalt deze simpelweg of staat ermee in tegenspraak. De verschillende onderdelen zijn niet tot nauwelijks onderbouwd.	De reflectieopdracht redelijk coherent, maakt een analyse van het KA en het handboek en relateert enigszins aan de analyse in de schrijfoopdracht, maar herhaalt deze simpelweg of staat ermee in tegenspraak. De verschillende onderdelen zijn onderbouwd.	De reflectieopdracht coherent, maakt een analyse van het KA en het handboek en relateert aan de analyse in de schrijfoopdracht en is daarmee volledig in overeenstemming. De verschillende onderdelen zijn onderbouwd.
Vorm	Onverzorgd, geen coherente teksten, veel taal- of schrijffouten, niet tot nauwelijks sprake van alineagebruik, hoofdlettergebruik of fatsoenlijke interpunctie. De tekst leest als een bijeenraping van losse zinnen. Taalniveau is niet passend bij bovenbouw VWO.	Enigszins verzorgd en maar met relatief veel grote taal- of schrijffouten, gebruik van alinea's enz. De teksten lopen stroef. Taalniveau voor verbetering vatbaar.	Enigszins verzorgd en maar met enkele (grote) taal- of schrijffouten, gebruik van alinea's enz. De teksten lopen stroef. Taalniveau is op niveau.	Verzorgd, netjes verslag, maar met enkele fouten in taal, spelling, alineagebruik enz. De teksten lopen aardig. Taalniveau is op niveau.	Verzorgd, netjes verslag, geen of een enkel foutje, lopende teksten, taalgebruik is uitmuntend.

De Franse Revolutie

Door:

Docent: Floris Boudens

Bron 1 (C. Wilde)	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>Perspectief op de Franse Revolutie: Negatief</p> <p>Citaten: "De bloedige omwenteling, die niet alleen Frankrijk maar geheel Europa teisterde en zowel in de denkwijze als in den staatkundige toestand der volkeren een volslagen omkeer teweegbracht" (neutraal, beschrijvend van de gebeurtenis). "Het door dweepzieke opruiers misleide en opgehitste volk pleegt in zijn woede en de gruwelijkste misdaden" (negatieve nadruk op geweld).</p>
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oorzaak (politiek): Misbruiken in het absolutistische staatsbestuur, macht bij de koning zonder inspraak van het volk. 2. Oorzaak (sociaal): Grote en onredelijke voorrechten van geestelijkheid en adel, beperkte toegang tot hoge functies en belastingvrijstelling. 3. Oorzaak (economisch): Verwarring in de geldmiddelen, resulterend in hogere belastingen en dreigend bankroet. 4. Oorzaak (cultureel): Verzwakking van het geloof, invloed van filosofen en verspreiding van nieuwe beginselen over staatsbestuur en maatschappelijke betrekkingen.
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>Opvallend: De auteur benadrukt de gruweldaden en misdaden die plaatsvonden tijdens de revolutie, wat duidt op een negatieve kijk op de gebeurtenissen.</p>
Bron 2 (A. Blonk en J. Romein)	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>Perspectief op de Franse Revolutie: Atlantisch</p> <p>Citaten: "De Franse revolutie was echter niet van te voren beraamd. Ze ontwikkelde zich uit een reeks botsingen tussen het vermolmd absolute en de gezeten burgerklasse" (neutraal, beschrijvend van de gebeurtenis). "Maar tevens richtte de oppositie zich tegen de standenstaat, waarin adel en geestelijkheid nog bijzondere rechten bezaten, die uit de tijd waren" (kritiek op de standenstaat).</p>

<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oorzaak (politiek): Botsingen tussen het vermolmde absolutisme en de gezeten burgerklasse. 2. Oorzaak (sociaal): Verzet tegen de standenstaat met bijzondere rechten voor adel en geestelijkheid. 3. Oorzaak (cultureel): Ondermijning van de eerbied voor de heilige en onaantastbare aspecten van kerk en staat door nieuwe denkbeelden. 4. Gevolg (politiek): Vorming van de Nationale Vergadering en eis voor een grondwet.
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>Opvallend: De bron benadrukt dat de Franse Revolutie zich ontwikkelde uit een reeks botsingen en niet van tevoren gepland was, wat de dynamiek van de gebeurtenissen illustreert. Er is kritiek op de standen.</p>
<p>Bron 3 (H.J. Smit)</p>	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>Perspectief op de Franse Revolutie: Negatief</p> <p>Citaten:</p> <p>"De Franse Revolutie, die in 1789 begon, ontaardde al snel in een orgie van geweld, wreedheden en terreur" (negatieve nadruk op geweld en terreur).</p> <p>"De ineenstorting van de oude orde, waarin adel en geestelijkheid over de bevolking heersten, leidde tot een periode van anarchie en chaos" (negatieve nadruk op ineenstorting en chaos).</p>
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oorzaak (politiek): Corruptie en incompetentie van het absolutistische regime van Lodewijk XVI. 2. Oorzaak (sociaal): Grote ongelijkheid en ontevredenheid onder de bevolking, met name de armen. 3. Oorzaak (economisch): Financiële crisis en hoge belastingen die de bevolking zwaar belastten. 4. Gevolg (politiek): Opkomst van radicale revolutionaire groepen en de vestiging van een revolutionaire regering.
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>Opvallend: De auteur legt een nadruk op het geweld uit die tijd, de terreur uit die tijd en de ineenstorting van de oude orde van die tijd, wat resulteert in een negatieve kijk op de Franse Revolutie.</p>

Bron 4 (J. Meijer)	
Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.	<p>Perspectief op de Franse Revolutie: Positief</p> <p>Citaten:</p> <p>"De Franse Revolutie was een cruciale mijlpaal in de geschiedenis, omdat het de absolute monarchie omver wierp en de weg vrijmaakte voor democratische ideeën en instituties" (positieve nadruk op het omverwerpen van de absolute monarchie en de introductie van democratische ideeën).</p> <p>"Het markeerde een tijdperk van vooruitgang en bevrijding, waarin de burgerlijke vrijheden werden bevorderd en de sociale en politieke ongelijkheid werden aangepakt" (positieve nadruk op vooruitgang, bevrijding en aanpak van ongelijkheid).</p>
Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds: <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oorzaak (politiek): Onderdrukking en gebrek aan politieke participatie van de burgerij onder het absolutistische regime. 2. Oorzaak (sociaal): Sociale ongelijkheid en privileges van de adel en geestelijkheid. 3. Oorzaak (economisch): Economische crises en zware belastingdruk op de derde stand. 4. Gevolg (politiek): Vestiging van een revolutionaire regering en de opkomst van het revolutionaire leger.
Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.	Opvallend: De auteur bekijkt de Franse Revolutie als een cruciale gebeurtenis die de weg vrijmaakte voor democratie, bevrijding en de aanpak van sociale en politieke ongelijkheid. Het perspectief is overwegend positief.

Stap 2:

Overeenkomsten tussen de bronnen:

- In alle bronnen komen de financiële problemen voor die er in Frankrijk speelde. Dit werd ook nog eens ondersteund omdat de belastingen torenhoog waren en er sprake was om failliet te gaan
- De bronnen benoemen ook de grote sociale ongelijkheid als een belangrijke oorzaak van de revolutie. Zo hadden de adel en de geestelijkheid enorme voorrechten vergeleken met de normale burgers. Hierdoor was de 3^e stand ontevreden en kwam de FR op stand
- In elke bron wordt ook de verlichting en de nieuwe ideeën over het besturen van een staat genoemd. Filosofen zoals Voltaire, Rousseau en Montesquieu werden genoemd als de belangrijkste figuren die de denkwijze van de bevolking beïnvloedde.

Verschillen tussen de bronnen:

Bron 1 wordt verteld over dat de Amerikaanse Revolutie een van de oorzaken van de Franse Revolutie was. Maar deze werden niet genoemd in de andere bronnen. Dat dit alleen in deze bron voorkwam zal kunnen door het perspectief van de bron waar de nadruk op de negatieve aspecten ligt.

Bron 3 verteld over de veranderingen op sociaal en politiek gebied die voortkwam uit de Franse Revolutie. Bijvoorbeeld de opkomst van constitutionele monarchieën en de strijd tussen liberale krachten en katholieken. Dit perspectief is liberaal

Bron 4 verteld over de “keten der geslachten”. Het noemt geen specifieke oorzaken van de Franse Revolutie. Het richt zich meer op de bredere historische context en het rationalistische karakter van de revolutie.

Zekerheden:

Op 5 mei 1789 begon de Franse Revolutie na de opening van de Staten-Generaal.

Frankrijk zat in een tijd zonder macht van de regeerders. Waarbij het volk misdaden pleegde. DE staten generaal trok alle macht naar zichzelf toe

Stoffelijke oorzaken van de revolutie omvatten misbruiken in het absolutistische staatsbestuur, onredelijke voorrechten van de geestelijkheid en adel, en financiële chaos.

Zedelijke oorzaken omvatten de verzwakking van het geloof, de invloed van filosofen zoals Voltaire en Rousseau, en het voorbeeld van de Amerikaanse revolutie.

Persoonlijke tekortkomingen van Lodewijk XVI, de bekrompenheid van zijn raadlieden en de snode plannen van utopisten worden ook genoemd als factoren die hebben bijgedragen aan de revolutie.

Mogelijke interpretaties:

De Franse Revolutie ontwikkelde zich als gevolg van botsingen tussen het vermolmde absolutisme en de gezeten burgerklasse, die meer invloed eiste op de regering.

De financiële toestand van Frankrijk, inclusief de spijzucht van het hof, speelde een rol bij het ontstaan van de revolutie.

De derde stand richtte zich tegen de standenstaat. Waar de adel en de geestelijken bijzondere rechten hadden zoals de aantasting van traditionele waarden in bijvoorbeeld de kerk.

De Franse Revolutie bracht veranderingen van de politiek en de maatschappij met zich mee. Zoals bijvoorbeeld de verandering van het absolutisme door een opkomst van democratische idealen

De Revolutie had invloed op andere landen en bevorderde de verspreiding van verlichtingsidealen en het streven naar menselijke vrijheid.

Maakt het uit welk schoolboek je gebruikt om de vragen te beantwoorden?

Het helpt als je meerdere bronnen van verschillende schoolboeken met elkaar vergelijkt. Want zo krijg je een dieper begrip van de oorzaken van de Franse Revolutie. Zo kun je door verschillende standpunten te bestuderen de complexiteit van de Franse Revolutie een beter gebalanceerd beeld krijgen.

Er zijn naast schoolboeken ook andere bronnen die handig kunnen zijn bij het leren over de Franse revolutie. Een aantal voorbeelden hiervan zijn: Academische artikelen en bronnen zoals brieven en dagboeken uit de tijd van de Franse revolutie. Je leert ervan ook op een andere manier kijken naar de Franse Revolutie waardoor je een beter begrip krijgt van de oorzaken van de Franse Revolutie.

Opdracht 3:

In de paragraaf 8.3 van MEMO en het kenmerkend aspect 30 ('De democratische revoluties in westerse landen met als gevolg discussies over grondwetten, grondrechten en staatsburgerschap') wordt het Atlantisch perspectief herkend. Dit perspectief ziet de Franse Revolutie als onderdeel van een internationale beweging van democratische revoluties, met specifieke aandacht voor de verbinding tussen de Amerikaanse en Franse revoluties.

Er wordt in paragraaf 8.3 van MEMO een Atlantisch perspectief gebruikt. Dit perspectief ziet de Franse Revolutie als een internationale beweging van de democratische revoluties.

Citaat uit paragraaf 8.3 van MEMO die dit perspectief ondersteunen:

In dit citaat wordt verteld de belangrijke rol van de Amerikaanse Revolutie als een democratische revolutie. Dit sluit aan bij het Atlantische perspectief die de Franse revolutie als een onderdeel van de grotere beweging van democratische revoluties ziet.

"De patriotse revolutie werd echter in 1787 onderdrukt. Pruisische troepen kwamen de stadhouder en zijn Pruisische vrouw te hulp. Veel patriotten doken een tijd onder. Zo'n 10.000 van hen vluchtten naar Frankrijk en wachtten daar nieuwe kansen af."

Hier wordt verteld over de verbinding tussen de patriotten in de republiek der zeven verenigde Nederlanden en de FR. Dit liet zien dat de patriotten hun toevlucht zochten in Frankrijk en dit sluit ook aan op het Atlantische perspectief.

Reflectie op het innemen van één specifiek perspectief op de Franse Revolutie:

Het is niet een noodgeval als er slecht een perspectief wordt gebruikt op de Franse Revolutie. Het is wel heel belangrijk om ook de andere perspectieven te onderzoeken en te begrijpen. Maar het is normaal dat een boek of specifieke bron een bepaalde focus heeft. Zoals het Atlantische perspectief benadrukt dat de internationale context en de verbindingen tussen de twee revoluties.

vraag	Antwoord
-------	----------

Tip: om de praktische opdracht te verbeteren zou ik voorstellen om...	Het iets korter te maken
Top: wat goed was aan de praktische opdracht was....	Het vergelijken van de bronnen. Je leert er veel van
Wil je verder nog wat kwijt over deze PO?	Niks
Beantwoord de volgende vragen op een schaal van 1 tot 5 1 = heel erg mee oneens 2 = enigszins mee oneens 3 = neutraal 4 = enigszins mee eens 5 = heel erg mee eens	
De les bereidde mij goed voor op het maken van deze praktische opdracht.	3
De praktische opdracht was te moeilijk.	4
De praktische opdracht was te lang.	5
De praktische opdracht sloot goed aan bij mijn niveau geschiedenis.	3
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat geschiedenis het resultaat is van bronstudie en broninterpretatie	4
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat er vier perspectieven zijn op de Franse Revolutie.	5
Ik kan na het maken van deze PO tekstbronnen kritisch analyseren en uitleggen welk perspectief op de Franse Revolutie te herkennen is in tekstbronnen.	4
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat schoolboeken vaak maar één perspectief op de Franse Revolutie innemen en waarom het belangrijk is om je hiervan bewust te zijn bij het geven van oordelen over het verleden.	5

PO

Fransen Revolutie en de verschillende perspectieven.

V4D Geschiedenis

Bron 1 (C. Wilde)

Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.	Negatief, omdat er negatieve meningen waren over de revolutie. En een negatief perspectief is dat historici de nadruk leggen op onnodig geweld en dit zie je ook in de bron terug. "Heerschappij" "invloed van zogenaamde
Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds: <ul style="list-style-type: none">- of het om een oorzaak of gevolg gaat- en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is.	1. Invloed filosofen op staatsbestuur en de maatschappelijke betrekkingen Oorzaak Politiek 2. Staten-Generaal te Versailles Oorzaak Politiek 3. Val van koningschap Gevolg politiek 4. ijzingwekkende gruwelen Gevolg cultureel
Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.	Ze vinden Voltaire, Rousseau en Montesquieu geen echte filosofen en een zedelijk oorzaak van de revolutie.

Bron 2 (A. Blonk en J. Romein)

Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.	Marxistisch, dat houdt in dat de marxistische historici denken dat de Franse Revolutie een noodzakelijke gebeurtenis is als gevolg van botsende belangen en het begin van het kapitalisme. Ze hopen ook dat later een sociale revolutie het kapitalisme weer afschaft. Dit zie je ook terug in de bron waar ze verschillende gebeurtenissen opnoemen. "Ze ontwikkelde zich uit een reeks botsingen" "Reeds in juni kwam het hierdoor tot een botsing"
Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:	1. botsingen tussen het absolutisme en de burgerklasse. Oorzaak sociaal

<ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<p>2. financiële toestand ging bankroet. Oorzaak economisch</p> <p>3. Boerenbevolking kwam in verzet. Gevolg cultureel</p> <p>4. Kerkelijk goed in beslag nemen vanwege financiële toestand Gevolg economisch</p>
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>De bron noemt eigenlijk steeds in elk nieuw kopje een oorzaak of gevolg van de revolutie en het zijn ook erg kleine alinea's</p>
<p>Bron 3 (H.J. Smit)</p>	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>Liberaal, dat betekent dat ze vooral de nadruk legden op gelijkheid van de wet en de gevolgen van de revolutie. Dit zie je ook terug in de bron waar ze in de eerst beginnen met een gevolg, terwijl de andere bronnen beginnen met oorzaken.</p> <p>“Heerst gelijkheid voor de wet”</p> <p>“Wat de Franse Revolutie kenmerkt is haar opruiming” (de gevolgen zijn de opruiming)</p>
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<p>1. Ancien régime verbroken Gevolg politiek</p> <p>2. Afhankelijkheid van de heer Gevolg sociaal</p> <p>3. Boer eigenaar van zijn grond Gevolg sociaal</p> <p>4. Rooms-Katholieke kerk bleef met de machten van het oude verbonden. Gevolg politiek</p>
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>Er worden eigenlijk alleen gevolgen genoemd wat een kenmerk is van het liberalisme.</p>

Bron 4 (J. Meijer)	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>Atlantisch, die zien de revolutie als een onderdeel van de laat achttiende-eeuwse beweging van democratische revoluties en dan vooral het verband tussen de Franse en Amerikaanse Revolutie. Dit zie je in de bron waarbij ze aan het einde een erg duidelijke vergelijking geven tussen de verschillende revoluties.</p> <p>“Vergelijk ze eens met elkaar”</p> <p>“De aanhangers van de verlichting vol bewondering opzagen naar de Verenigde Staten van Amerika”</p>
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<p>1. Fransen zagen dat het anders kon. Oorzaak politiek</p> <p>2. Veel verlichtingsfilosofen. Oorzaak cultureel</p> <p>3. Frankrijk is een absolute staat Oorzaak politiek</p> <p>4. De grondwet bij de Amerikanen Gevolg politiek</p>
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>Het werd erg verteld alsof het aan je werd verteld en de andere bronnen waren meer fragmenten met informatie.</p>

Opdracht 2

Als eerste over de belangrijkste oorzaken van de Franse Revolutie. Hier zijn meerdere opvattingen over dus vergelijk ik er een paar van verschillende bronnen die hetzelfde zijn. Als eerste oorzaak heb je de armoede onder het volk. Dit kan je terugvinden in bron 1 waarbij ze zeggen dat ze het financieel evenwicht willen herstellen. Dit betekent dat het dus niet goed gaat met de financiën en dat ze dat weer willen rechtzetten. Deze oorzaak vind je ook in andere bronnen. In bron 2 zie je bijvoorbeeld dat de financiële toestand bankroet ging en dat dit een oorzaak is van de revolutie. Dit is dus bijna gelijk aan bron 1 in andere woorden en vanuit een ander perspectief. Ook in bron 3 zie je dat de economie een grote rol had bij de oorzaken van de Franse Revolutie. Het gaat hier niet direct om geld, maar uiteindelijk heeft het zeker invloed op de economie. Er wordt hier gezegd dat de boeren eigen grond hebben en niet meer onder de heer werken. Ook ging de oogst toen niet helemaal goed en zo heeft het dus ook invloed op de economie, omdat je minder kan verkopen en burgers geen eten kunnen kopen.

Een andere oorzaak is dat de verlichte filosofen teveel inspraak hadden in die tijd. In bron 1 zie je dit bij dat de filosofen teveel invloed hebben op het staatsbestuur. Dit willen ze zeker niet en vinden dit dus ook een oorzaak van de revolutie. Ook hebben ze volgens bron 1 teveel invloed op de maatschappelijke betrekkingen en dat wilden ze in die tijd ook niet hebben. Bron 1 vind dit dus een grote gebeurtenis en daarom is het volgens hun een oorzaak van de revolutie. Ook in bron 4 staat er weer dat er teveel verlichtingsfilosofen zijn. Ze vinden dat zij de reden waren waardoor Fransen anders gingen denken over het bestuur. Ze gingen nadenken over hoe het anders kan en misschien ook wel beter. Hierna nam de kritiek op de regering toe en steeg de ontevredenheid.

Als laatste oorzaak heb je het absolutisme wat er in de staat speelde. En dan vooral het conflict wat de burgers er mee hadden. In bron 2 staat dat de revolutie een gevolg was van de botsingen tussen het absolutisme en de burgers. Dit zou dus de oorzaak zijn en een reden waarom mensen het anders wilden. Ook in bron 4 staat dit ook. Frankrijk was toen nog de meest absolute staat van West-Europa en er kwamen ook de meeste verlichte denkers vandaan. In combinatie met de verlichte denkers was dit dus volgens bron 4 ook een oorzaak van de Franse Revolutie. Omdat deze 3 oorzaken in verschillende bronnen voorkomt is het waarschijnlijk een echte oorzaak die er heeft gezorgd voor de revolutie, omdat er vanuit verschillende perspectieven toch wordt gezegd dat dit een oorzaak is. Dat maakt het al snel betrouwbaarder en waarschijnlijker.

Nu de andere kant op. In bron 3 staat er een gevolg die niet in de andere bronnen staat. Dit is dat het Ancien Régime is verbroken. Dit komt waarschijnlijk door het perspectief waarin de bron is geschreven. De bron is namelijk vanuit een liberalistisch perspectief geschreven en dit hangt ook samen met waarom het ancien régime hierbij een oorzaak is. Het liberalisme gaat over vrijheid voor iedereen en het ancien régime was juist niet erg liberalistisch. Daarom vinden ze dat het verbreken hiervan een oorzaak is van de revolutie.

In bron 1 heb je een oorzaak die je niet ergens anders terug vind en dat is dat toen het koningschap viel dit een oorzaak is geweest voor de revolutie. Dit hangt deels wel samen met het perspectief negatief waarin de bron is geschreven. Ze gaan er meestal van uit dat gebeurtenissen het instorten van tradities etc. is. Het ligt er dus erg aan welk soort boek je krijgt om uit te leren. Als je een liberaal boek krijgt zie je er heel anders tegen aan dan als je een Atlantisch geschreven boek krijgt. Op deze manier zijn er dus ook veel verschillende ideeën over de oorzaken van de Franse revolutie en zijn er dus ook een paar open voor interpretatie.

Opdracht 3

Het perspectief die ik erin herken is het Atlantische perspectief. Het gaat in de bron over zowel de Franse Revolutie als de Amerikaanse Revolutie. Ook heet het KA met het Atlantisme te maken, omdat beide ook over de democratische revoluties gaan. Je ziet in 8.3 dat het Atlantisch is door dat het eerst ook over de Amerikaanse Revolutie gaat: "De onafhankelijkheidsverklaring van Thomas Jefferson vormde het begin van de Amerikaanse Revolutie." Hier gaat het eerst over wat al een erg Atlantische indruk geeft als de rest van het boek over de Franse Revolutie gaat. Vervolgens gaat het over de Franse Revolutie en wordt het ook vergeleken met de Amerikaanse revolutie: "Anders dan de Amerikaanse Revolutie leidde de Franse niet tot een stabiel democratisch bestuur." Dit is ook weer een goed voorbeeld van het Atlantisme, omdat het daar ook over het vergelijken gaat van de twee Revoluties. Dit is alleen niet helemaal optimaal voor hoe je er tegen aan kijkt. Zoals ik in opdracht 2 ook heb gezegd is het veel beter om verschillende perspectieven te leren, zodat je je eigen mening erover kan vormen en niet maar 1 perspectief ziet en dus denkt dat alle andere oorzaken, die niet in het Atlantische perspectief past, niet kunnen. Daarom is het dus beter om meerdere perspectieven te zien. Je zou ook nog met iemand anders erover kunnen praten die misschien een ander perspectief heeft in zijn boek en zo over beide perspectieven praten. Zo krijg je toch nog andere ideeën mee en kan je je eigen kennis nog wat verbreden.

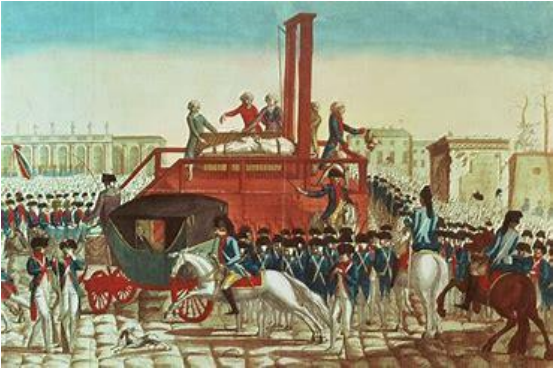
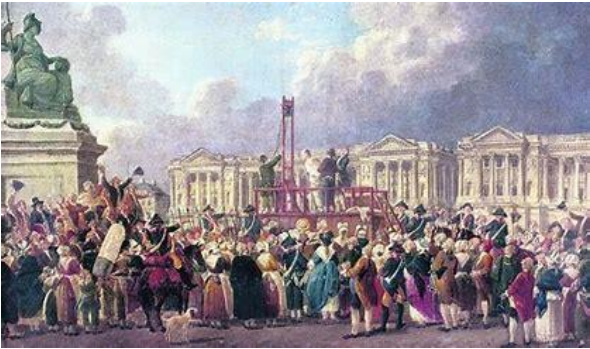
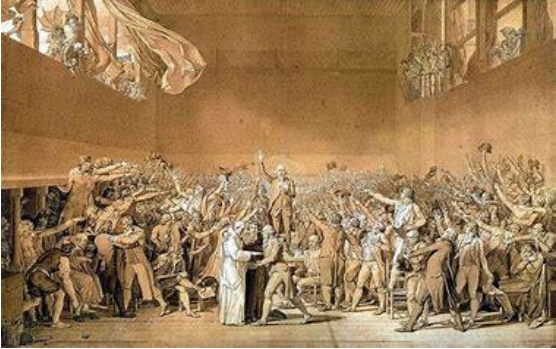
STAP 4: EVALUATIEOPDRACHT

Kopieer de volgende tabel naar je Word document en vul deze in. Het gaat om korte evaluatie over wat je hebt geleerd van deze PO. Deze informatie is belangrijk om de PO in de toekomst te verbeteren. Motiveer steeds je antwoord.

Vraag	Antwoord
Tip: om de praktische opdracht te verbeteren zou ik voorstellen om...	Hem iets eerder te geven, zodat we tijdens de les eraan kunnen werken en niet in de laatste week nog moeten maken.
Top: wat goed was aan de praktische opdracht was....	Hij was denk ik wel op niveau
Wil je verder nog wat kwijt over deze PO?	Dat het veel fijner was geweest als we hem niet de week voor de testenweek kregen zodat we gewoon op de test kunnen focussen en niet ook nog de PO moeten maken.
Beantwoord de volgende vragen op een schaal van 1 tot 5 1 = heel erg mee oneens 2 = enigszins mee oneens 3 = neutraal 4 = enigszins mee eens 5 = heel erg mee eens	
De les bereidde mij goed voor op het maken van deze praktische opdracht.	3

De praktische opdracht was te moeilijk.	2
De praktische opdracht was te lang.	4
De praktische opdracht sloot goed aan bij mijn niveau geschiedenis.	3
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat geschiedenis het resultaat is van bronstudie en broninterpretatie	4
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat er vier perspectieven zijn op de Franse Revolutie.	4
Ik kan na het maken van deze PO tekstbronnen kritisch analyseren en uitleggen welk perspectief op de Franse Revolutie te herkennen is in tekstbronnen.	4
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat schoolboeken vaak maar één perspectief op de Franse Revolutie innemen en waarom het belangrijk is om je hiervan bewust te zijn bij het geven van oordelen over het verleden.	5

Geschiedenis Po Franse revolutie.

Bron 1 (C. Wilde)

Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.

Deze bron neemt een negatief perspectief op de Franse revolutie. Dit perspectief betekent dat mensen vooral de nadruk leggen op de extreme en meestal ook onnodige geweld wat werd gepleegd tijdens de Franse revolutie. Hoewel de Franse revolutie ook positieve effecten had op meerdere aspecten benadrukken mensen van deze filosofie graag het gedeelte waar veel mensen op brute wijze werden vermoord. C. Wilde is het hier waarschijnlijk mee eens. :“Het door dweepzieke en opruiers misleide en opgehitste volk pleegt in zijn woede de grootste gruwelmisdaden.” Is een citaat wat typisch bij de filosofie van het negatieve perspectief past. Ook de zin “Tot het stelselmatige oppositie tegen de regering en het omverwerpen van al bestaande tradities.” Hierin is de mening te zien van Wilde over oude gewoontes en dat soort dingen.

Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:

- of het om een oorzaak of gevolg gaat
- en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is.

1. Hoe de koning omging met de absolute macht die hij kreeg. Politieke oorzaak
2. het geloof werd niet meer zo rechtstreeks gevolgd met als oorzaak cultuur.
3. het standenverschil wat er was en het nadeel wat mensen in lagere standen hadden ten opzichte van mensen in een hogere stand. Een sociale oorzaak
4. het slechte bestuur van Lodewijk XVI met een politieke oorzaak.

Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.

Er wordt in de bron niks positief gezegd over de Franse revolutie en alleen maar negatieve aspecten worden opgelicht

Bron 2 (A. Blonk en J. Romein)

Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.

Deze bron is geschreven in het Marxistische perspectief dit is te zien aan een aantal dingen. Het marxistische perspectief gaat namelijk over de economische kant van de revolutie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het citaat “Maar tevens richtte de oppositie zich tegen de standenstaat waarin adel en geestelijke nog bijzondere rechten hadden die uit den tijd waren.” Dit is ook te zien in het andere citaat “een andere die in de financiële toestand naar het bankroet ging.” allebei deze citaten gaan over de economische

	kant van de revolutie en daarom is het een marxistisch perspectief.
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Andere denkbeelden: een culturele oorzaak 2. Burgers die invloed wouden die in strijd kwamen met het absolutisme: een politieke oorzaak 3 Dat beide Lodewijken vonden dat ze te weinig hadden: een politieke oorzaak 4. De dramatische financiën van de Franse staat: een economische oorzaak
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>Hoewel ik de bron zeker onder het Marxistische perspectief zou zetten waren er ook een aantal dingen die je moeilijk onder een bepaald perspectief kan zetten en daardoor zorgen voor verwarring denk hierbij aan het vermelden van de bestorming van de Bastille.</p>
<p>Bron 3 (H.J. Smit)</p>	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>Deze bron is natuurlijk geschreven in het liberale perspectief. Dit zie je aan het feit dat er meerdere keren word aangehaald dat mensen nu allemaal gelijk aan elkaar zijn terwijl dat vroeger misschien anders was "En de burgers werden als gelijkgerechtigde leden van dezelfde staat naast elkaar gesteld. In dit citaat is overduidelijk te zien dat in deze bron het liberale perspectief centraal staat. Maar ook in het citaat "Zij vernietigde in Frankrijk de horigheid en de afhankelijkheid van de heer, en maakte de boer weer de baas van de grond."</p>
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.Het maakte niet meer uit van welke stand je kwam voor de wet was iedereen gelijk: een politiek gevolg 2.Boeren waren niet meer afhankelijk en horigheid werd verboden: Gevolg sociaal 3 Het Mercantilisme stopte door het bestuur :gevolg economisch

	4. Het begin van de constitutionele monarchie en niet meer de absolute monarchie die hij ervoor was.: gevolg, politiek
Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.	Er word ook gepraat over de invloed op andere landen
Bron 4 (J. Meijer)	
Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.	In de laatste worden er veel vergelijkingen getrokken met andere landen. Dit zorgt ervoor dat ik kies voor het Atlantische perspectief. Hierbuiten geven ze veel redenen waarom de Franse revolutie een gevolg zou kunnen zijn op de Amerikaanse door bijvoorbeeld het citaat." Je kunt je daarom wel voorstellen dat de aanhangers van de verlichting vol bewondering opkeken naar de verenigde staten en dat zij vol spanning opkeken om naar actie over te gaan". Of het citaat "die naar het voorbeeld van Amerika voorafgegaan werd door een verklaring voor de rechten van de mens. Dit betekend dus dat de structuur van de grondwet gebaseerd is op die van de Verenigde Staten
Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds: <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	1. De revolutie van de Verenigde Staten: oorzaak sociaal. 2. Er begon meer boosheid te komen op het bestuur van de Fransen: Oorzaak is Sociaal en ook Economisch 3 Een bijeenkomst over de grondwet: gevolg politiek 4.Filosofen die hun ideeën verspreide en het niet eens waren met de manier waarop het nu ging: oorzaak
Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.	De meeste revoluties worden als goed gezien

STAP 2: SCHRIJFOPDRACHT

De schrijfpdracht

Het is natuurlijk niet makkelijk om één echte oorzaak te kiezen voor de Franse revolutie, dit komt mede dankzij de verschillende oorzaken die worden benoemd in de verschillende bronnen. Wel zou een soort rode draad van een aantal oorzaken die eigenlijk wel in de meeste bronnen wordt besproken. Om te beginnen gaat het eigenlijk in bijna elke bron wel over de oneerlijk verdeelde macht door de standen en het gebrek aan rechten bij de laatste macht. Doordat dit dan ook de grootste stand was kreeg je een groot gedeelte van het land die niet tevreden waren over de standen. Dit was echter niet de enige reden waarom mensen niet tevreden waren met hoe het land geregeerd werd. Veel mensen zagen het absolutisme namelijk als onrechtvaardig. Dit was namelijk natuurlijk niet toevallig tijdens de tijd van de verlichting. Ook het deïsme kwam op in deze tijd. Dit was een christelijke aftakking van het geloof wat zei dat god de wereld had gemaakt, maar er daarna vanaf bleef en dat dit de reden is dat er natuurwetten zijn. Het absolutisme werd meestal verdedigd door het droit divin argument. Dit betekende dat god had bepaald dat een persoon mocht regeren over het volk en dat die persoon dan ook als enige in contact stond met god. Dit argument werd eigenlijk ongeldig verklaard door het Deïsme aangezien zij zeiden dat god na het maken van de wereld ervan afbleef. Hierom groeide de onvrede over het absolutisme nog meer. Ook kan je natuurlijk de uitermate slechte economische status van Frankrijk niet uitsluiten als een van de grotere oorzaken van de revolutie. Deze reden worden eigenlijk in elke bron wel op een manier besproken. In sommige bronnen natuurlijk wel meer dan in andere maar geen een ontkend het. Ook zijn er nog een aantal oorzaken die niet door alle bronnen ondersteund worden. Denk hierbij aan bron 4 die het als een soort kettingreactie zien en denken dat het uitbreken van revoluties in andere landen een van de grotere oorzaken is. Ook valt er ook nog onderscheid te maken tussen de bronnen op een andere manier. Hoewel bron 2, 3 en 4 voornamelijk de positieve effecten voor bijvoorbeeld de laatste stand bespreken kiest bron 1 een ander uitgangspunt. De schrijver benadrukt vooral hoeveel en hoe erg het geweld in die tijd was. Hij zegt niet per se dat de uitkomst van de Franse Revolutie slecht is maar om daar te komen vond hij het geweld niet waard. Dit is interessant aangezien de meeste historicus terugkijken en zeggen dat het meeste geweld "for the greater good" was. Bron 1 is het hier echter niet mee eens. Meerdere keren wordt het feit benadrukt dat er extreem veel geweld was en het vooral ook niet nodig was. Wat mij persoonlijk nou echt fascineert over de Franse revolutie zijn de verschillende kijken erop. Hoewel de 4 bronnen allemaal over dezelfde gebeurtenis gaat lijkt het wel alsof er 4 Revoluties zijn geweest. Puur door het feit dat sommige dingen weglaten juist benadrukken of juist redenen geven waarom iets gebeurde. Dit is daarom dan ook de reden dat je niet een fatsoenlijk beeld kan krijgen van de revolutie na het bestuderen van 1 bron. Om een algemeen beeld te krijgen zou je verschillende bronnen naast elkaar leggen en kijken welke dingen er overlappen. En zelfs dan zou je niet met zekerheid kunnen zeggen dat het op die manier is gegaan. Jammer genoeg werkt het bij de meeste mensen niet op deze manier. Mensen zien wat op het internet of lezen het in een tijdschrift en gaan er gelijk van uit dat dit de waarheid is en alles wat iemand anders erover schrijft onzin is. Dit is jammer aangezien we hierdoor nooit een compleet neutraal beeld kunnen krijgen op kwesties als de Franse revolutie en hierdoor niet de precisie krijgen die we anders wel zouden kunnen hebben over dit soort gebeurtenissen. Om deze reden maakt het natuurlijk ook erg veel uit van welke kant van het spectrum jouw geschiedenis boek is geschreven. Bekijk bijvoorbeeld hoe bron 4 beschrijft dat de Europeanen keken naar de revolutie in Amerika over grondrechten enzovoort en ook wouden overgaan op actie. Dit klinkt nu als een valide argument maar dit word in geen enkele andere bron omschreven waardoor je je kan afvragen hoe betrouwbaar dit is.

STAP 3: RE FLECTIEOPDRACHT

Deze reflectie zou aan de hand gedaan worden aan paragraaf 8,3 uit je memo boek van geschiedenis. Hierom lijkt het mij een goed idee om te beginnen met het omschrijven van de paragraaf. Het begint met de onafhankelijkheid verklaring van de verenigde staten en er word uitgelegd hoe de revolutie in dat land ging na

de onafhankelijkheid verklaring. Hierna word de revolutie in Nederland ook nog even kort besproken. Hierna begint het boek pas over de revolutie in Frankrijk. In dit gedeelte word meerdere keren de vergelijking gemaakt tussen de verschillende revoluties. Wel worden gebeurtenissen als de terreur wel aan het daglicht gebracht. In het boek staan natuurlijk erg weinig meningen waardoor het soms moeilijk kan zijn om te kiezen van welk standpunt het geschreven is. Maar aangezien het kenmerkende aspect het heeft over meerdere revoluties zou ik toch kiezen voor een Atlantisch perspectief. Hoewel een schoolboek over het algemeen natuurlijk neutraal moet zijn. Word dit perspectief als een mooi bruggetje gebruikt om de leerlingen ook nog wat te leren over de andere revoluties in die tijd. Hierdoor valt het minder snel op in welk perspectief de tekst is geschreven. Wel vind ik het jammer door het aannemen van dit perspectief dingen als de invloed van denkers op de revolutie erg weinig besproken worden. Hoewel dit misschien geen rechtstreekse oorzaak is van de revolutie speelde het wel een erg grote rol erin. En dit past niet helemaal in het plaatje van het Atlantische perspectief waardoor het niet als belangrijk word gezien. Wel worden de echte grote dingen wel beschreven ook al passen die misschien niet bij het perspectief. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de periode van terreur die je meestal niet zou vinden in een Atlantische tekst. Dit echter weglaten in een schoolboek zou wel erg slecht zijn en al helemaal als de enige reden is dat je je eigen perspectief wilt doordrukken

STAP 4: EVALUATIEOPDRACHT

Kopieer de volgende tabel naar je Word document en vul deze in. Het gaat om korte evaluatie over wat je hebt geleerd van deze PO. Deze informatie is belangrijk om de PO in de toekomst te verbeteren. Motiveer steeds je antwoord.

Vraag	Antwoord
Tip: om de praktische opdracht te verbeteren zou ik voorstellen om...	Meer vragen te stellen over de inhoud van de Franse revolutie
Top: wat goed was aan de praktische opdracht was....	De duidelijkheid van de 4 stappen en dat je telkens precies wist wat je moest doen
Wil je verder nog wat kwijt over deze PO?	nee
Beantwoord de volgende vragen op een schaal van 1 tot 5 1 = heel erg mee oneens 2 = enigszins mee oneens 3 = neutraal 4 = enigszins mee eens 5 = heel erg mee eens	
De les bereidde mij goed voor op het maken van deze praktische opdracht.	4 het sloot er best wel goed op aan en gaf je informatie over het po
De praktische opdracht was te moeilijk.	2 ik zou niet zeggen te moeilijk maar ik vond het wel veel voor de hoeveelheid tijd die we ervoor hebben gekregen
De praktische opdracht was te lang.	4 voor de hoeveelheid weken misschien wel ja
De praktische opdracht sloot goed aan bij mijn niveau geschiedenis.	4 ja eigenlijk wel ja
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat geschiedenis het resultaat is van bronstudie en broninterpretatie	4 als je het po goed hebt gemaakt wel ja
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat er vier perspectieven zijn op de Franse Revolutie.	4 ja aangezien een groot gedeelte van het po daar over ging
Ik kan na het maken van deze PO tekstbronnen kritisch analyseren en uitleggen welk perspectief op de Franse Revolutie te herkennen is in tekstbronnen.	4 ik denk als het een beetje duidelijk te zien is wel ja

Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat schoolboeken vaak maar één perspectief op de Franse Revolutie innemen en waarom het belangrijk is om je hiervan bewust te zijn bij het geven van oordelen over het verleden.

3 ja ik denk het wel maar zou dat wel moeilijk te onderscheiden vinden. Maar ik denk over het algemeen wel ja

Po Schoolboeken over de fransen revolutie.

Inhoudsopgave:

- Blz 1: Voorblad, inhoudsopgave, inleiding.
- Blz 2 – 4, opdracht 1, bronnen indelen bij verschillende perspectieven.
- Blz 5, opdracht 2, verslag schrijven bij de bronnen.
- Blz 6, opdracht 3, Memo boek analyseren en indelen bij een perspectief.
- Blz 7, opdracht 4, reflectie over het Po + Slot

Inleiding:

In dit Po ga ik naar vier bronnen kijken en deze indelen bij verschillende perspectieven hoe mensen kijken naar de Franse Revolutie. Ik ga ook oorzaken en gevolgen bij deze bronnen aangeven. Dan ga ik een verslag schrijven over de bronnen en hun overeenkomsten ondanks hun andere manier van kijken naar de zelfde gebeurtenis. Ik ga dan naar het memo boek kijken en dan kijken onder welk van de perspectieven deze geschreven is en kijken naar hoe dat leerlingen beïnvloed en dan ga ik een reflectie maken en is het Po afgelopen.

Stap 1, bronnen indelen bij verschillende perspectieven

Bron 1 (C. Wilde)	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>Het is geschreven uit een negatief perspectief, dit zien we aan dat de schrijver van het stuk het veel heeft over geweld en dat het op een wrede manier gebeurde <i>“De bloedige omwenteling, die niet alleen Frankrijk maar geheel Europa teisterde en zowel in de denkwijze als in den staatkundige toestand der volkeren een volslagen omkeer teweegbracht”</i> In dit stuk zien we dus dat hij het geweld extreem benadrukt en dat het Europa teisterde is ook geen positieve blik op de gebeurtenis. <i>“Het door dweepzieke opruiers misleide en opgehitste volk pleegt in zijn woede en de gruwelijkste misdaden”</i> In dit stuk uit de tekst zien we ook dat het weer over gruwelijk geweld gaat en dus dat de negatieve kant van de fransen revolutie belicht word.</p>
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. De absolute macht van de koning die steeds minder bleek te werken en daarom onvrede bij de burgers creëerde, dit was een politiek want het gaat over de macht van de koning en dit was een oorzaak. 2. Het standensysteem werd aangehaald, dit was een oorzaak van de revolutie omdat de derde stand alleen maar meer lasten had en daardoor de sociale ongelijkheid toenam, dit zorgde voor steeds meer sociale onvrede in Frankrijk, dit is dan natuurlijk een sociale oorzaak. 3. Er was steeds meer afzwakking van het geloof. Dit was omdat het geloof niet meer op de eerste plek ging staan. Dit is een oorzaak op cultureel gebied. 4. Er kwamen steeds meer humanistische denkers in deze tijd, ze gingen steeds meer hun zelf op de eerste plek zetten. Ze gingen ook steeds meer nadenken over wat er mis is met het bestuur en dat ze gelijk behandeld moeten worden. Dit is een culturele oorzaak.
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>Nou dat er in de tekst er veel word gedrukt op dat ze tegen de fransen revolutie waren en het zinloos vonden maar ze wel in de bron zeggen dat ze tegen sociale ongelijkheid zijn. De aanhangers van de fransen revolutie streden tegen sociale ongelijkheid dus dan zou de schrijver van de bron minder negatief zijn over de fransen revolutie lijkt mij.</p>
Bron 2 (A. Blonk en J. Romein)	

<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>Marxistisch, dit was meteen in de twee de alinea al duidelijk. <i>‘Ze ontwikkelde zich uit een reeks botsingen tussen het vermolmde absolutisme en de gezeten burgerklasse’</i> dit is een citaat uit de tweede alinea die het heeft over die botsingen wat kenmerkend is voor het marxistische perspectief. <i>“Reeds in Juni kwam het hierdoor tot een botsing.”</i> Ook in deze zin uit de bron worden weer die botsingen aangehaald en dat is een kenmerk voor marxistisch perspectief.</p>
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. De botsingen tussen die burgers die word aan gehaald in het marxistische perspectief, dit is een oorzaak voor de Franse revolutie op politiek gebied. 2. De nieuwe denkbeelden van de humanistische en verlichte denkers worden aangehaald in de bron als een oorzaak. Dit is een culturele oorzaak. 3. De financiële toestanden van de fransen staat. Door dat de fransen staat weinig geld had en het daardoor slecht ging met de economie en werden de burgers boos, dus een oorzaak op economisch gebied. 4. De persoonlijke tekortkoming van Lodewijk XV en Lodewijk XVI, waardoor het volk boos werd en ze dus daarom de Franse revolutie kregen, het is dus een oorzaak en het is op politiek gebied.
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit</p>	<p>Er viel niet heel veel bijzonders voor de rest in de bron op.</p>
<p>Bron 3 (H.J. Smit)</p>	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>Liberaal, we zien heel duidelijk in de tekst dat het gaat over de gevolgen van de fransen revolutie, <i>“Zij vernietigde in Frankrijk de horigheid en afhankelijkheid van de heer, en maakte de boer eigenaar van de grond.”</i> In dit stukje uit de bron zien we dus dat er een gevolg van de revolutie word aangehaald namelijk dat door de revolutie de horigheid en afhankelijkheid van de heer werd vernietigd. <i>“De Franse revolutie heeft niet alleen op politiek, maar ook op sociaal gebied haar invloed doen gevoelen”</i> dit gaat ook over wat de Franse revolutie voorn gevolgen had en op welke gebieden dat was.</p>
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er kwam een eind aan het mercantilisme dit was omdat het volk het overnam en het bestuur werd en geen mercantilisme meer wou. Dit was dus een gevolg want deze hele paragraaf gaat over gevolgen en het is op economisch gebied. 2. Het zelfsbeschrikking’s recht kwam terug na de Franse revolutie, dit was dus een gevolg op sociaal gebied. 3. de drie standen werden steeds meer afgeschaafd dus de mensen werden steeds gelijk. Het was een politiek gevolg.

	4. Er kwam een eind aan de absolute monarchie in Frankrijk en het werd een constitutionele monarchie. Dit was een politiek gevolg.
Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.	Het gaat niet alleen over de gevolgen van de Franse revolutie in Frankrijk zelf er wordt ook veel over de gevolgen gesproken voor het buitenland en de macht van de kerk etc.
Bron 4 (J. Meijer)	
Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.	Atlantisch, we zien namelijk dat deze bron vergelijkingen legt tussen de andere landen waar revoluties hebben plaats gevonden. <i>“Je kunt je daarom wel voorstellen dat de aanhangers van de verlichting vol bewondering opzagen naar de Verenigde Staten van Amerika en dat zij vol spanning uitzagen naar het juiste moment om ook tot acties te kunnen overgaan.”</i> In dit deel uit de bron zien we dus heel duidelijk dat het gaat over de revolutie in Amerika. Er is ook een deel van de bron waarin een deel van de grondwet van Amerika wordt besproken.
Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds: <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. De revolutie van Amerika is een grote aanleiding geweest volgens deze bron dus dat is dan een oorzaak en het is op sociaal gebied omdat de burgers er een voorbeeld aan nemen. 2. Er kwam steeds meer onvrede in Frankrijk in eind 18 eeuw en daardoor gingen steeds meer mensen zich tegen keren en daardoor kwam er opstand dit was een oorzaak op sociaal gebied. 3. Door de steeds verlichtere ideeën kwam er steeds meer kritiek op hoe de staat nu werd geregeld, oorzaak op politiek gebied. 4. Er kwam verandering in de grondwet van Frankrijk (1791) dit was een gevolg op politiek gebied.
Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.	Er worden alleen maar positieve kanten benadrukt van de revoluties in alle landen.

Stap 2, verslag over gemeenschappelijke oorzaken van de Franse revolutie

Introductie:

In dit deel van het Po ga ik een verslag schrijven over de overeenkomsten in de bronnen hun standpunten. Deze overeenkomst die we kunnen vinden in deze teksten zijn dat de financiële stand van Frankrijk in die tijd, de adel die enorm werd voorgetrokken waardoor de burgers worden onderdrukt en dat veel mensen het absolutisme niet goed vonden na Lodewijk XIV. Dan kies ik twee argumenten uit de bronnen en kijk ik bij welke perspectieve deze horen.

Overeenkomende kenmerken in de bronnen:

Ik heb de kenmerken dus al gezegd in de introductie, we gaan het eerst hebben over de financiële status in Frankrijk in de tijd van de revolutie. Het ging altijd met het geld best goed in Frankrijk maar onder Lodewijk XV werd de situatie steeds slechter. Het mercantilisme begon steeds minder goed te werken. De burgers werden hierdoor steeds onvredener en toen bedachten ze om meer belasting te gaan vragen om zo de staatskluis te gaan vullen. Hiervoor werd de staten generaal bij elkaar geroepen.

Hier komt de tweede oorzaak aanbod namelijk dat de derde stand (de boeren en burgers) door de andere twee standen werden onderdrukt. Ze kwamen toen samen bij de staten generaal en toen er werd besloten dat de burgers meer belasting moesten gaan betalen en de adel en geestelijke helemaal niks stapte de derde stand er uit. Ze richtten toen hun eige statengeneraal op, dit werd een groot succes want het werd gesteund door de burgers van Parijs en het is een tijd als de nieuwe officiele state generaal gezien.

Het absolutisme was de manier waarop in Frankrijk in die tijd werd geregeerd, dit betekende dat een iemand (de koning) de leiding had en alles kon bepalen. De burgers begonnen steeds verlichter te denken, hierdoor begonnen ze de absolute vorst steeds minder voldoen aan hun nieuwe denkbeelden. Ze vonden de manier van regeren dus niet meer goed. Ze wouden hier dus iets aan gaan doen zodat dit niet meer de manier was hoe Frankrijk geregeerd werd.

In de vorige stukjes hebben we drie aanleiding gezien voor de Franse revolutie. Het ging dus finacieel niet meer goed, de burgers voelde zich onderdrukt en het volk keerde de absolute vorst steeds meer af door nieuwe verlichte denk beelden. Het is erg realistisch dat dit echte aanleidingen zijn voor de Franse revolutie, dit is omdat alle perspectieve dit zien als aanleidingen. Uit elk verhaal blijkt dus dit en daardoor is het erg aannemelijk dat dit kern oorzaken zijn.

Twee oorzaken die alleen in een bron voorkomen:

In bron 2 hebben we een argument over dat de botsingen tussen de burgers een oorzaak kunnen zijn voor de Franse revolutie. Deze oorzaak komt uit een marxistische bron en het is ook niet gek dat we deze hier tegen komen. Dit is omdat het marxistische perspectief voornamelijk de druk legt op de botsingen tussen het volk als oorzaak maar geen enkel ander perspectief ziet dit als een oorzaak. Deze oorzaak hangt dus heel erg samen met het perspectief van de bron.

In bron 4 zien we een argument over dat de succes in de Amerikaanse revolutie een aanleiding zijn voor de Franse revolutie. Dit is een erg kenmerkend argument voor het atlantische perspectief. Dit is omdat dat perspectief heel erg gericht is op Amerika en revoluties in het buitenland. Deze oorzaak hoort dus heel erg bij het perspectief en kan ook niet bij een van de andere perspectieve horen.

Maakt het uit welk perspectief je schoolboek heeft?

Dit is een stuk eigen mening en ik denk dat dit zeker uitmaakt. We kunnen het vergelijken met manier van opgroeien, als jij opgroeit met een vooroordeel over mensen die je krijgt mee gegeven van je ouders en school, zou jij ook in dit vooroordeel gaan geloven. Als je dus alleen maar een perspectief mee krijgt zul je alleen dit perspectief gaan geloven en kijk je op een hele andere manier naar de Franse revolutie dan als je een ander perspectief had gekregen. Het maakt dus absoluut uit omdat je er heel anders door naar een onderwerp kan gaan kijken.

Stap 3, reflectie opdracht

Introductie:

In dit deel van de opdracht ga ik kijken naar ons eigen boek, het Memo boek. Ik ga kijken naar paragraaf 8,3 en KA 30. Ik ga bepalen vanuit welk perspectief Memo naar de Franse revolutie kijkt in deze paragraaf en aangeven waarom het niet goed is om met een perspectief te kijken en het maar met een perspectief aan te leren.

Reflectie:

We zien dat de paragraaf begint met een stuk over de onafhankelijkheids verklaring in het casus gedeelte. Deze onafhankelijkheids verklaring gaat over Amerika en als we het stuk door lezen kunnen we er een atlantisch perspectief in herkennen. Dit is omdat het gaat over Amerika oftewel andere revoluties dan de Franse revolutie en dat is een kenmerk van het atlantische perspectief. Het sluit ook niet echt aan op een ander perspectief dus in de casus is er een atlantisch perspectief gebruikt.

We kijken dan naar KA30 ('De democratische revoluties in westerse landen met als gevolg discussies over grondwetten, grondrechten en staatsburgerschap'). In deze KA kunnen we heel duidelijk zien dat het gaat over meerdere revoluties in westerse landen. Dit neemt dus ook weer heel duidelijk een atlantisch perspectief aan.

In de volgende stukjes word de revolutie in Amerika beschreven, dit is erg duidelijk te merken en ook dit geeft weer aan dat er op een atlantische manier naar gekeken word. Dan gaat het een stukje over de bataafse revolutie in de zeven nederlanden. Dit is ook weer atlantisch want anders hadden we het alleen maar over de Franse revolutie gehad.

Dan gaat het eindelijk over de Franse revolutie, we zien in het stukje misschien iets terug van een negatief perspectief want er word gesproken over hoe slecht de terreur wel niet was en er word dus op een negatieve manier gesproken over de revolutie. Het over groote deel gaat echter wel weer over de vergelijkingen met de andere revoluties, dus het atlantische perspectief is zeker te merken.

We hebben dus kunnen stelen dat het boek is geschreven uit een atlantisch perspectief. Ik heb bij het einde van stap 2 al aan gegeven dat ik dit niet goed vind omdat het niet helemaal is zoals de geschiedenis is gegaan. Ik denk wil je het juiste beeld hebben zou je een beetje van alle stromingen in het boek moeten zetten.

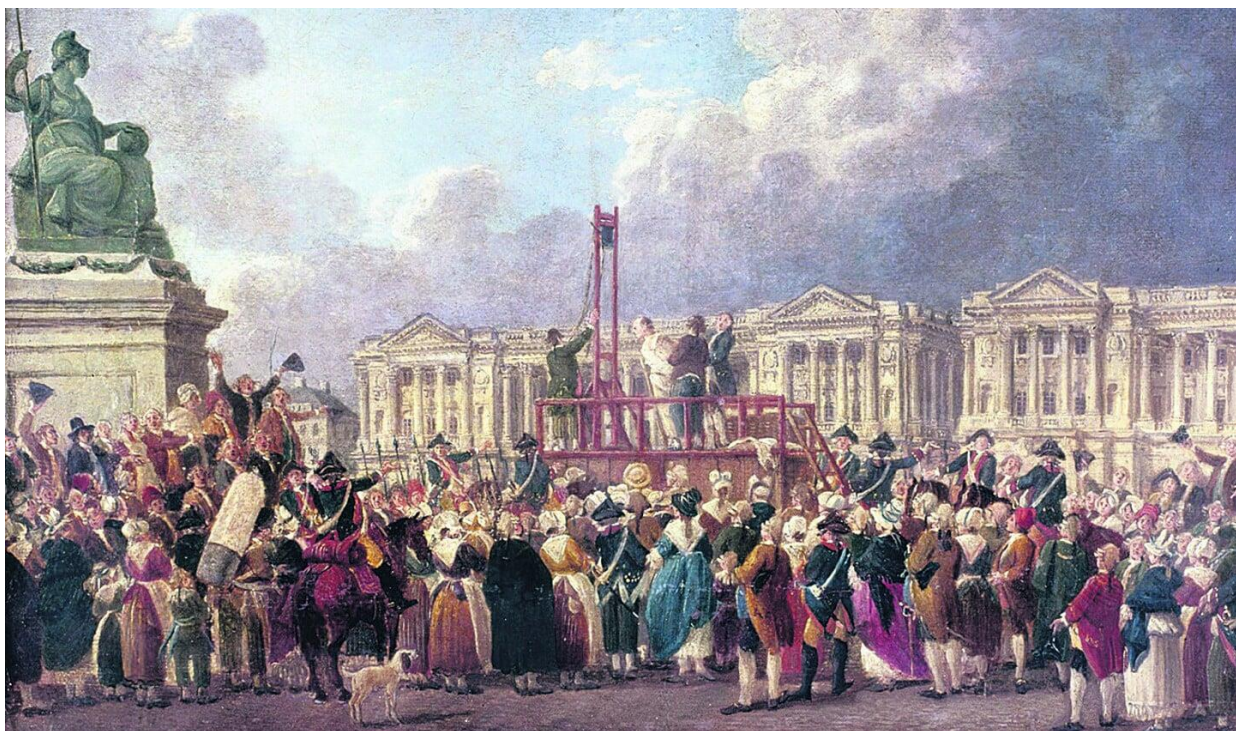
Stap 4, reflectie

Vraag	Antwoord
Tip: om de praktische opdracht te verbeteren zou ik voorstellen om...	Het iets interessanter en leuker maken want bron analyse is niet heel leuk.
Top: wat goed was aan de praktische opdracht was....	Bron analyse is heel belangrijker, ook voor andere vakken
Wil je verder nog wat kwijt over deze PO?	nee
Beantwoord de volgende vragen op een schaal van 1 tot 5 1 = heel erg mee oneens 2 = enigszins mee oneens 3 = neutraal 4 = enigszins mee eens 5 = heel erg mee eens	
De les bereidde mij goed voor op het maken van deze praktische opdracht.	4, we hebben het wel is over bron analyse gehad.
De praktische opdracht was te moeilijk.	3, het was niet makkelijk maar we hadden er lang de tijd voor dus was goed te doen.
De praktische opdracht was te lang.	2, het was niet heel lang alleen stap 1 duurde lang maar die hadden we voor een deel al in de les gedaan
De praktische opdracht sloot goed aan bij mijn niveau geschiedenis.	5, het was best moeilijk en ik vond het een uitdagend niveau van geschiedenis
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat geschiedenis het resultaat is van bronstudie en broninterpretatie	4, ik kan het wel maar moet er nog wel mee oefenen want het is niet heel makkelijk.
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat er vier perspectieven zijn op de Franse Revolutie.	5, kan ze allemaal zo opnoemen.
Ik kan na het maken van deze PO tekstbronnen kritisch analyseren en uitleggen welk perspectief op de Franse Revolutie te herkennen is in tekstbronnen.	4, vind het wel moeilijk maar ben er absoluut beter in geworden door het po.
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat schoolboeken vaak maar één perspectief op de Franse Revolutie innemen en waarom het belangrijk is om je hiervan bewust te zijn bij het geven van oordelen over het verleden.	5, ja dat kan ik want dat was stap 3 namelijk.

Slot:

In dit po heb ik een heleboel dingen gedaan omtrent bron analyse en bedenken waarom er sommige perspectieven in worden genomen en of dat goed of slecht is. Ik vond het po best leuk om te maken en denk dat het voornamelijk heel leerzaam is omdat we bron analyse bij meerdere vakken gebruiken.

PO Franse revolutie

Bron 1 (C. Wilde)

Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.

Negatief perspectief, want in de tekst wordt heel nadrukkelijk de nadruk gelegd op alle negatieve punten van de Franse revolutie zoals de terreur en alle oorlogen die in die tijd werden gevoerd door de Fransen

1. "Het door dweepzieke opruiers misleide en opgehitste volk pleegt in zijn woede en de gruwelijkste misdaden"
2. "een tijdperk van *ijzingwekkende gruwelen* en *wredaardige dwingelandij*."
3. "De heerschappij over het door alle rampen der anarchie en tirannie geteisterde land valt uiteindelijk de dapperste en grootste krijgsheld ten deel, wiens krachtige hand weldra rust en orde herstelt, maar wiens onverzadelijke heerszucht een nieuwe reeks van bloedige oorlogen veroorzaakt."

Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:

- of het om een oorzaak of gevolg gaat
- en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is.

1. de adel en geestelijkheid hoefde geen belasting te betalen, dit is een economische oorzaak.
2. er was een verzwakking in het geloof waardoor mensen het droit duvin geen goede reden meer vonden voor de macht van de koning, dit is een culturele oorzaak
3. de geslaagde opstand in Amerika, dit is een politieke oorzaak omdat de Fransen zagen dat je tegen je koning/regering in kon gaan
4. Veel bloederige oorlogen, dit is een politiek gevolg omdat andere landen het gevoel hadden dat ze Frankrijk makkelijk in konden nemen omdat zij geen sterke regering hadden

Bron 2 (A. Blonk en J. Romein)

Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.

Marxistisch perspectief want, in de bron gaat het er vooral over dat de derde stand er helemaal klaar mee was dat zij achtergesteld werden

1. "Ze ontwikkelde zich uit een reeks botsingen tussen het vermolmd absolute en de gezeten burgerklasse"
2. "Reeds in Juni kwam het hierdoor tot een botsing. De derde stand wilde niet van Statenvergaderingen weten en noemde zich de Nationale Vergadering"

<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. de Franse koning riep zijn leger bijeen rondom Versailles, dit is een politieke oorzaak 2. de leiders van de revolutie legden beslag op de bezittingen van de kerk om die te verkopen, dit is een economisch gevolg 3. veel boeren die kerkelijk land kochten na de revolutie wilden niet dat de revolutie werd teruggedraaid omdat zij dan hun land terug moesten geven, dit is een economisch gevolg 4. De persoonlijke tekortkomingen van koning Lodewijk XV en koning XVI, dit is een sociale oorzaak
<p>Bron 3 (H.J. Smit)</p>	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>Deze bron heeft een liberaal perspectief, want in de bron gaat het vaak over de veranderingen in de regeringsvorm die zijn ontstaan door de Franse Revolutie.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "In de plaats van de absolute monarchie de constitutionele, met haar grondwet, haar volksvertegenwoordiging en haar ministeriële verantwoordelijkheid." 2. "de burgers werden als gelijkgerechtigde leden van dezelfde staat naast elkaar gesteld."
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. de Franse revolutie schafte de horigheid af en maakte de boeren eigenaar van hun eigen land, dit is een sociaal gevolg 2. de bemoeienis van de overheid in de economie werd gestopt waardoor de industriële grootindustrie kon groeien, dit is een economisch gevolg 3. het relationisme werd heel groot hierdoor werden veel dingen herdacht die voordien als feiten werden gezien, dit is een cultureel gevolg. 4. Doordat de revolutie werd geleid door burgers werd iedereen gelijk voor de wet, dit houdt in dat iedereen dezelfde rechten heeft. Dit is een sociaal gevolg
<p>Bron 4 (J. Meijer)</p>	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van</p>	<p>Atlantisch perspectief, want zij nemen een beschrijving van de grondwet van Amerika en zij zeggen dat de revolutie overzees een grote inspiratie was voor de Franse revolutie</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "naar het voorbeeld van Amerika"

<p>de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>2. "Je kunt je daarom wel voorstellen dat de aanhangers van de verlichting vol bewondering opzagen naar de Verenigde Staten van Amerika"</p>
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. de revolutie in Amerika, dit is een politieke oorzaak voor de Franse revolutie 2. in de grondwet van Frankrijk staat dat alle mensen vrij zijn en dat ze bepaalde rechten hebben, dit is een sociaal gevolg 3. verlichtingsfilosofen maakten de Fransen er attent op dat het systeem anders kon, dit is een culturele oorzaak 4. In de grondwet van Frankrijk staat: Iedereen wordt gelijk geboren en zij kunnen met hun leven doen wat zij willen, sociaal gevolg

Belangrijkste oorzaken van de revolutie

Een van de belangrijkste oorzaken van de revolutie was de standenmaatschappij, de standenmaatschappij was een systeem waarmee de bevolking werd ingedeeld in drie groepen, er werd vanaf je geboorte bepaald in welke stand je zou leven. De drie standen waren: de adel, de geestelijkheid en de burgerij. Veel mensen vonden dat dit systeem niet eerlijk was omdat de 3e stand veel minder rechten en een stuk meer plichten had dan de andere 2 standen, zo moest de burgerij bijvoorbeeld als enige stand belasting betalen terwijl zij meestal het minste geld hadden.

Een van de andere oorzaken van de Franse revolutie was, nadat de staten generaal bij elkaar werden geroepen voor het eerst in 175 jaar. Nadat de staten generaal bij elkaar geroepen was wilde de 3e stand dat alle standen samen zouden vergaderen in plaats van dat ze los zouden vergaderen. Dit kwam omdat de 3e stand dan bijna zeker een meerderheid zou hebben en dan konden zij veel bepalen. Toen dit niet werd geaccepteerd door de overheid riepen de aanwezige leden van de 3e stand zichzelf uit tot de nationale vergadering, toen de koning hiervan hoorde liet hij hun vergaderzaal sluiten. Hierna besloot de nationale vergadering op een kaatsbaan die dichtbij lag dat zij niet meer uit elkaar zouden gaan totdat zij een grondwet zouden hebben.

De laatste belangrijke oorzaak voor de Franse revolutie is de financiële situatie van veel Fransen in die tijd. Veel Fransen uit de 3e klassen waren heel arm door de hoge belastingen die alleen de 3e klasse moest betalen. Hierdoor konden zij minder goed leven en zij kregen vaak ook niks terug voor deze belastingen.

De reden dat ik deze 3 oorzaken heb gekozen is omdat deze redenen in de meeste teksten voorkwamen. Als min of meer hetzelfde wordt gezegd in meerdere teksten die allemaal een ander perspectief hebben dan is het erg waarschijnlijk dat het klopt. Dit komt doordat bijvoorbeeld het negatieve perspectief vindt dat de Franse revolutie veel te bloederig en gewelddadig was terwijl het in bron met marxistisch perspectief vooral gaat over dat de 3e stand erg ontevreden was, de mensen die deze bronnen hebben geschreven hebben allemaal een andere kijk op hoe de revolutie is gebeurd maar ze zeggen allemaal dat deze dingen gebeurd zijn.

Oorzaken die niet voorkomen in andere bronnen

Bron 1

Verzwakking van het geloof onder burgers van Frankrijk, dit was zeer waarschijnlijk een belangrijke oorzaak voor de Franse revolutie omdat als reden voor de macht van de koning het droit du vin was gegeven. Het droit du vin hield in dat de koning van de goden de macht had gekregen om te regeren, maar als mensen minder of zelfs helemaal niet meer in god geloofden dan was het droit du vin ook geen goede reden meer voor de grote macht die de koning had

Bron 2

De verlichtingsfilosofen, de verlichtingsfilosofen waren ook een belangrijke oorzaak voor de Franse revolutie omdat zij de Fransen erop wezen dat het in Frankrijk allemaal heel anders kon gaan, dit zorgde voor veel ontevredenheid onder de Franse bevolking vooral na 1750 steeg de kritiek op de Franse overheid

Maakt het uit welke bron je gebruikt?

Ik denk dat het wel uitmaakt welke van deze 4 bronnen je gebruikt om deze vragen te beantwoorden. Ondanks dat een aantal van de oorzaken en gevolgen in de meeste bronnen hetzelfde zijn, zijn er alsnog een flink aantal verschillen in de teksten. Neem bijvoorbeeld bron 1, in het begin gaat het nog over de redenen van de Franse revolutie maar daarna gaat de bron op een tirade over dat de Franse revolutie alleen maar mooie dingen heeft vernietigd en dat het alleen maar heel bloederig en vol gruwelijkheden. In bron 2 begint het dan weer met de redenen voor de revolutie maar in plaats van dat ze op een tirade gaan over alle slechte kanten kijken ze juist meer naar de dingen die zij als feiten brengen. Als je een iemand bron 1 geeft om een verslag over te schrijven en een ander bron 2 dan krijg je hele andere teksten, daarom maakt het uit welke bron je gebruikt.

Reflectieopdracht

Het perspectief dat je in de tekst kan herkennen is het Atlantische perspectief, want de Franse revolutie wordt hier veel vergeleken met de revolutie in Amerika en een klein beetje met de revolutie die in de republiek der zeven verenigde Nederlanden was 'de sociale verhoudingen waren er ongelijker dan in de republiek en Amerika' 'anders dan de Amerikaanse revolutie leidde de Franse niet tot een stabiel democratisch bestuur. Het klopt ook met het kenmerkende aspect want het kenmerkend aspect is: 'De democratische revoluties in westerse landen met als gevolg discussies over grondwetten, grondrechten en staatsburgerschap' en ook hiermee worden de verschillende revoluties over de Atlantische zee met elkaar vergeleken.

Ik denk dat het voor deze bron net als bij de bronnen van de vorige opdrachten niet heel handig is dat er maar 1 standpunt ingenomen wordt omdat je nooit zeker weet dat wat je als bron hebt gebruikt om je boek te schrijven ook echt klopt, het is handiger om verschillende perspectieven te laten zien die qua informatie op elkaar aansluiten en die dezelfde grote punten hebben. Hierdoor is het waarschijnlijker dat je correcte informatie gebruikt en als de leerlingen die de teksten moeten leren beter geïnformeerd zijn dan kunnen zij ook minder snel iemand kwaad doen door informatie over een bepaald onderwerp te zeggen die uiteindelijk onjuist blijkt te zijn. Verder kunnen mensen ook beter ergens hun mening over vormen als zij bijna alle informatie hebben om die keuze te maken, natuurlijk kan je niet alle informatie hebben want er zal altijd wel een verhaal zijn dat met de loop der tijd is verdwenen maar veel informatie kan helpen.

Vraag	Antwoord
Tip: om de praktische opdracht te verbeteren zou ik voorstellen om...	Misschien hem iets kleiner te maken
Top: wat goed was aan de praktische opdracht was....	Je moest ook in je eigen boek zoeken

Wil je verder nog wat kwijt over deze PO?	nee
Beantwoord de volgende vragen op een schaal van 1 tot 5 1 = heel erg mee oneens 2 = enigszins mee oneens 3 = neutraal 4 = enigszins mee eens 5 = heel erg mee eens	
De les bereidde mij goed voor op het maken van deze praktische opdracht.	2
De praktische opdracht was te moeilijk.	4
De praktische opdracht was te lang.	4
De praktische opdracht sloot goed aan bij mijn niveau geschiedenis.	3
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat geschiedenis het resultaat is van bronstudie en broninterpretatie	5
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat er vier perspectieven zijn op de Franse Revolutie.	4
Ik kan na het maken van deze PO tekstbronnen kritisch analyseren en uitleggen welk perspectief op de Franse Revolutie te herkennen is in tekstbronnen.	3
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat schoolboeken vaak maar één perspectief op de Franse Revolutie innemen en waarom het belangrijk is om je hiervan bewust te zijn bij het geven van oordelen over het verleden.	4

Fransen revolutie

V4C

Inhoud

Stap 1; Vergelijken	2
Stap 2; Schrijven	7
Stap 3; Reflectie.....	8
Stap 4; Evaluatie	9

Stap 1; Vergelijken

Bron 1 (C. Wilde)	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>Bron 1 neemt een negatief perspectief in, dit houdt dus in dat ze onnodig geweld heel erg benadrukken en het gaat over het instorten van bijvoorbeeld tradities en beschavingen. In bron 1 gaat het ook heel erg over het geweld en dat de derde stand tegen de regering is, zoals is dit citaat ook terugkomt: " Een roekeloos ondernomen oorlog verhaast de bloedige ontknoping en opent voor Frankrijk in het binnenland een tijdperk van ijzingwekkende gruwelen en wreedaardige dwingelandij.". Verder gaat het ook over de val van de regering, zoals in dit citaat ook terugkomt: "De heerschappij over het door alle rampen der anarchie en tirannie geteisterde land valt uiteindelijk de dapperste en grootste krijgsheld ten deel, wiens krachtige hand weldra rust en orde herstelt, maar wiens onverzadelijke heerszucht een nieuwe reeks van bloedige oorlogen veroorzaakt."</p>
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> • of het om een oorzaak of gevolg gaat • en of de oorzaak/ het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<p>1. Een oorzaak van de Franse revolutie is dat de koning veel te veel macht had. Hij kon zonder met maar iemand te overleggen over de vrijheid en goederen van de burgers bepalen. Dit is een politieke oorzaak.</p> <p>2. Een ander oorzaak van de Franse revolutie is de invloed van filosofen, zoals Voltaire, Rousseau en Montesquieu. Zij hadden een sterke mening over hoe bepaalde dingen anders moesten. Zij waren namelijk verlichte denkers. Door de verspreiding van hun denkwijze, zijn veel mensen anders over dingen gaan denken en dit was dus een sociale oorzaak van de Franse revolutie.</p> <p>3. Een oorzaak van de Franse revolutie is ook de verhoging van belasting geweest. De regering had geld nodig en heften daarom de belasting, de derde stand had hier echter ook geen geld voor. Dit is een economische oorzaak van de Franse revolutie.</p>

	<p>4. Een andere oorzaak van de Franse Revolutie was het enorme verschil van rechten tussen de 1^e/2^e stand en de derde stand. De eerste en tweede stand hadden namelijk een enorm voorrecht, zij hoefde bijvoorbeeld geen belasting te betalen, terwijl de derde stand alleen maar hogere belastingen kregen. Dit is weer een sociale oorzaak van de Franse revolutie.</p>
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>Het valt me op dat er zoveel informatie mist in bron 1. Het gaat namelijk vooral over dat de derde stand een nationale vergadering hadden opgericht en dat hier veel geweld bij kwam kijken. Ze vertellen verder niet echt hoe de revolutie verlopen is en hoe dit uiteindelijk is afgelopen. Er ontbreekt dus heel veel informatie.</p>
<p>Bron 2 (A. Blonk en J. Romein)</p>	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>Bron 2 neemt een marxistische perspectief in, dit houdt dus in dat er twee botsende belangen zijn in de samenleving. Hierbij wordt ook meer gekeken naar de sociale en economische oorzaken van de Franse revolutie. Ook in bron twee wordt er gesproken van een botsing tussen de adel er de derde stad, dit zie je ook terug in dit citaat: " Al in Juni kwam het hierdoor tot een botsing. De derde stand wilde niet van Statenvergaderingen weten en noemde zich de Nationale Vergadering." Verder gaat het in bron 2 ook over economische oorzaken. In dit citaat komt dat ook terug maar dan in de vorm dat mensen hier ontevreden over waren en dat het werd opgeheven: " Vele kastelen werden verbrand en deze oproeren maakte een eind aan de tienden (belasting)."</p>

<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> • of het om een oorzaak of gevolg gaat • en of de oorzaak/ het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<p>1. Een oorzaak van de Franse revolutie is dat er een absolute vorst was die alles bepaalde, terwijl de burgers meer rechten wilden. Dit is een politieke oorzaak van de Franse revolutie.</p> <p>2. Een oorzaak/gevolg, was het tekort van geld, hierdoor verzwakte de regering en kwam hier dus uiteindelijk de Franse revolutie uit. Dit is een economische oorzaak en een politiek gevolg.</p> <p>3. Een andere oorzaak is het verschil van rechten tussen de eerste/tweede stand en de derde stand. De eerste en tweede stand had namelijk veel meer rechten dan de derde stand, zij waren hier natuurlijk heel ontevreden over. Dit is een sociale oorzaak van de Franse revolutie.</p> <p>4. Een andere oorzaak van de Franse revolutie, was dat de derde stand het niet eens was met hoe de Staten-Generaal verliep, zij waren namelijk altijd in een onder tal. Daarom richtten zij de nationale vergadering op. Dit is een sociale/politieke oorzaak.</p>
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>Het viel me op dat er zo'n groot verschil was tussen bron 1 en bron 2, terwijl ze eigenlijk precies hetzelfde vertelden. Bij bron 1 ging het namelijk heel erg over het geweld, terwijl ik daar in bron 2 helemaal niks over gelezen heb.</p>
<p>Bron 3 (H.J. Smit)</p>	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>Bron 3 neemt een liberaal perspectief in, dit houdt in dat ze het heel erg hebben over de liberale democratie, zoals de rechten van de mens. Verder gaat het dan vooral over de gevolgen van de Franse revolutie. In bron 3 vertellen zo ook over de liberale democratie, zoals je in dit citaat ook terugziet: "Achter deze 'liberale' macht verhief zich de 'radicale', die onder strenge doorvoering van het beginsel der volkssoevereiniteit aandrang op de stichting van de democratische republiek." Ook gaat het over de gevolgen van de Franse revolutie, zoals dat de boeren veel meer rechten kregen, dit zie je terug in het volgende citaat: "De Franse</p>

	<p>revolutie heeft niet alleen op politiek, maar ook op sociaal gebied haar invloed doen gevoelen. Zij vernietigde in Frankrijk de horigheid en afhankelijkheid van de heer, en maakte de boer eigenaar van de grond.”</p>
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> • of het om een oorzaak of gevolg gaat • en of de oorzaak/ het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<p>1. Een gevolg van de Franse revolutie, was dat de boeren veel meer recht kregen, zij beheerde bijvoorbeeld hun eigen land. Dit is een sociaal gevolg van de Franse revolutie.</p> <p>2. Een ander gevolg van de Franse revolutie, was de nieuwe grondwet, dit was ook het begin van volkssoevereiniteit. Dit is een politiek en een sociaal gevolg van de Franse revolutie.</p> <p>3. Verder was een ander gevolg van de Franse revolutie, dat iedereen gelijke rechten kreeg. Eerst was het namelijk zo dat er een enorm verschil zat in rechten tussen de eerste/tweede stand en de derde stand. Dit werd door de nieuwe grondwet opgelost. Dit is een sociaal gevolg van de Franse revolutie.</p> <p>4. Een ander gevolg van de Franse revolutie was dat de Rooms-katholieke kerk wel gewoon bleef en was natuurlijk tegen de nieuwe rechten, hierdoor ontstond een enorme strijd. Dit is een cultureel gevolg van de Franse revolutie.</p>
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>Wat mij opvalt is dat er in deze bron heel veel gevolgen staan van de Franse revolutie, terwijl er in de vorige bronnen eigenlijk alleen maar oorzaken stonden.</p>
<p>Bron 4 (J. Meijer)</p>	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>Bron 4 neemt een Atlantisch perspectief in, dit houdt in dat het gaat over het algemene plaatje van de revoluties in heel Europa. En dat er ook wordt gekeken naar de Amerikaanse en Bataafse revolutie. Ook in de bron zie je terug dat ze het eerst over het totaal plaatje gaan bekijken, dit zie je ook terug in dit citaat: “In een eerder hoofdstuk heb je al kunnen lezen, dat het in Europa heel moeilijk was om de verlichtingsidealen onmiddellijk in de praktijk te brengen.” En dat er wordt gekeken naar wat er eerst in Amerika werd gedaan, wat de Franse vervolgens hebben overgenomen, dit zie je ook terug in</p>

	<p>de volgende bron: " Wat er in deze eeuw omging, komt echter onstuimig naar voren bij de beraadslagingen van de Nationale Vergadering in 1791 over de grondwet, die naar het voorbeeld van Amerika voorafgegaan werd door een 'Verklaring van de rechten van de mens en van de burger' "</p>
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> • of het om een oorzaak of gevolg gaat • en of de oorzaak/ het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<p>1. Een oorzaak van de Franse revolutie was dat andere landen hun al voor waren, zoals Amerika en de Verenigde staten. Zo konden de Fransen het daar een beetje afkijken. Dit is een sociale oorzaak van de Franse revolutie.</p> <p>2. Een andere oorzaak waren de verlichtingsfilosofen, die de Fransen lieten zien dat het allemaal ook op een hele andere manier kon. Dit is ook een sociale oorzaak van de Franse revolutie.</p> <p>3. Een andere oorzaak van de Franse revolutie, is dat mensen meer vrijheid wilde. Daarom hadden ze steeds meer kritiek op de absolute vorst. Dit is een politieke oorzaak van de Franse revolutie.</p> <p>4. De laatste oorzaak van de Franse revolutie is dat de derde stand de nationale vergadering had opgezet, wat ze pas zouden opzeggen als er een grondwet zou zijn. Dit is een politiek en sociale oorzaak van de Franse revolutie.</p>
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>Wat mij opvalt bij bron 3 is dat ze veel meer naar het totale plaatje kijken, ze kijken ook naar het buitenland en wat daar allemaal gebeurt rondom de revoluties. Terwijl ze dit in vorige bronnen helemaal niet deden.</p>

Stap 2; Schrijven

Om ervoor te zorgen dat je meer zekerheid hebt over een bepaalde oorzaak of gevolg van in dit geval de Franse revolutie, is het belangrijk om bronnen te vergelijken. Wanneer een bepaalde oorzaak of gevolg namelijk in meerdere bronnen terugkomt is het ook waarschijnlijker dat het ook daadwerkelijk een juiste oorzaak of gevolg is. Wanneer iets namelijk maar in één bron terugkomt, is het hoogstwaarschijnlijk geen juiste oorzaak of gevolg. Daarom is het dus belangrijk om altijd naar meerdere bronnen te kijken en ze te vergelijken. Zo ook in dit geval.

Een oorzaak waarvan ik denk dat sowieso juist is, is dat er een absolute macht was. Hierdoor had de koning zoveel macht, dat hij zonder maar met iemand te hoeven overleggen alles kon bepalen. Zo diende hij zomaar een belastingheffing in, of nam hij rechten van zijn burgers af. Hier waren de burgers het natuurlijk helemaal niet mee eens en dit is dus een oorzaak waardoor de Franse revolutie uitbrak.

Een andere oorzaak waarvan ik bijna zeker ben dat die juist is, is het rechten verschil tussen de eerste/tweede stand en de derde stand. Het was namelijk zo dat de eerste en tweede stand veel meer rechten hadden dan de derde stand. Zo hoefde de eerste en tweede stand geen belasting te betalen, terwijl dit voor de derde stand alleen maar hoger werd. Ook hier waren zij natuurlijk heel ontevreden over en is dus ook een oorzaak van de Franse revolutie.

Als laatste was er nog een oorzaak waardoor de Franse revolutie aanbrak, dit was de invloed van de verlichte filosofen. Denk hierbij aan filosofen zoals Voltaire, Rousseau en Montesquieu. Zij hadden een sterke mening over hoe dingen anders moesten in de maatschappij. Zo vond Montesquieu dat de Trias Politica moest worden ingevoerd, dit zou dan betekenen dat de wetgevende macht, uitvoerende macht en de rechtsprekende macht gescheiden zouden zijn. Hierdoor zou de macht van de vorst verdeeld worden. Door de verspreiding van deze verlichte denkwijze zijn veel mensen anders over dingen gaan denken. En vonden ze van veel dingen in de maatschappij dat dit helemaal niet op de goede manier ging. Hierdoor kwamen mensen erachter dat ze over veel meer dingen dus helemaal niet tevreden waren, Dit is dus ook een oorzaak van de Franse revolutie.

Toch zijn er ook oorzaken of gevolgen die niet in meerdere bronnen terugkomen, dit kan echter ook andere oorzaken hebben. Denk bijvoorbeeld aan bron 4, daar gaat het meer over het totale plaatje. Waar Amerika eerder al een revolutie had en waar Frankrijk dus ook hun inspiratie waarschijnlijk vandaan hebben. Dit kan ook gewoon een goede oorzaak zijn van de Franse revolutie, deze bron heeft namelijk een Atlantisch aspect. Terwijl de andere bronnen juist kijken naar de oorzaken binnen het land zelf, kijkt bron 4 dus naar andere landen. Omdat ze het daar in andere bronnen niet over hebben gehad, betekend niet dat deze oorzaak niet juist is, het betekend alleen dat je er minder zeker van kan zijn dat die juist is.

In bron 3 hebben ze het erg over de gevolgen van de Franse revolutie, waar ze het in andere bronnen eigenlijk helemaal niet over hebben gehad. Dit komt doordat ze in deze bron met een liberaal perspectief kijken, waardoor ze dus heel erg naar de gevolgen van iets kijken. Wel hebben ze het in andere bronnen gehad over doelen van de burgers, zoals meer rechten. Dit zie je ook wel terug in bron 3, dat de burgers dus wel meer rechten kregen. Toch zie je ook gevolgen die in andere bronnen helemaal niet zijn teruggekomen. Zoals dat de boeren meer rechten kregen, zo kregen ze hun eigen land en was dit dus niet meer officieel van de heer en hoefde ze dus geen pacht meer te betalen. Hier stond helemaal niks over in andere bronnen, daarom betwijfel ik of dit wel echt een gevolg was van de Franse revolutie. Aan de andere kant kregen alle burgers meer rechten, dus zou het ook wel heel goed kunnen dat dit ook voor de boeren gold. Verder stond er nog een ander gevolg in bron 3 over de Rooms-katholieke kerk die nog bleef bestaan na de revolutie en die het niet eens waren met de

nieuwe rechten waardoor er een nieuwe strijd ontstond. Ook hierover stond niks in andere bronnen, het ging namelijk meer over de eerste stand die kritiek had. Hierom betwijfel ik of dit wel degelijk een gevolg was van de Franse revolutie.

Ik denk dat het wel degelijk uitmaakt welk schoolboek je gebruikt om te leren over de Franse revolutie. In elke bron vertellen ze namelijk wel allemaal over de Franse revolutie, toch gaat het soms wel echt over andere bronnen. Zo gaat het in de ene bron heel erg over de oorzaken of heel erg over de gevolgen, of juist over de buitenlandse input dat tot gevolg de Franse revolutie had. Elke bron heeft dus eigen input en daarom is het denk ik belangrijk om overal een beetje van te lezen. Want in elke bron staat iets wat wel echt belangrijk is en wat je zeker moet weten als je iets moet leren over de Franse revolutie. Het maakt dus wel degelijk uit, je moet ze namelijk allemaal gewoon bestuderen.

Stap 3; Reflectie

In de paragraaf 8.3 Burgers aan de macht van het lesboek MEMO hebben ze een Atlantisch perspectief. Dit houdt in dat ze meer naar het totaal plaatje kijken, ze kijken ook naar andere landen en hoe daar de revoluties zijn verlopen. En hoe deze vervolgens invloed hebben kunnen gehad op de Franse revolutie zelf. Zo kijken ze eerst naar de Amerikaanse revolutie, die zie je ook terug in het volgende citaat: "De onafhankelijkheidsverklaring van Thomas Jefferson vormde het begin van de Amerikaanse Revolutie, de eerste democratische revolutie. Vervolgens kijken ze ook hoe de revolutie in de Republiek verliep, dit zie je terug in het volgende citaat: " Het is opmerkelijk dat de revolutie als eerste navolging kreeg in de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden." En als laatste vergelijken ze dit vervolgens ook nog eens met hoe de Franse revolutie verliep, dit zie je ook weer terug in het volgende citaat: "De sociale verhoudingen waren in Frankrijk ongelijker dan in Amerika en de Republiek." Hieraan zie je dus dat het geschreven is met een Atlantisch perspectief, omdat ze dus eerst naar het buitenland hebben gekeken en hoe dit vervolgens invloed had op de Franse revolutie zelf.

Ik denk zelf dat MEMO beter voor een soort mix had kunnen kiezen van alle vier de perspectieven. Zo krijg je namelijk van alles wat. Hoe het nu namelijk geschreven is, mis ik bijvoorbeeld een beetje de andere perspectieven. Zo hadden er wat meer oorzaken en gevolgen in mogen zitten. Dit is eigenlijk ook al wat ik bij stap 2 vertelde, het is belangrijk om van alles wat te nemen.

Stap 4; Evaluatie

Vraag	Antwoord
Tip: om de praktische opdracht te verbeteren zou ik voorstellen om...	Er iets meer variatie aan te geven, nu schreef ik namelijk telkens een beetje hetzelfde op in een iets andere vorm.
Top: wat goed was aan de praktische opdracht was....	Hoe je moet omgaan met bronnen.
De les bereidde mij goed voor op het maken van deze praktische opdracht.	3, dit omdat we het niet heel lang over de Franse revolutie hebben gehad.
De praktische opdracht was te moeilijk.	3, het was vooral een beetje eentonig, omdat we eigenlijk de hele tijd over hetzelfde schreven maar dan op een iets andere manier.
De praktische opdracht was te lang.	2, hij had natuurlijk korter gemogen, maar was wel te doen.
De praktische opdracht sloot goed aan bij mijn niveau geschiedenis.	5, het was niet makkelijk maar ook niet te moeilijk, gewoon goed te doen dus.
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat geschiedenis het resultaat is van bronstudie en broninterpretatie	3, veel hiervan wist ik al wel.
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat er vier perspectieven zijn op de Franse Revolutie.	5, ja dat kan ik.
Ik kan na het maken van deze PO tekstbronnen kritisch analyseren en uitleggen welk perspectief op de Franse Revolutie te herkennen is in tekstbronnen.	5, ja dat kan ik.
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat schoolboeken vaak maar één perspectief op de Franse Revolutie innemen en waarom het belangrijk is om je hiervan bewust te zijn bij het geven van oordelen over het verleden.	5, ja dat kan ik.

PO Franse Revolutie

Stap 1: Vergelijkend schema

Bron 1 (C. Wilde)	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>De eerste bron is geschreven in het negatieve perspectief. Het negatieve perspectief wordt gekenmerkt door de nadruk die wordt gelegd op onnodig geweld en het instorten van discipline en beschaving.</p> <p>In de eerste bron zien we dit terug in meerdere zinnen, zo wordt de revolutie “De bloedige omwenteling” genoemd. Dit geeft al duidelijk weer dat de schrijver de gehele revolutie niet ziet als een positieve gebeurtenis.</p> <p>De schrijver verwijst naar 5 mei 1789 en hoe er daarna onrust in Frankrijk heerste. Vervolgens heeft hij het volgende te zeggen over de opstand van de burgers: “Het door dweepzieke opruiers misleide en opgehitste volk pleegt in zijn woede de gruwelijkste misdaden”. Hierdoor wordt het duidelijk dat hij het volk niet de schuldige vindt, ze zijn namelijk misleid, maar de daden zijn nog steeds onnodig.</p> <p>Deze laatste citaat schetst een duidelijk beeld van de schrijver zijn mening over de gehele situatie: “Een roekeloos ondernomen oorlog verhaast de bloedige ontknoping en opent voor Frankrijk <i>in het binnenland</i> een tijdperk van <i>ijzingwekkende gruwelen</i> en <i>wreedaardige dwingelandij</i>”. In deze citaat wordt de revolutie omschreven als een roekeloze oorlog en gebeurtenis. Dit sluit perfect aan bij het negatieve perspectief, waarbij de klemtoon licht op de mening dat de revolutie onnodig en wreed was.</p>
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oorzaak (sociaal); De adel en geestelijken hadden veel privileges vergeleken met de derde stand, zo hoefden ze geen belasting te betalen. 2. Oorzaak (cultureel); De verspreiding van verlichte ideeën door filosofen zoals Voltaire en Rousseau zorgde voor veel oproer, ook zagen de fransen hoe een revolutie een land kon hervormen, omdat dit in de VS was gelukt. Hierdoor kwam er meer kritiek op de koning en zijn absolute heerserij. 3. Gevolg (politiek); Er werd een nieuwe grondwet ingesteld door de Nationale Vergadering. 4. Gevolg (politiek); Een nieuwe krijgsheld (Napoleon) kon de macht overnemen.
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>In de bron wordt er wel vaak gezegd dat er veel onrust was, maar er wordt nauwelijks duidelijk en feitelijke informatie gegeven over hoe de revolutie verliep.</p>

Bron 2 (A. Blonk en J. Romein)	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>De tweede bron heeft een marxistisch perspectief, dit houdt in dat de revolutie wordt gezien als het onvermijdelijke resultaat van botsende belangen van de standen. Er wordt dus een nadruk gelegd op de sociale en economische kant van de revolutie.</p> <p>In de tweede alinea wordt het heel duidelijk gemaakt dat deze schrijver een marxistisch perspectief heeft, de oorzaak van de revolutie wordt namelijk beschreven als: "Ze ontwikkelde zich uit een reeks botsingen tussen het vermolmde absolutisme en de gezeten burgerklasse". In een andere alinea wordt er geschreven: "Reeds in juni kwam het hierdoor tot een botsing. De derde stand wilde niet van Statenvergaderingen weten en noemde zich de Nationale Vergadering". Uit deze twee citaten wordt het duidelijk dat het aspect van verschillende standen die met elkaar in confrontatie komen centraal staat in de bron.</p> <p>De economische kant van de revolutie wordt ook centraal gezet, dit wordt duidelijk met zinnen zoals: "Een andere in de financiële toestand, die naar het bankroet ging", "Vele kastelen werden verbrand en deze oproeren maakte een eind aan de tienden (belasting)" en "Rustiger maanden braken aan vanaf Oktober, waarin de Vergadering de aandacht kon richten op de voornaamste oorzaak van haar bijeenroeping: de financiële toestand."</p> <p>Het is een marxistisch perspectief, omdat de aspecten van botsende standen en economische en sociale oorzaken van de revolutie het belangrijkste zijn in deze bron.</p>
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oorzaak (economisch); De financiële toestand was erg slecht in Frankrijk. 2. Oorzaak (sociaal); Er was sociale ongelijkheid tussen de standen. De adel en geestelijkheid hadden meer rechten dan de burgerij. Dit leidde tot ontevredenheid. 3. Oorzaak (politiek/sociaal); De derde stand voelde zich niet gezien in de Staten- Generaal, het gevolg hiervan is dat de derde stand (en aanhangers uit de andere standen) de nationale vergadering oprichtte. 4. Gevolg (); Bastille werd door gewapende arbeiders en burgers bestormd.
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>Bron twee was veel objectiever over de gebeurtenissen tijdens de revolutie ten opzichte van bron één.</p>
Bron 3 (H.J. Smit)	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit:</p>	<p>De schrijver van de derde bron had een liberaal perspectief. Het liberale perspectief wordt gekenmerkt door de koppeling tussen</p>

<p>negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>de Franse revolutie en de liberale democratie. Daarbij wordt er dus nadruk gelegd op gelijkheid door de wet en de gevolgen van de Franse revolutie.</p> <p>In het eerste deel van de bron wordt er een tegenstelling gegeven, eerst was er een ancien régime in Europa. Maar deze maakte plaats voor een grondwet en volksvertegenwoordigers. Door middel van het citaat: “Achter deze ‘liberale’ macht verhief zich de ‘radicale’, die onder strenge doorvoering van het beginsel der volkssoevereiniteit aandrong op de stichting van de democratische republiek.” is het duidelijk dat de bron over de liberale democratie gaat. De bron gaat daarop verder door te zeggen dat de grote verschillen tussen de standen in Frankrijk verdween en er gelijkheid voor de wet was.</p> <p>Het tweede deel van de bron bestaat voornamelijk uit gevolgen van de revolutie, dit is ook een kenmerk van een liberaal perspectief: “Zij vernietigde in Frankrijk de horigheid en afhankelijkheid van de heer, en maakte de boer eigenaar van de grond.” en “De mercantilistische bemoeiing door de landsoverheid kwam mede tot een einde.”</p>
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gevolg (cultuur); De Rooms-Katholieke kerk werd minder machtig, maar bleef wel bestaan. De kerk en de liberalen hadden andere beschouwingen wat vaak leidde tot onrust. 2. Gevolg (economisch); Er was geen mercantilisme meer. 3. Gevolg (sociaal); Door de grondwet was er nu gelijkheid voor de wet, hierdoor had iedereen gelijke rechten en werd het verschil tussen de standen kleiner. 4. Gevolg (sociaal); De horigheid werd afgeschaft, dit betekent dat boeren hun eigen grond kregen.
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>Het is logisch dat er veel gevolgen worden gegeven, aangezien de tekst met een liberaal perspectief is geschreven. Wat me opvalt is dat er niet diep wordt ingegaan op de gevolgen. De bron is meer een soort lijst in plaats van een beschrijving en onderbouwing.</p>
<p>Bron 4 (J. Meijer)</p>	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>In de vierde bron werd er gebruik gemaakt van een Atlantisch perspectief. Bij dit perspectief worden de revoluties in de achttiende eeuw met elkaar vergeleken. Er worden dus verbanden gelegd tussen de Amerikaanse, Franse en Bataafse revolutie.</p> <p>In het volgende citaat maakt de schrijver duidelijk dat er koppelingen zijn tussen de revoluties: “Je kunt je daarom wel voorstellen dat de aanhangers van de verlichting vol bewondering opzagen naar de Verenigde Staten van Amerika”. De schrijver zegt dus dat de Amerikaanse revolutie een oorzaak was voor de Franse revolutie.</p>

	<p>In de laatste alinea wordt er letterlijk gevraagd om de grondwetten van de verschillende revoluties vergelijken: “In de volgende kolommen staan naast elkaar fragmenten uit de Amerikaanse en de Franse versie, en uit die van de Verenigde Naties. Vergelijk ze eens met elkaar”.</p> <p>In de tekst wordt dus vaker benadrukt hoe belangrijk de Amerikaanse revolutie was voor het startten van de Franse revolutie. Dit is het belangrijkste kenmerk van het Atlantisch perspectief (de verbanden tussen de revoluties in de 18e eeuw).</p>
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oorzaak (sociaal); Er waren veel verlichte filosofen in Frankrijk die hun kritiek op de regering bekend maakten, hierdoor begonnen meer mensen zelf na te denken over de bestuursvorm en groeide de frustratie. 2. Oorzaak (sociaal); Door het succes van de Amerikaanse revolutie zagen de Fransen hoe een opstand kan slagen. 3. Gevolg (politiek); De Nationale Vergadering heeft de grondwet ingevoerd in 1791. 4. Oorzaak (); Het deel van het volk dat meer vrijheid wou groeide erg in de 18e eeuw, de absolute vorst kreeg om deze reden steeds minder aanhangers.
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>Er wordt niet gesproken over de Bataafse revolutie, terwijl dit wel een revolutie in deze tijd was, en dus gelinkt zou kunnen worden met de Franse revolutie.</p>

Stap 2: De Franse revolutie

Om een beter beeld te kunnen krijgen wat de meest essentiële oorzaken waren van de Franse revolutie kunnen we checken of bepaalde argumenten vaker voorkomen. Als hetzelfde argument in meerdere bronnen voorkomt en het gekoppeld kan worden aan een historische gebeurtenis waarover is geschreven, is er een grote kans dat dit argument daadwerkelijk betrouwbaar is. Een paar oorzaken die in meerdere bronnen worden gegeven zijn: ongelijkheid, streven naar gelijkheid door filosofen, het oprichten en de beslissingen van de Nationale Vergadering.

Zowel in bron 1 als bron 2 wordt de ongelijkheid tussen de standen als een oorzaak gegeven voor de Franse revolutie. Deze ongelijkheid uitte zich in voorrechten zoals hoge functies en minder belasting voor de adel en geestelijkheid. Dit zou voor veel ontevredenheid hebben geleid. De 3e bron is wat minder duidelijk en noemt het geen directe oorzaak, maar het geeft wel aan dat er verschillen waren in de rechten van de standen. In bron 4 wordt er verwezen naar Frankrijk als “de meest absolute staat van West-Europa”. Het belangrijke

hiervan is dat er voorrechten waren omdat Frankrijk nog een absolute staat was en dus nog een ancien régime had.

Een andere terugkerende oorzaak zijn de verlichte denkers. In bron 1 en 4 wordt er gesproken over invloed die de filosofen hebben gehad op de rest van het volk. Deze filosofen verspreiden namelijk de verlichte ideeën waardoor het ongenoegen steeg. Het valt mij op dat de woorden “invloed”, “nam toe” en “steeg” worden gebuikt om de rol van de filosofen te beschrijven. Dit geeft voor mij aan dat de schrijvers de filosofen niet zagen als de voornaamste reden, maar wel als een katalysator, iets waardoor de denkbeelden sneller konden verspreiden, maar de ontevredenheid er bij velen al was.

De laatste overeenkomst die zich vaker liet zien in de bronnen was het in verband brengen van de oprichting van de Nationale Vergadering met het perspectief van de schrijver. De oprichting van de Nationale Vergadering wordt door velen gezien als het keerpunt die de revolutie startte. Het is daarom vanzelfsprekend dat deze gebeurtenis vaak terugkomt in de bronnen.

In bron 1 wordt er in de eerste alinea verwezen naar het bijeenkomen van de Staten-Generaal op 5 mei 1789 als het begin van de revolutie. Iets verder in de bron worden de Staten-Generaal hernoemd door de schrijver als de Nationale Vergadering. De schrijver ziet dus het bijeenkomen van de Staten-Generaal en daarbij de Nationale Vergadering als start van de revolutie. Daarna maakt de schrijver in de 2e alinea duidelijk dat de Nationale Vergadering volgens hem verkeerde prioriteiten heeft genomen in het maken van een grondwet en andere rechten (in plaats van de economie herstellen) wat leidde tot (citaat): “Een roekeloos ondernomen oorlog verhaast de bloedige ontknoping en opent voor Frankrijk”. De schrijver focust vooral op de negatieve gevolgen en de onnodige oorlog. Dit is dus de Nationale Vergadering vanuit het negatieve perspectief.

De 2e bron vertelt ook over de oprichting van de Nationale Vergadering, dit keer is het volgende citaat erg belangrijk: “Reeds in Juni kwam het hierdoor tot een botsing. De derde stand wilde niet van Statenvergaderingen weten en noemde zich de Nationale Vergadering”. Na deze citaat vertelt de schrijver meer over hoe de Nationale Vergadering tegen de koning in ging en haar eigen beslissingen nam. De schrijver legt vooral nadruk op het aspect van “botsingen” en de scheiding tussen de standen in deze citaat. Dit laat zien hoe een marxistisch perspectief de situatie zou zien.

In het citaat: “Van de Nationale Vergadering in 1791 over de grondwet, die naar het voorbeeld van Amerika voorafgegaan werd door een ‘Verklaring van de rechten van de mens en van de burger’” uit de 4e bron wordt er een verband gemaakt tussen de Franse en Amerikaanse grondwetten. De schrijver heeft dus de beslissingen van de Nationale Vergadering in het Atlantische perspectief gezien.

Er zijn ook verschillen tussen de bronnen, dit is logisch omdat de Franse revolutie zoveel verschillende aspecten heeft die invloed gehad konden hebben. De verschillende perspectieven focussen op andere aspecten van de revolutie, dus is het normaal als het ene perspectief een oorzaak als belangrijker en invloedrijker ziet dan de andere.

Zo is bron 2 de enige die het heeft over de bestorming van de Bastille: “Ontstond in Parijs een volksoproer. De arbeiders maakten zich meester van wapenen en bestormden hiertoe ook de Bastille”. Dit verband heeft de schrijver gemaakt omdat het een gevolg is van de botsing nadat de troepen van de koning in Parijs druk zette op de situatie (het oprichten van de Nationale vergadering). De schrijver heeft namelijk een marxistisch perspectief, dit draait om botsingen tussen de standen. De andere perspectieven vinden de bestorming van de Bastille niet belangrijk genoeg omdat de gebeurtenis niet overeenkomt met hun aspect.

Een van de gevolgen van de revolutie was de opkomst en overname van Napoleon, de enige bron die dit vermeld is bron 1. De 1e bron heeft een negatief perspectief, aangezien Napoleon later veel oorlogen zal initiëren is het logisch dat deze tekst dit aankaart aangezien dat het negatieve perspectief zich vooral richt op het onnodige geweld van de Franse revolutie (en de gevolgen hiervan).

Er zijn dus veel overeenkomsten en verschillen, elk perspectief legt de nadruk ergens anders waardoor iemand een totaal andere mening kan krijgen over de Franse revolutie dan anderen. Een voorbeeld hiervan kan zijn dat iemand die een boek met een negatief perspectief ook negatief over de revolutie nadenkt. Terwijl iemand

met een liberaal perspectief juist positief op de revolutie kijkt, want de revolutie is een van de oorzaken voor een liberale democratie. Een gebeurtenis die de moderne wereld dus heel erg heeft beïnvloed. Het perspectief heeft dus wel invloed op iemands oordeel. De methode die iemand heeft is namelijk bijna het gehele referentiekader van dat persoon, dus heeft een perspectief best veel invloed maar het belangrijkste vind ik toch dat er juiste informatie in staat. Want iemand kan altijd zijn eigen mening nog verder vormen door andere bronnen.

Stap 3: Reflectie opdracht

Naar mijn mening is het MEMO boek een goede en feit gebaseerde methode, ik vond het redelijk moeilijk een te concluderen wat het perspectief was van de teksten. Dit is goed want zoals ik al eerder heb gezegd in de conclusie van stap 2 kunnen perspectieven bepaalde beelden geven die niet het gehele plaatje geven van een situatie omdat ze alleen op bepaalde aspecten focussen. Hoe moeilijker het is om het perspectief uit een tekst te vinden hoe minder de tekst eenzijdige informatie over één aspect van de Franse revolutie geeft en daarbij dus iemands mening over de Franse revolutie beïnvloed. Uiteindelijk is het namelijk vooral belangrijk dat er feitelijke informatie in de tekst of bron wordt gegeven.

Het perspectief wat deze teksten volgen is het Atlantische perspectief, er worden namelijk meerdere verbanden gelegd tussen Frankrijk en de andere landen zoals Amerika en de rest van Europa. In het volgend citaat maakt de schrijver duidelijk dat er een correlatie is tussen de Franse en Amerikaanse revolutie: "Anders dan in de Amerikaanse revolutie leidde de Franse niet tot een stabiel democratisch bestuur". De schrijver legt later nog een verband door schrijven over de rol die Frankrijk speelde in Europa na de revolutie: "Anders dan de Amerikaanse of patriottische revolutie werd de Franse revolutie een zaak van heel Europa". De Fransen wouden de ingevoerde veranderingen houden, dus kwamen ze in een oorlog met meerdere Europese landen. Deze samenhang tussen de Franse revolutie en de rest van Europa en Amerika is het aspect waarop het Atlantische perspectief focussend.

In het kort vind ik de teksten goede en informatieve bronnen, en is een perspectief wel invloed baar maar het einde van de wereld om te hebben in een tekst.

Stap 4: Evaluatie opdracht

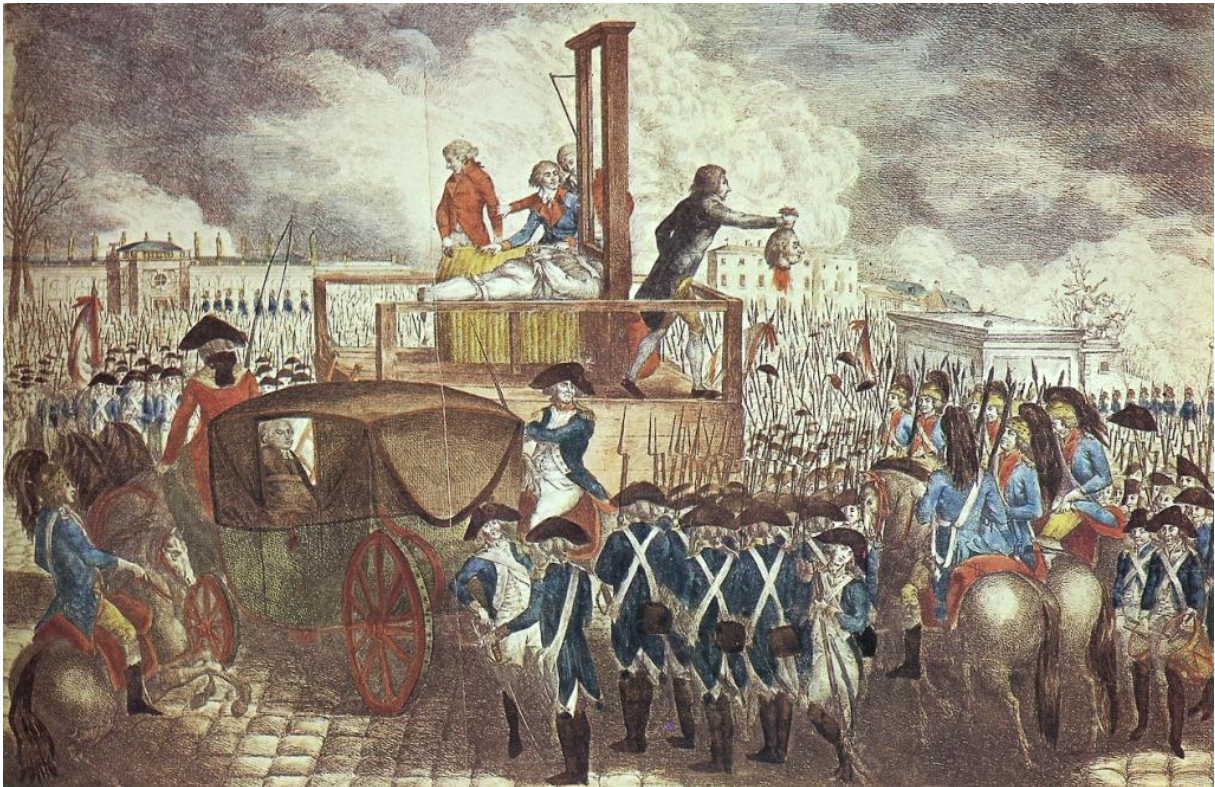
Vraag;	Antwoord;
Tip: om de praktische opdracht te verbeteren zou ik voorstellen om...	Het is niet handig om een PO te krijgen een week voor de testweek, want ik ga er in de testweek en die week ervoor niet aan werken, want ik moet prioriteiten stellen en daarom moest ik na de toetsweek nog veel doen.
Top: wat goed was aan de praktische opdracht was....	Dat de opdracht erg goed en duidelijk was uitgelegd en ook duidelijk in het PO zelf stond.
Wil je verder nog wat kwijt over deze PO?	De 1e bron was vervelend omdat er echt 10 oorzaken werden gegeven waardoor het tweede punt van stap 2 moeilijk te doen was, omdat hierdoor alle oorzaken meerdere keren werden gezegd.
Beantwoord de volgende vragen op een schaal van 1 tot 5 1 = heel erg mee oneens	

2 = enigszins mee oneens
3 = neutraal
4 = enigszins mee eens
5 = heel erg mee eens

De les bereidde mij goed voor op het maken van deze praktische opdracht.	4
De praktische opdracht was te moeilijk.	3
De praktische opdracht was te lang.	3
De praktische opdracht sloot goed aan bij mijn niveau geschiedenis.	5
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat geschiedenis het resultaat is van bronstudie en broninterpretatie	4
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat er vier perspectieven zijn op de Franse Revolutie.	5
Ik kan na het maken van deze PO tekstbronnen kritisch analyseren en uitleggen welk perspectief op de Franse Revolutie te herkennen is in tekstbronnen.	5
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat schoolboeken vaak maar één perspectief op de Franse Revolutie innemen en waarom het belangrijk is om je hiervan bewust te zijn bij het geven van oordelen over het verleden.	5

PRAKTISCHE OPDRACHT

SCHOOLBOEKEN OVER DE FRANSE REVOLUTIE

Perspectieven Franse revolutie

Bron 1 (C. Wilde)	
Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.	Bron 1 heeft een negatief perspectief , dat kan je terug zien in de bron <i>“De bloedige omwenteling”</i> bloedige geeft hier al een beeld van de toon waarmee de bron is geschreven. Nog een citaat die de toon en idee van de schrijver goed weerspiegelt <i>“Een roekeloos ondernomen oorlog verhaast de bloedige ontknoping en opent voor Frankrijk in het binnenland een tijdperk van ijzingwekkende gruwelen en wreedaardige dwingelandij.”</i> Door deze negatieve beschrijvingen ben ik op de conclusie gekomen dat het een negatief perspectief is.
Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds: <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oorzaak, misbruiken bij de staat (politiek) 2. Oorzaak, de belasting was slecht geregeld (economisch) 3. Oorzaak, verzwakking van het geloof (cultureel) 4. Gevolg, veel onnodige doden (politiek)
Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.	De schrijver vertelt er alleen vanuit z'n eigen negatieve perspectief en laat zijn mening erg doorkomen in de bron.
Bron 2 (A. Blonk en J. Romein)	
Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.	Bron 2 heeft een marxistisch perspectief , omdat het de revolutie als noodzakelijk beschrijft en iets wat sowieso had moeten gebeuren. Het had sowieso moeten gebeuren omdat de derde stand een de eerste twee standen botsten en het er niet goed tussen ging. Omdat de eerste twee standen in rijkdom leefden, wel met een lege schatkist en de derde stand in armoede leefden die voor die lege schatkist heel veel belasting moesten betalen. Daardoor sluit het goed aan bij het marxistische perspectief <i>“Ze ontwikkelde zich uit een reeks botsingen tussen het vermolmde absolutisme en de gezeten burgerklasse, die de invloed eiste op de regering en de daarin werd gesteund door het volk, dat zijn nood aan de bestaande machten weet.”</i> Ook was het een marxistische perspectief, omdat het dus noodzakelijk was, maar het was noodzakelijk voor Frankrijk omdat er zo'n kloof zat tussen standen. Als de derde stand niet in opstand had gekomen had Frankrijk met hoe het er toen uitzag niet lang meer volgehouden <i>“Tevens werden deze nieuwe eigenaars belanghebbende bij de revolutie”</i> Door de noodzakelijke beschrijving ben ik op de conclusie gekomen dat de bron een marxistische perspectief heeft.

<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oorzaak, de verzwakking van de regering door Lodewijk XV persoonlijke tekortkomingen (politiek) 2. Oorzaak, de financiële toestand, omdat de staat bijna bankroet was (economisch) 3. Oorzaak, de nieuwe denkbeelden waardoor de kerk en de staat minder onaantastbaar werden (cultureel) 4. Gevolg, als had veel geld gekost en er moest een nieuwe financiële organisatie komen (economisch)
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>De bron was grotendeels objectief en duwde er niet één mening doorheen, het vertelde veel over het verloop maar vertelde niet veel over de terreur, en die gevolgen ervan.</p>
<p>Bron 3 (H.J. Smit)</p>	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p>Het perspectief in de bron is Liberaal, dit kun je door twee kenmerken van het liberalisme duidelijk merken. Als eerste wordt er in de bron vernoemd hoe er in Frankrijk tijdens de revolutie het land gaat van een absolute monarchie naar een democratie met een grondwet en volksvertegenwoordigers. <i>“De Franse revolutie verbrak op het vasteland van Europa het ancien régime. Zij stelde, onder invloed van de staatkundige ontwikkeling in Engeland, in de plaats van de absolute monarchie de constitutionele, met haar grondwet, haar volksvertegenwoordiging en haar ministeriële verantwoordelijkheid.”</i></p> <p>Volgens het liberalisme is persoonlijke vrijheid erg belangrijk, wanneer een land een absolute monarchie is word deze vrijheid enorm belemmerd. Hierdoor staat het liberalisme ook voor het democratiseren van de staat, zodat zo veel mogelijk mensen de persoonlijke vrijheid hebben om te kiezen hoe het verder gaat in hun land. Dit word ook vernoemd in de bron. <i>“Achter deze ‘liberale’ macht verhief zich de ‘radicale’, die onder strenge doorvoering van het beginsel der volkssoevereiniteit aandrang op de stichting van de democratische republiek.”</i> De bron is kritisch op het beginpunt van de revolutie doordat hier nog wel een constituele monarchie is en nog niet de gewenste vrijheden zijn voor mensen. Daardoor word er voor de ‘liberale’ macht aanhalingstekens gebruikt om aan te geven dat de schrijver dit nog niet echt rekende als een liberale vervorming van de staatsmacht. Volgens de schrijver was de ‘radicale’ groep die was voor het doorvoeren van nieuwe veranderingen om van Frankrijk een</p>

	<p>democratische republiek te maken juist de stap in de juiste richting. De aanhalingstekens staan hier doordat de schrijver juist vindt dat de radicalen zoals ze genoemd waren juist de mensen die de juiste stappen ondernomen om voor meer persoonlijke vrijheid te zorgen.</p> <p>Naast het democratiseren van Frankrijk, wat voor meer persoonlijke vrijheid zorgt in de politiek was ook een economische verandering die door de bron werd aangekaart. <i>“De baan kwam hierdoor vrij voor de moderne grootindustrie, die geen bemoeiing van buitenaf verdragen kan. De mercantilistische bemoeiing door de landsoverheid kwam mede tot een einde.”</i> In het liberalisme is een vrije markt erg belangrijk, om dit dan aan te kaarten in de bron als een juiste verandering geeft aan dat dit geschreven is door iemand met waarschijnlijk een liberalistisch perspectief.</p>
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oorzaak, voor de Franse revolutie was mede geïnspireerd worden door Engeland en hoe de politiek daar geregeld werd. (politiek) 2. Oorzaak, ongelijkheid door de standensamenleving en onvrede bij de bevolking door onderdrukking van zowel kerk als staat en minder persoonlijke vrijheden hebben. (sociaal) 3. Gevolg, het afschaven van de horigheid en het creëren van een vrijere markt met minder invloed van buitenaf. (economisch) 4. Gevolg, het verliezen van trots en conservatief idee voor/over de geschiedenis. (cultureel)
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>Het viel me op dat de schrijver voornamelijk de rooskleurige kant liet zien van de revolutie en weinig inging op hoe het uiteindelijk leidde tot de terreur en dat in de tijd van Napoleon het niet eens meer een democratische republiek was maar een empire werd met Napoleon aan de top. Er blijven veranderingen van de revolutie ook tijdens Napoleon en daarna maar het was niet dat de revolutie 100% geslaagd was en alles daarna beter ging voor de mensen.</p>
<p>Bron 4 (J. Meijer)</p>	
<p>Welk perspectief op de Franse Revolutie neemt de bron in? Kies uit: negatief, liberaal, marxistisch en Atlantisch. Onderbouw je antwoord met een verwijzing naar de uitleg van</p>	<p>Het gaat hier over een Atlantisch perspectief. In het Atlantisch perspectief wordt er ook gekeken naar hoe andere revoluties zoals de Amerikaanse revolutie als inspiratiepunt gebruikt konden worden. Dit wordt ook in de bron zo aangegeven. <i>“Je kunt je daarom wel voorstellen dat de aanhangers van de verlichting vol bewondering opzagen naar de Verenigde Staten van Amerika en</i></p>

<p>de verschillende perspectieven en ten minste twee citaten uit de bron.</p>	<p><i>dat zij vol spanning uitzagen naar het juiste moment om ook tot acties te kunnen overgaan."</i></p> <p>Daarnaast bij het Atlantische perspectief word er gekeken naar hoe de Franse revolutie in een grotere lijn gezien kan worden. Hoe de revolutie bijvoorbeeld past bij de veranderingen van die tijd en niet alleen van het land zelf. <i>"Nu zouden wij bij het leren van de ontwikkeling der gebeurtenissen uit het jaar 1789 misschien de grote lijn uit het oog verliezen. Wat er in deze eeuw omging, komt echter onstuimig naar voren bij de beraadslagingen van de Nationale Vergadering in 1791 over de grondwet, die naar het voorbeeld van Amerika voorafgegaan werd door een 'Verklaring van de rechten van de mens en van de burger'."</i></p>
<p>Welke oorzaken en/of gevolgen van de Franse Revolutie komen in de bron naar voren. Benoem steeds:</p> <ul style="list-style-type: none"> - of het om een oorzaak of gevolg gaat - en of de oorzaak / het gevolg politiek, economisch, sociaal of cultureel is. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oorzaak, de Amerikaanse revolutie die werd gebruikt als inspiratie voor de Franse. (Cultureel) 2. Oorzaak, verlichting ideeën die zeiden dat iedereen gelijk was. (sociaal) 3. Gevolg nationale vergadering die tot stand komt. (politiek) 4. Gevolg, Dat Frankrijk de idealen van de verlichting door Europa verspreide. (cultureel)
<p>Wat viel je verder op? Leg je antwoord kort uit.</p>	<p>Er was niks opvallends in deze bron</p>

Schrijfpdracht; maakt het uit welk schoolboek je gebruikt om te leren over de Franse revolutie?

De Franse Revolutie had meerdere oorzaken, sommige staan vast en sommige hangen af van aan wie je het vraagt. De drie belangrijkste oorzaken zijn: de economische problemen die het land had, waardoor de Staten-Generaal bij elkaar moest worden geroepen om nieuwe belasting afspraken te maken. Waardoor de tweede oorzaak volgt de sociale ongelijkheid die zeker bij de Staten-Generaal op kwam waardoor de derde stand werd achtergesteld. De derde oorzaak is de verlichte gedachte die in die tijd ontstond wat de sociale klassen tegen sprak omdat dat interpreteerde dat we allemaal gelijk geboren werden. De economische problemen en de daarvoor bijeenkomst van de Staten-Generaal worden in alle vier de bronnen beschreven. Het is daardoor vaststellen dat dit zeer waarschijnlijk één van de zekere oorzaken van de Franse revolutie was. De verlichte ideeën die in die tijd ontstonden zijn in alle bronnen terug te vinden, maar worden wel in de verschillende bronnen anders geïnterpreteerd. De ene bron benoemt echt de verandering in het denken en een andere bron benoemt weer één van de gevolgen ervan hoe mensen anders (negatiever) naar de kerk gingen kijken. Ook worden er in alle vier de bronnen de nationale vergadering benoemd. De nationale vergadering, wat een gevolg was van de ongelijkheid was opgericht door de derde stand om zo meer mede spraak te kunnen krijgen over Frankrijk en de sociale ongelijkheid te verkleinen. Oorzaken die open zijn voor interpretatie is hoe de revolutie eindigt en welke resultaten er zijn behaalt, en of dit een negatief of een positieve uitkomst heeft.

In bron 3 van H.J. Smit wordt nog een oorzaak benoemt, namelijk de invloed van Engeland en hoe hun vrijere minder monarchische manier zo Frankrijk beïnvloeden. Dit komt niet voor in bron 2: A. Blonk en J. Romein, waar ze het alleen hebben over de binnenlandse oorzaken maar niet ook naar het buitenland daarvoor kijken, en waar Engeland niet benoemt wordt in de bron. In bron 3 kan je erg het liberale perspectief terug zien komen, daarom wordt er ook in die bron een link gelegd tussen Engeland en Frankrijk omdat ze in Engeland al vrijer dachten en dat een oorzaak was. Dit wordt niet benoemt in bron 2 omdat die een marxistisch perspectief heeft en zich focust op de natuurlijke manier van hoe de noodzakelijke revolutie er is gekomen, en daarom juist naar binnenlandse oorzaken kijkt omdat daar de revolutie ook moest gebeuren.

In bron 3 van H.J. Smit ging er een stuk over de economische gevolgen van de Franse revolutie en dat dit ook een oorzaak was waarom veel meer mensen de revolutie gingen steunen. Volgens bron 3, wat een liberale bron is, was de mercantilistische markt die in stand werd gehouden door de absolute vorst een markt met te veel invloeden van buitenaf en hierdoor kon deze markt niet goed groeien. Ook was het concept van horigheid, dat iemand toebehoort tot het land van een heer, niet de manier waarop iets economische verantwoord is en hiermee dus niet alleen de sociale vrijheden worden beperkt maar ook de economische. Toen de nieuwgevormde regering uiteindelijk de horigheid afschafte en de markt lieten gaan zonder al te veel bemoeienis van buitenaf gaf dit de vrijgemaakte horigen en armere boeren een toekomstperspectief, iets wat ze hiervoor nog niet hadden. Hierdoor kon de nieuwe regering en de revolutie hun steun verwachten. Volgens bron 3 is dit dus een grote reden waardoor er veel steun was voor de revolutie en een belangrijk punt, als je dit zou lezen zou je dus ook verwachten dat dit belangrijk was. Het past ook goed bij het perspectief vanuit het liberalisme om de economie te benoemen. Doordat liberalen een vrije markt een belangrijk aspect vinden van een democratisch land en ging over de democratisering van Frankrijk in de bron. Alleen wanneer je bron 4 gelezen zou hebben zou je niet tot deze conclusie gekomen zijn. In bron 4 wordt helemaal niks vernoemd over economische oorzaken en gevolgen en wanneer je dit zou lezen zou je dus niet tot de conclusie komen dat dit belangrijk is. Bron 4 is een Atlantische bron en het gaat hier voornamelijk over hoe men vanuit buitenaf de Revolutie bekijkt en hoe de revolutie naar buiten kijkt voor inspiratie. Hierdoor gaat het niet over de economische veranderingen doordat de economische verander ingingen die gekoppeld kunnen worden aan de Franse revolutie voornamelijk in Frankrijk afspeelde en je daar met een Atlantische perspectief minder mee kan.

Hierdoor is wat je leest en welke standpunten er wel en niet worden vernoemd zeker belangrijk om bij te houden doordat het je eindconclusie en je perspectief van het conflict kan beïnvloeden door de wel of juist niet benoemde informatie. Deze conclusie is makkelijk over te brengen naar de boeken. Wanneer je als school een bepaald geschiedenis boek kiest om gebruik van te maken dan is de informatie die daarin staat wat wordt meegenomen door de leerlingen. Het is hierdoor belangrijk om een schoolboek te kiezen die verschillende perspectieven laat zien waardoor leerlingen leren hoe ze met meerdere perspectieven om leren gaan en hun eigen conclusies kunnen maken. Wanneer ze dit doen kunnen ze sneller begrijpen dat er in de geschiedenis nooit één bepaalde oorzaak was en dat alles op één bepaalde manier is gebeurd. In de geschiedenis is altijd alles gecompliceerd en het is hierdoor belangrijk om een boek te kiezen die niet weg schikt om deze verschillende complicaties neer te zetten en uit te leggen.

Reflectie opdracht MEMO boek paragraaf 8.3; is het erg is dat er één specifiek perspectief op de Franse Revolutie wordt ingenomen?

In ons schoolboek MEMO paragraaf 8.3 wordt er ook over de Franse revolutie verteld. Ons schoolboek gebruikt vooral het trans-Atlantische perspectief. Het trans-Atlantische perspectief houdt in dat het zich focust op de laat achttiende-eeuwse internationale beweging van democratische revoluties. Waar er voornamelijk vergelijking gemaakt worden tussen de Amerikaanse en Franse revolutie en soms ook de Bataafse revolutie. In 8.3 kan je terug lezen dat het om de trans-Atlantisch revolutie gaat meteen al aan het begin. In het begin wordt de revolutie meteen al geïntroduceerd met de Amerikaanse revolutie, die zo de start was van de democratische revoluties. Dit sluit aan op de KA *“ De democratische revoluties in westerse landen met als gevolg discussies over grondwetten, grondrechten en staatsburgerschap”* omdat ze in het begin al uitleggen hoe de democratische revoluties samen hangen met de grondwetten, grondrechten en staatsburgerschap *“ In 1791 werden in amendementen enkele grondrechten van staatsburgers beter vastgelegd, zoals de vrijheid van meningsuiting, van geloof, van drukpers en van het recht om wapens te bezitten.”* Deze grondwetten, grondrechten en staatsburgerschap wat hier dus eerst werden vastgelegd waren ook het doel om vast te leggen bij de Franse revolutie.

Ook wordt er in paragraaf 8.3 veel ver gelijkenissen gemaakt tussen Amerika en Frankrijk *“ De sociale verhoudingen waren er ongelijker dan in Amerika en de Republiek, en de macht van de koning was er groter.”* Die de revoluties zo aan elkaar linkt. Paragraaf 8.3 verteld over de hele verloop van de revoluties mede door ze dus aan elkaar te linken en heeft het ook deels over de uitkomsten van de revoluties. Paragraaf 8.3 is een objectieve bron waardoor het perspectief die ze gebruiken minder belangrijk is omdat ze je geen mening op leggen. Wel zou het beter zijn om alle perspectieven der bij te gebruiken om zo een volledig beeld te geven van de revolutie(s). Dit zou beter zijn omdat iemand die nu alleen paragraaf 8.3 leest niet ook de negatieve gevolgen van de revoluties te horen krijgt en niet alle redenen kan lezen. Daarom is het belangrijk om zeker in schoolboeken alle perspectieven te geven en objectief te blijven om zo een volledig mogelijk beeld te schetsen en de leerlingen zelf de mogelijkheid geven om hun mening erover te vormen. Daarom is het ook belangrijk wat in de schrijfpdracht ook al benoemt is, dat scholen goed opletten op wat voor boeken ze kiezen en hoeveel perspectieven die benoemen zodat de leerling een volledig beeld krijgen.

Evaluatie opdracht

Vraag	Antwoord
Tip: om de praktische opdracht te verbeteren zou ik voorstellen om...	Ik zou het PO eerder in de les geven zodat er tijd is om eraan te werken en ondertussen ook vragen te kunnen stellen aan de medewerker.
Top: wat goed was aan de praktische opdracht was....	De PO was erg overzichtelijk en duidelijk wat je moest doen, je had alles wat je nodig had en de ruimte om je eigen ding van te maken.
Wil je verder nog wat kwijt over deze PO?	Ik vond het een leuk PO die goed aansloot bij wat we het afgelopen jaar hebben geoefend.
Beantwoord de volgende vragen op een schaal van 1 tot 5 1 = heel erg mee oneens 2 = enigszins mee oneens 3 = neutraal 4 = enigszins mee eens 5 = heel erg mee eens	
De les bereidde mij goed voor op het maken van deze praktische opdracht.	4
De praktische opdracht was te moeilijk.	1
De praktische opdracht was te lang.	2
De praktische opdracht sloot goed aan bij mijn niveau geschiedenis.	4
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat geschiedenis het resultaat is van bronstudie en broninterpretatie	5
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat er vier perspectieven zijn op de Franse Revolutie.	5
Ik kan na het maken van deze PO tekstbronnen kritisch analyseren en uitleggen welk perspectief op de Franse Revolutie te herkennen is in tekstbronnen.	4
Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat schoolboeken vaak maar één perspectief op de Franse Revolutie innemen en waarom het belangrijk is om je hiervan bewust te zijn bij het geven van oordelen over het verleden.	4

20-06-2023

Perspectief

MAAKT DAT UIT?

Analyse van schoolboeken over de Franse Revolutie

Perspectieven op de Franse Revolutie, vergelijkend schema

Bron 1 – C. Wilde

Perspectief:

Deze bron heeft een negatief perspectief, want er wordt nadruk gelegd op de bloedige en donkere kant van de Franse revolutie.

‘bloedige omwenteling’

‘Een roekeloos ondernomen oorlog verhaast de bloedige ontknoping en opent voor Frankrijk in het binnenland een tijdperk van ijzingwekkende gruwelen en wreedaardige dwingelandij.’

Oorzaken en/of gevolgen:

1. Oorzaak -> verzwak in geloof -> cultureel.
2. Oorzaak -> verlichte filosofen verspreiden hun ideeën -> cultureel.
3. Oorzaak -> voorbeeld nemen aan geslaagde opstanden in Noord-Amerika -> sociaal.
4. Oorzaak -> standenmaatschappij -> sociaal.

Opvallend:

Er wordt in de bron geen enkel woord verschaft aan de gevolgen van de Franse Revolutie, terwijl die toch ook zeker heel belangrijk zijn in een schoolboek.

Bron 2 – A. Blonk en J. Romein

Perspectief:

Deze bron heeft een marxistisch perspectief, want de botsende belangen tussen de verschillende sociale standen krijgen de nadruk.

‘Ze ontwikkelden zich uit een reeks botsingen tussen het vermolmde absolutisme en de gezeten burgerklasse,’

‘Maar tevens richtte de oppositie zich tegen de standenstaat, waarin adel en geestelijkheid nog bijzondere rechten bezaten, die uit de tijd waren.’

Oorzaken en/of gevolgen:

1. Oorzaak -> ongunstige financiële omstandigheden -> economisch.
2. Oorzaak -> botsing tussen absolutisme en burgerklasse -> sociaal.
3. Oorzaak -> de derde stand eiste gezamenlijke vergadering en stemming -> sociaal/politiek.
4. Gevolg -> 14 juli werd een nationale feestdag -> cultureel.

Opvallend:

Het eerste deel van de Franse revolutie wordt er in een rap tempo doorheen gewerkt, wat mij als leerling best moeilijk lijkt om te leren, omdat zo goed als elke zin heel belangrijk is en er weinig verklarende voorbeelden worden gebruikt.

Bron 3 – H.J. Smit

Perspectief:

Deze bron heeft een liberaal perspectief, want er wordt veel nadruk gelegd op de gevolgen van de revolutie, zoals bijvoorbeeld de gelijkheid voor de wet.

‘heerst gelijkheid voor de wet’

‘De Franse Revolutie heeft niet alleen op politiek, maar ook op sociaal gebied haar invloed doen gevoelen.’

Oorzaken en/of gevolgen:

1. Gevolg -> geen standen meer -> sociaal.
2. Gevolg -> tegenstelling tussen de liberalen en de katholiek-conservatieven -> cultureel.
3. Gevolg -> vernietiging van de horigheid -> sociaal.
4. Gevolg -> instelling van een constitutionele monarchie -> politiek.

Opvallend:

Er wordt in de bron geen enkel woord verschaft aan de oorzaken, die toch zeker wel heel belangrijk zijn om mee te nemen in een schoolboek.

Bron 4 – J. Meijer

Perspectief:

Deze bron heeft een Atlantisch perspectief, omdat er wordt uitgelegd hoe de Franse revolutionairen opkeken naar de Amerikaanse revolutionairen en het verband wordt blootgelegd tussen de grondwet van Amerika, Frankrijk en de Verenigde Naties.

Oorzaken en/of gevolgen:

1. Oorzaak -> de Verlichting verspreid zich -> cultureel.
2. Oorzaak -> kritiek op de regering -> sociaal.
3. Gevolg -> vergadering over de grondwet -> politiek.
4. Oorzaak -> Amerikaanse grondwet als voorbeeld nemen -> politiek.

Opvallend:

Er zijn veel connecties te leggen tussen de Franse en de Amerikaanse revoluties.

Schrijfofdracht

Verschillende auteurs van verschillende bronnen kunnen verschillend denken over gebeurtenissen en verschijnselen die zich hebben voorgedaan in de geschiedenis en zo verschillende perspectieven innemen. Maar hebben deze verschillende perspectieven invloed op wat jij leert en hoe jij leert over, in dit geval, de Franse Revolutie?

Opvallend is dat er een aantal oorzaken en gevolgen voorbijkomen in alle vier de bronnen, zij het in verschillend licht. Zo wordt de standenmaatschappij in elke bron genoemd, maar wordt het in bron 2 als de belangrijkste oorzaak genoemd en uitgebreid uitgelegd, terwijl in bron 4 er alleen maar kort het streven naar menselijke vrijheid wordt genoemd. Een ander voorbeeld van een oorzaak die in alle vier de bronnen voorkomt is de verspreiding van de verlichte en nieuwe denkbeelden. Deze oorzaak komt ook in verschillend licht te staan in de verschillende bronnen. In bron 4 wordt gekeken naar hoe moeilijk het was om deze idealen te verspreiden, terwijl in bron 1 de nadruk juist licht op hoe gruwelijk de auteur deze idealen vindt. Ook wordt bijvoorbeeld in elke bron genoemd dat er een mate van geweld betrokken was bij de Franse Revolutie, en ook dit wordt in verschillende mate van uitgebreidheid benoemd. In bron 1 draait de hele bron om het geweld dat bij deze revolutie betrokken was, terwijl in bron 3 alleen maar kort wordt genoemd dat geweld vanzelfsprekend is bij elke revolutie.

Wanneer een gebeurtenis of verschijnsel voorkomt in alle bronnen, ongeacht welk perspectief, kan dat er inderdaad op duiden dat dit zich daadwerkelijk heeft voorgedaan. Overigens is er wel veel verschil in *hoe* zich dit heeft voorgedaan en dat onderscheid is heel belangrijk in hoe iemand leert hoe de geschiedenis zich heeft voorgedaan en hoe dat impact heeft op de hedendaagse wereld.

Daarnaast is het ook belangrijk om aan te kaarten dat er ook gebeurtenissen of verschijnselen worden beschreven in een bron die niet voorkomt in de andere bronnen. Zo wordt alleen in bron 3 de bestorming van de Bastille beschreven. Voor de auteur van bron 3 was dit overduidelijk een belangrijk moment, omdat de bron een marxistisch perspectief inneemt. Tijdens de bestorming van de Bastille neemt de derde stand, de burgers, de wapens in handen en ontvouwt zich een climax van de botsing tussen de standen; een gebeurtenis waar het marxistische perspectief grote nadruk op legt. Een ander voorbeeld is dat alleen in bron 4 er grote verbanden worden gelegd tussen de verschillende *'verklaringen van de rechten van de mens en van de burger'* van Amerika, Frankrijk en de Verenigde Naties. Ondanks dat ook in andere bronnen wordt verwezen naar de revolutie die zich ontvouwt in Amerika, wordt er in geen enkele andere bron zulke uitbundige verbanden gelegd tussen niet alleen Frankrijk en Amerika, maar ook de Verenigde Naties. Het is overigens niet zo gek dat de auteur van bron 4 dit doet, want bron 4 neemt overduidelijk een Atlantisch perspectief in en juist die verbanden tussen de verschillende democratische revoluties is waar dit perspectief de nadruk op legt.

Wanneer een gebeurtenis zich in enkel één bron voordoet kan men hieruit opmaken dat er minder zekerheid is of deze gebeurtenis zich daadwerkelijk zo heeft voorgedaan dan als er verwijzingen zijn in elke bron, simpelweg omdat er gewoon minder aanduidingen naar die gebeurtenissen op papier staan.

Uit deze korte analyses is op te maken dat het zeker uitmaakt wat voor perspectief jouw schoolboek inneemt en hoe dat effect heeft op wat jij leert over de Franse Revolutie. Ik ben van mening dat het minder uitmaakt op gebied van wat er zich wel en niet heeft afgespeeld in die tijd, omdat de belangrijkste oorzaken en gevolgen toch echt wel terugkomen in elke bron. Maar hoe deze gebeurtenissen en verschijnselen terugkomen is heel verschillend en dat perspectief dat wordt geschetst heeft de meeste impact op hoe jij leert over in dit geval de Franse Revolutie. Dat komt omdat bijvoorbeeld een negatief perspectief de Franse Revolutie voor laat doen als iets heel gruwelijks en slechts en iets wat geen goede ontwikkelingen teweeg heeft gebracht. Terwijl als jij een Atlantisch perspectief voor je neus krijgt er veel meer wordt gekeken naar hoe er zich globale verbanden voordoen tussen de verschillende revoluties en er toch wel meer nadruk op wordt gelegd hoe deze ontwikkelingen positief zijn voor de wereld. Op die manier ga jij dus niet alleen anders kijken naar het verleden, maar ook naar het heden. Dat komt omdat de verschillende perspectieven heel anders kijken naar hoe deze ontwikkelingen tot het heden hebben geleid en bij de een krijg je daar een veel positiever beeld van dan bij de ander. Concluderend denk ik dat **wat** jij leert over de Franse Revolutie wel goed komt, ongeacht welk perspectief jouw schoolboek inneemt, maar **hoe** jij leert over de Franse Revolutie is totaal anders bij elk verschillend perspectief.

Reflectieopdracht

Overduidelijk is, is dat paragraaf 8.3 en kenmerkend aspect 30 allebei een Atlantisch perspectief innemen. Dat is overduidelijk omdat bij beide het gaat over de verschillende democratische revoluties die zich ontvouwen laat in de achttiende-eeuw. Zo wordt er in paragraaf 8.3 genoemd hoe de Amerikaanse Revolutie 'de eerste democratische revolutie' is en hoe de Franse Revolutie 'radicaler was dan de eerste twee', de eerste twee de Amerikaanse en Bataafse revoluties zijnde. Hiermee wordt geduid op de internationale beweging van democratische revoluties in de laat achttiende-eeuw waar in het Atlantische perspectief de nadruk op komt te liggen.

Aangezien het boek dus duidelijk maar één perspectief inneemt, ontstaat de vraag of dit wel of niet erg is. Ik denk dat er zeker wel iets valt te zeggen over hoe het erg is dat wij worden onderwezen over de Franse Revolutie met maar één perspectief. Niet omdat ik mij zorgen maak over wat ik te leren krijg over de Franse Revolutie, want de belangrijkste oorzaken, gevolgen, gebeurtenissen en verschijnselen komen altijd wel terug. Ik maak mij eerder zorgen over in wat voor licht deze gebeurtenissen komen te staan in mijn schoolboek. In mijn schoolboek wordt nu puur het Atlantisch perspectief gebruikt, maar zo word ik niet onderwezen in de gruwelen van het negatief perspectief, of de verworvenheid van de Franse en de liberale revolutie van het liberaal perspectief, of de botsende sociale standen en financiële toestanden van het marxistisch perspectief. Ik ben van mening dat dit beter kan, omdat ik het persoonlijk belangrijk vindt dat ontwikkelende kinderen een breed en meerzijdig beeld krijgen van de geschiedenis en hoe dit tot de hedendaagse wereld heeft geleid. Niet alleen omdat dat voor een kinds persoonlijke ontwikkeling van belang is, maar ook omdat je dan de rest van de wereld beter gaat begrijpen en meer begrip krijgt voor de situaties waar andere mensen zich in bevinden.

Evaluatieopdracht

Tip:

- Om de praktische opdracht te verbeteren zou ik voorstellen om het iets minder te laten lijken op de vorige praktische opdracht. Natuurlijk zijn het andere bronnen, andere gebeurtenissen en zit de opdracht anders in elkaar, maar uiteindelijk komt het bij beide PO's toch neer op bronnen nemen verschillende perspectieven/standpunten in en beargumenteer of dat wel of niet erg is.

Top:

- Wat goed was aan de praktische opdracht was dat je zelf heel erg aan het nadenken werd gezet. Je kreeg relatief weinig theoretische stof om mee te werken en dat zorgde ervoor dat je niet de mogelijkheid kreeg om je eigen mening te baseren op een ander en ik denk dat dat een hele goede oefening is.

Beantwoord op een schaal van 1 tot 5:

- De les bereidde mij goed voor op het maken van deze praktische opdracht -> 2.
- De praktische opdracht was te moeilijk -> 1.
- De praktische opdracht was te lang -> 1.
- De praktische opdracht sloot goed aan bij mijn niveau geschiedenis -> 4.
- Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat geschiedenis het resultaat is van de bronstudie en broninterpretatie -> 4.
- Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat er vier perspectieven zijn op de Franse Revolutie -> 5.
- Ik kan na het maken van deze PO tekstbronnen kritisch analyseren en uitleggen welk perspectief op de Franse Revolutie te herkennen is in tekstbronnen -> 5.
- Ik kan na het maken van deze PO uitleggen dat schoolboeken vaak maar één perspectief op de Franse Revolutie innemen en waarom het belangrijk is om je hiervan bewust te zijn bij het geven van oordeel over het verleden -> 5.